

"CROWE MNE" d.o.o.
Broj 100/19
Podgorica, 30.05 2019 god.

**PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA
OSNOVANA 1901. GODINE**

**Finansijski iskazi
31. decembar 2018. godine**

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE

SADRŽAJ

	Strana
Izveštaj nezavisnog revizora za 2018. godinu	1 - 4
Bilans uspjeha od 1. januara do 31. decembra 2018. godine	5
Bilans stanja na dan 31. decembra 2018. godine	6
Iskaz o promjenama na kapitalu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine	7
Iskaz o tokovima gotovine od 1. januara do 31. decembra 2018. godine	8
Napomene uz finansijske iskaze	8 - 116
Godišnji izvještaj menadžmenta za 2018. godinu	1 - 30

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**Akcionarima Prve banke Crne Gore AD Podgorica – osnovana 1901. godine**

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza Prve banke Crne Gore AD Podgorica – osnovana 1901. godine (u daljem tekstu: „Banka“), koji se sastoje od bilansa stanja na dan 31. decembra 2018. godine, bilansa uspjeha, iskaza o promjenama na kapitalu i iskaza o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomena, koje sadrže pregled osnovnih računovodstvenih politika i ostala objelodanjivanja.

Odgovornost rukovodstva za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i fer prezentaciju ovih finansijskih iskaza u skladu sa Zakonom o računovodstvu važećim u Crnoj Gori i drugim propisima koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka u Crnoj Gori, kao i za interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim za pripremu finansijskih iskaza koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed prevare ili greške.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o priloženim finansijskim iskazima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo obavili u skladu sa Standardima revizije primjenjivim u Crnoj Gori. Ovi standardi nalažu usaglašenost sa etičkim principima i da reviziju planiramo i obavimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski iskazi ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima u finansijskim iskazima. Izbor postupaka zavisi od revizorskog prosuđivanja, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih grešaka sadržanih u finansijskim iskazima, nastalih usljed prevare ili greške. Prilikom procjene ovih rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih iskaza u cilju osmišljavanja najboljih mogućih revizorskih procedura, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola Banke. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i vrednovanje značajnih procjena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih iskaza.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući da obezbijede osnovu za izražavanje našeg mišljenja sa rezervom.

Osnove za mišljenje sa rezervom

- a) Kao što je objelodanjeno u Napomeni 23 uz finansijske iskaze, na dan 31. decembar 2018. godine stečena aktiva Banke iznosi EUR 43.343 hiljade i evidentirana je u vrijednosti neotplaćene glavnice i pripadajućih kamata i drugih naknada u momentu sticanja prava, ili po procijenjenoj vrijednosti sredstava, u zavisnosti koja je niža. Ispravka vrijednosti koju je Banka evidentirala u svojim finansijskim iskazima za stečenu aktivu na dan 31. decembar 2018. godine, iznosi EUR 747 hiljada. Na bazi sprovedenih revizorskih procedura, a u skladu sa zahtjevima MRS 36 – „Umanjenje vrijednosti imovine“, kod pojedinih sredstava identifikovani su imparitetni gubici u iznosu od EUR 219 hiljada, odnosno fer vrijednost tih sredstava umanjena za troškove prodaje je niža od knjigovodstvene vrijednosti, te su shodno tome, stečena aktiva i ostala sredstva i rezultat poslovanja Banke za 2018. godinu precijenjeni za navedeni iznos.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)**Akcionarima Prve banke Crne Gore AD Podgorica – osnovana 1901. godine (nastavak)***Osnove za mišljenje sa rezervom (nastavak)*

- b) Banka nije utvrdila i evidentirala eventualne efekte korekcija grešaka iz prethodnih godina na teret neraspoređenog dobitka u skladu sa MRS 8 – „Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih politika i greške” a koje se odnose na ostale prihode u iznosu od EUR 1.006 hiljada, evidentiranih tokom 2015. godine po osnovu povećanja vrijednosti stečene aktive Banke, a na osnovu nezavisne procjene vrijednosti. Revizor se nije mogao uvjeriti da li je Banka u prethodnim periodima adekvatno primijenila računovodstvenu politiku vrednovanja stečene aktive, odnosno evidentiranja stečene aktive po nižoj od vrijednosti neotplaćene glavnice i pripadajućih kamata i drugih naknada u momentu sticanja prava i fer vrijednosti tih sredstava umanjenih za troškove prodaje, kao i efekte koje bi ovo pitanje moglo imati na finansijske iskaze Banke za 2018. godinu. Banka je u toku 2018. godine donijela odluku da navedenu stečenu aktivu proda i prema procjenama rukovodstva Banke navedenom prodajom će ostvariti dobitke od prodaje.
- c) Kao što je objelodanjeno u Napomeni 16.2 na dan 31. decembra 2018. godine, ukupni bruto krediti i potraživanja od klijenata iznose EUR 224.512 hiljada. Banka je procijenila i obračunala ispravku vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list Crne Gore”, br. 022/12, 055/12, 057/13, 044/17, 082/17) u iznosu od EUR 15.565 hiljada. Na dan 31. decembra 2018. godine, po našem mišljenju, baziranom na sprovedenim revizorskim procedurama na reprezentativnom uzorku kredita i rizičnih vanbilansnih izloženosti, ispravka vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke potcijenjena je najmanje za iznos od EUR 986 hiljada, dok je neto rezultat tekuće godine precijenjen za isti iznos.

Mišljenje sa rezervom

Prema našem mišljenju, osim za efekte korekcija objelodanjenih u Osnovama za mišljenje sa rezervom, finansijski iskazi prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Banke na dan 31. decembar 2018. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Crnoj Gori i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Skretanje pažnje

Kao što je objelodanjeno u Napomenama 16.2 i 23 uz finansijske iskaze, na dan 31. decembar 2018. godine, potraživanja po osnovu faktoringa i stečena aktiva, iznose EUR 18.087 hiljade (na dan 31. decembra 2017. godine: EUR 19.393 hiljade), odnosno EUR 43.343 hiljade (na dan 31. decembra 2017. godine: EUR 49.236 hiljada), respektivno. Nadoknadivost portfolija stečene aktive i potraživanja po osnovu faktoringa u budućem periodu će zavisi od sposobnosti Banke, odnosno faktoring dužnika, da realizuju imovinu u svom portfoliju, kao i sredstva obezbjeđenja po osnovu faktoringa u iznosima koji pokrivaju najmanje iznose izloženosti prema ovim dužnicima. Shodno navedenom, može postojati neizvjesnost po pitanju mogućnosti Banke da realizuje sredstva obezbjeđenja u potrebnim iznosima, kao i po pitanju vremena potrebnog za takvu realizaciju.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)**Akcionarima Prve banke Crne Gore AD Podgorica – osnovana 1901. godine (nastavak)***Skretanje pažnje (nastavak)*

Kao što je objelodanjeno u Napomeni 31 uz finansijske iskaze, na dan 31. decembar 2018. godine, protiv Banke se vodi više sudskih sporova od strane fizičkih i pravnih lica u ukupnom procijenjenom iznosu od EUR 5.297 hiljada, ne uključujući zatezne kamate. U finansijskim iskazima za 2018. godinu, Banka je na osnovu procjene ishoda sporova advokatske kancelarije i pravne službe izvršila rezervisanje za potencijalne gubitke po osnovu sudskih sporova u ukupnom iznosu EUR 135 hiljada (Napomena 26), dok za ostale tužbe rukovodstvo Banke smatra da ne bi mogle imati značajne negativne ishode za Banku, odnosno da Banka neće biti izložena materijalno značajnim potencijalnim gubicima po navedenim osnovama u narednim periodima.

Naše mišljenje nije modifikovano po navedenim pitanjima.

Ostala pitanja

Finansijski iskazi Banke za 2017. godinu su bili predmet revizije od strane drugog revizora, koji je u svom Izvještaju od 20. juna 2018. godine izrazio Mišljenje sa rezervom za razgraničenje naknada za odobravanje kredita, garancija i drugih oblika jemstava, kao i primljenih kredita, vrednovanje sredstava namijenjenih prodaji i stečene aktive, vrednovanje kredita i potraživanja od klijenata i skrenuo pažnju na ostala značajna pitanja po osnovu kojih mišljenje nije modifikovano.

Izvještaj o drugim pravnim i zakonskim zahtjevima

Rukovodstvo Banke je odgovorno za sastavljanje i objavljivanje godišnjeg izvještaja menadžmenta.

Naše mišljenje o finansijskim iskazima ne obuhvata godišnji izvještaj menadžmenta i osim u onoj mjeri u kojoj je izričito navedeno u našem izvještaju, ne izražavamo bilo koji oblik zaključka s izražavanjem uvjerenja o njima.

U vezi sa revizijom finansijskih iskaza naša odgovornost je da pročitamo godišnji izvještaj menadžmenta i tako razmotrimo da li je godišnji izvještaj menadžmenta materijalno nekonzistentan sa finansijskim iskazima ili sa našim znanjem stečenim tokom revizije ili se na drugačiji način čini da su materijalno pogrešno prikazani.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)**Akcionarima Prve banke Crne Gore AD Podgorica – osnovana 1901. godine (nastavak)***Izveštaj o drugim pravnim i zakonskim zahtjevima (nastavak)*

U skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu u Crnoj Gori razmotrili smo da li je godišnji izvještaj menadžmenta sastavljen u skladu sa članom 11, 12, 13 i 14 ovog Zakona.

Isključivo na osnovu rada obavljenog tokom revizije finansijskih iskaza i procedura navedenih gore, po našem mišljenju:

- Informacije prezentirane u godišnjem izvještaju menadžmenta za finansijsku godinu za koju su pripremljeni finansijski iskazi su konzistentne sa finansijskim iskazima;
- Godišnji izvještaj menadžmenta je sastavljen u skladu sa članom 11, 12, 13, i 14. Zakona o računovodstvu u Crnoj Gori.

Dodatno, u svjetlu znanja i razumijevanja Banke i njenog okruženja dobijenog tokom revizije, od nas se zahtijeva da izvjestimo da li su identifikovani materijalno značajno pogrešni prikazi u godišnjem izvještaju menadžmenta. Kao što je navedeno u paragrafu Osnove za mišljenje sa rezervom Banka je precijenila iznos stečene aktive, kredita i potraživanja od klijenata kao i rezultat tekuće godine. Smatramo da je Godišnji izvještaj menadžmenta materijalno pogrešno prikazan iz istih razloga koji se odnose na iznose i ostale podatke prikazane u Godišnjem izvještaju menadžmenta vezano za vrijednost stečene aktive i kredita i potraživanja od klijenata kao i rezultat tekuće godine.

Crowe MNE d.o.o. Podgorica

Đorđe Dimić, Ovlašćeni revizor

30. maj 2019. godine

(Licenca broj 072 izdata 9. marta 2017. godine)

BILANS USPJEHA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine

U hiljadama eura
Za period koji se završava 31. decembra

POZICIJA	Napomene	2018	2017
Prihodi od kamata i slični prihodi	3.1. 7a	11.201	14.253
Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane	3.1. 7a	1.370	1.124
Rashodi od kamata i slični rashodi	3.1.. 7b	(4.074)	(4.718)
NETO PRIHODI OD KAMATA		8.497	10.659
Prihodi od naknada i provizija	3.2. 9a	5.519	5.040
Rashodi naknada i provizija	3.2. 9b	(3.581)	(3.279)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA		1.938	1.761
Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		-	15
Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja		86	91
Neto gubici/dobici od kursnih razlika		406	140
Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine		483	(1.240)
Ostali prihodi	13	753	2.901
Troškovi zaposlenih	3.12. 10	(3.301)	(4.328)
Troškovi amortizacije	3.9. 21. 22	(255)	(258)
Opšti i administrativni troškovi	11	(5.592)	(5.744)
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	8a	(1.433)	(2.370)
Troškovi rezervisanja	8b	(21)	(66)
Ostali rashodi	12	(1.175)	(1.296)
DOBITAK/GUBITAK PRE OPOREZIVANJA		388	265
Porez na dobit	3.6. 14a	(50)	(13)
NETO PROFIT/GUBITAK		338	252

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Potpisano u ime Prve Banke Crne Gore AD. Podgorica – osnovana 1901. godine. dana 24. maja 2019. godine:

Tarik Telacević

Glavni izvršni direktor

Nataša Martinović
Izvršni direktor - upravljanje rizicima i
podrška poslovanju

BILANS STANJA

Na dan 31. decembra 2018. godine

SREDSTVA	Napomene	U hiljadama eura	
		Godina koja se završava 31. decembra	
		2018	2017
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	3.7. 15		
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		99.563	140.634
Kredit i potraživanja od banaka	3.8. 16.1	227.338	234.144
Kredit i potraživanja od klijenata	3.8. 16.2	6.361	7.054
Hartije od vrijednosti	16.3	208.946	204.599
Ostala finansijska sredstva	16.4	10.323	21.563
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		1.709	929
Hartije od vrijednosti	17.1	16.070	5.656
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	18	16.070	5.656
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajednič		18	19
ke poduhvate po metodi kapitala	19	7.890	7.910
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.9. 21	1.289	1.045
Nematerijalna sredstva	3.10, 22	148	112
Tekuća poreska sredstva		1	1
Odložena poreska sredstva		202	211
Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	20	-	38
Ostala sredstva	23		
UKUPNA SREDSTVA		43.566	50.208
OBAVEZE		396.085	439.978
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti			
Depoziti banaka i centralnih banaka	24.1	350.043	393.934
Depoziti klijenata	24.2	1	1
Kredit klijenata koji nijesu banke	24.3	342.923	384.348
Rezerve	26	7.118	9.585
Ostale obaveze	27	288	241
Subordinisani dug	25	3.185	3.813
UKUPNE OBAVEZE		7.935	7.949
KAPITAL		361.450	405.937
Akcijski kapital	28	55.428	55.428
Neraspoređena dobit		(32.081)	(32.487)
Dobit/gubitak tekuće godine		338	252
Ostale rezerve		10.950	10.848
UKUPAN KAPITAL		34.634	34.041
UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE		396.085	439.978
VANBILANSNA EVIDENCIJA	29	428.514	422.668

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Potpisano u ime Prve Banke Crne Gore AD, Podgorica – osnovana 1901. godine, dana 24. maja 2019. godine:

Tarik Telačević

Glavni izvršni direktor v.d.

Nataša Martinović
Izvršni direktor - upravljanje rizicima i
podrška poslovanju

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine

Stanje. 1.januar 2017.godine	Akcijski kapital	Rezerve	Neraspoređena dobit/(gubitak)	UKUPNO
	55.428	10.680	(33.122)	32.986
Dobit/gubitak tekućeg perioda	-	-	252	252
Ostalo	-	168	635	803
Stanje. 31.decembar 2017.godine	55.428	10.848	(32.235)	34.041
Efekti prve primjene MSFI 9	-	-	(1.004)	(1.004)
Korigovano stanje 1. januar 2018. godine	55.428	10.848	(33.239)	33.037
Dobit/gubitak tekućeg perioda	-	-	338	338
Efekti svođenja na fer vrijednost HOV po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	102	-	102
Ostalo	-	-	1.158	1.158
Stanje.31.decembar 2018. godine	55.428	10.950	(31.743)	34.635

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Potpisano u ime Prve Banke Crne Gore AD, Podgorica – osnovana 1901. godine, dana 24. maja 2019. godine:

Tarik Telačević

Glavni izvršni direktor

Nataša Martinović

Izvršni direktor - upravljanje rizicima i podrška poslovanju

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine

U hiljadama eura
Godina koja se završava 31. decembra

	2018	2017
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	11.722	12.813
Odlivi po osnovu kamata i slični rashodi	(4.168)	(5.199)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	5.548	5.293
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(3.551)	(3.279)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	(7.898)	(10.143)
Povećanje kredita i ostale aktive	1.602	(20.900)
Prilivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	(41.831)	64.390
Plaćeni porezi	(1.569)	(1.142)
Ostali (odlivi)/prilivi	1.110	1.241
Neto prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(39.035)	43.074
Gotovinski tokovi iz aktivnosti investiranja		
Kupovina nekretnina i opreme	(432)	(102)
Kupovina nematerijalnih ulaganja	(101)	(98)
Državni zapisi i ostale hartije od vrijednosti	1.134	(9.008)
Neto (odlivi)/prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	601	(9.208)
Tokovi gotovine iz finansijskih aktivnosti		
Povećanje/(smanjenje) pozajmljenih sredstava	(3.027)	(1.018)
Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz aktivnosti finansiranja	(3.027)	(1.018)
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	406	140
Neto povećanje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	(41.055)	32.988
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	140.634	107.646
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	99.579	140.634

Napomene na narednim stranama
čine sastavni dio ovih finansijskih iskaza.

Potpisano u ime Prve Banke Crne Gore AD, Podgorica – osnovana 1901. godine, dana 24. maja 2019. godine:

Tarik Telačević
Glavni izvršni direktor

Nataša Martinović
Izvršni direktor - upravljanje rizicima i
podrška poslovanju

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Prva banka Crne Gore AD, Podgorica - osnovana 1901. godine (u daljem tekstu "Banka") je osnovana 1901. godine, a 2002. godine je registrovana kao akcionarsko društvo kod Privrednog suda u Podgorici. Tokom 2002. godine, nakon usaglašavanja sa Zakonom o privrednim društvima, izvršen je upis u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici – registarski broj 4-0000732/54.

Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 02/3-2/2-01.

U skladu sa Zakonom o bankama i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Pored ovih poslova može da obavlja i sljedeće poslove:

- izdaje garancije i preuzima druge vanbilansne obaveze;
- kupuje, prodaje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove i finansijskim derivatima;
- kastodi poslove;
- vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- usluge čuvanja u sefovima i
- druge poslove u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore.

Banka ima sjedište u Podgorici i obavlja svoje aktivnosti kroz mrežu filijala (14), i šaltera (19), u Podgorici, Danilovgradu, Nikšiću, Kotoru, Cetinju, Budvi, Tivtu, Baru, Herceg Novom, Ulcinju, Bijelom Polju, Pljevljima, Rožajama i Beranama.

Banka je na dan 31.12.2018 imala 100% vlasništvo u sledećim zavisnim društvima : Mikrofinansijska institucija Montenegro Investment Credit doo Podgorica, First Assset Management doo Podgorica, First Real Estate Management 1 doo Podgorica i First Real Estate Management 2 doo Podgorica.

Na dan 31. decembar 2018. godine Banka je imala 99 zaposlenih radnika i 117 radnika koja su preuzeta od Agencija za zapošljavanje: Montenegro staff 1 zaposlenih i Nice Job 116 zaposlenih.

Bankom upravljaju akcionari, Organi upravljanja Bankom su Skupština akcionara i Odbor direktora koji imenuje Skupština akcionara.

Članovi Odbora direktora Banke, na dan 31. decembra 2018. godine:

<u>Funkcija</u>	<u>Ime i prezime</u>
Predsjednik	Dr. Neda Ivović
član	Zoran Djukanović
član	Milan Perović
član	Đoko Krivokapić
član	Slavoljub Popadić

Izvršni direktori Banke na dan 31. decembra 2018. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Ključno područje</u>
G-din Tarik Telaćević	Glavni izvršni direktor
G-đa Nataša Martinović	Izvršna direktorica poslovnog područja upravljanja rizicima i podrška poslovanju
G-din Milorad Pavlek	Poslovno područje upravljanja poslovnim odnosom sa klijentima

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE (NASTAVAK)

Članovi Odbora za reviziju Banke. na dan 31. decembra 2018. godine:

<u>Ime i prezime</u>	<u>Funkcija</u>
G-din Zoran Todorović	Predsjednik
G-din Nađa Zidar	Član
G-din Maja Drakić Grgur	Član

Na dan 31. decembra 2018. godine, Direktor Odjeljenja za praćenje usaglašenosti je Goran Đukanović.

Na dan 31. decembra 2018. godine. Interni revizor je Žana Kasalica.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih iskaza

Banka sastavlja pojedinačne finansijske iskaze (u daljem tekstu: finansijski iskazi) u skladu sa Zakonom o računovodstvu ("Sl. list CG". br. 052/16), Zakonom o bankama ("Sl. list CG". br. 17/08. 44/10, 40/11 i 73/17) i ostalim podzakonskim aktima koji regulišu finansijsko izvještavanje banaka.

Priloženi finansijski iskazi pripremljeni su u skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG“. br. 15/12. 18/13 i 24/18).

Prilikom sastavljanja ovih finansijskih izvještaja Banka je primijenila politike koje su u skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, ali koji se u dijelu evidentiranja potraživanja za koje su se stekli uslovi za isključivanje iz bilansa Banke formatu prezentacije finansijskih izvještaja razlikuju od zahtjeva Međunarodnih računovodstvenih standarda („MRS“) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja („MSFI“) primjenljivih na dan 31. decembra 2018. godine.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, pravna lica sastavljaju finansijske iskaze po MRS, odnosno po MSFI koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde i koji moraju biti usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji je od odgovarajućeg organa Međunarodne federacije računovođa (IFAC) dobio pravo na prevod i objavljivanje. Dakle, samo MSFI i MRS zvanično usvojeni i objavljeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji MSFI i MRS koji su zvanično prevedeni su iz 2009. godine (osim MSFI 7), kao i novodonijeti MSFI 10. 11. 12. i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine.

Imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih iskaza Banke, priloženi finansijski iskazi se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS i ne mogu se tretirati kao finansijski iskazi sastavljeni u saglasnosti sa MSFI i MRS.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim, bankarskim i poreskim propisima Crne Gore.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA (NASTAVAK)

2.2 Pravila procjenjivanja

Finansijski izvještaji su sastavljeni na osnovu načela istorijske vrijednosti, osim za sledeće pozicije koje se vrednuju po fer vrijednosti:

- finansijski instrumenti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha,
- finansijski instrumenti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (primjenjivo nakon 1. januara 2018. godine),
- finansijski instrumenti raspoloživi za prodaju (primjenjivo prije 1. januara 2018. godine),
- finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

2.3. Funkcionalna i izveštajna valuta

Finansijski iskazi Banke su iskazani u eurima (EUR), koja je funkcionalna valuta Banke i zvanična valuta u kojoj se podnose finansijski iskazi u Crnoj Gori. Osim ako nije drugačije naznačeno, svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR.

2.4. Korišćenje procjenjivanja

Sastavljanje i prikazivanje finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na iskazane vrijednosti sredstava i obaveza, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda.

Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza. Stvarni rezultati mogu se razlikovati od navedenih procjena. Procjene i pretpostavke se kontinuirano razmatraju, a kada korekcije postanu neophodne, iskazuju se u bilansu uspjeha za periode u kojima su postale poznate.

U Napomeni 4 su date informacije o oblastima kod kojih je stepen procjene najveći i koje mogu imati najznačajniji efekat na iznose priznate u finansijskim izvještajima Banke.

2.5. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima

Novi i dopunjeni standardi i tumačenja

U ovim finansijskim izvještajima, Banka je primijenila MSFI 9, koji se primjenjuje za godišnje periode koji počinju 1. januara 2018. godine ili nakon toga, po prvi put. Banka nije usvojila ranije bilo koji drugi standard tumačenje ili amandman koji je izdat ali još nije efektivan.

Izuzev za izmjene navedene u nastavku, računovodstvene politike su konzistentno primjenjivane u svim obračunskim periodima prikazanim u ovim finansijskim izvještajima.

- *MSFI9 finansijski instrumenti*

MSFI 9 zamjenjuje MRS 39 za godišnje periode na dan ili nakon 1. januara 2018. godine. Kao izbor politike dozvoljen pod MSFI 9, banka je odabrala da nastavi primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika („hedge accounting“) u skladu sa MRS 39.

U skladu sa izabranim modelom inicijalne primene MSFI 9, Banka nije prepravila uporedne informacije za 2017. godinu za finansijske instrumente u okviru MSFI 9. Prema tome, uporedne informacije za 2017. godinu objavljene su prema MRS 39 i nisu uporedive sa informacijama objavljenim za 2018. godinu.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA (NASTAVAK)

2.5. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)

(i) Klasifikacija i vrjednovanje

U cilju naknadnog mjerenja finansijskih sredstava, nakon početnog priznavanja Banka je u skladu sa MSFI 9, klasifikovala finansijska sredstva u sledeće kategorije:

- finansijska sredstva koja se odmjeravaju po amortizovanoj vrijednosti (AC)
- finansijska sredstva koja se odmjeravaju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat (FVOCI)
- finansijska sredstva koja se odmjeravaju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVTPL)

Banka vrši klasifikaciju finansijskih sredstava pri inicijalnom priznavanju.

Finansijska sredstva će se vrednovati po amortizovanoj vrijednosti ako su ispunjena oba sljedeća uslova i sredstva nisu označena kao FVTPL:

- Cilj poslovnog modela za upravljanje sredstvima je naplata ugovorenih tokova gotovine;
- Ugovoreni uslovi pružaju osnov za naplatu na određene datume tokova gotovine koji su isključivo naplata glavnice i kamate na preostalu glavnici.

Sva druga finansijska sredstva – t.j. finansijska sredstva koja ne ispunjavaju kriterijume klasifikacije koja podrazumijevaju naknadno vrjednovanje po amortizovanoj vrijednosti ili FVOCI se klasifikuju kao finansijska sredstva koja se naknadno vrednuju po fer vrijednosti, uz priznavanje promjene fer vrijednosti u bilansu uspjeha. Dodatno, Banka ima opciju da prilikom inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva neopozivo opredijeli to finansijsko sredstvo kao FVTPL, ako to eliminiše ili značajno umanjuje nekonzistentnost prilikom vrjednovanja i priznavanja – t.j. "računovodstveno neslaganje" – koje bi u suprotnom nastalo usled vrjednovanja sredstava i obaveza, odnosno priznavanje dobitaka i gubitaka, na drugoj osnovi.

MSFI 9 u velikoj mjeri zadržava kriterijume koji su bili definisani MRS 39 za klasifikaciju finansijskih obaveza. Međutim, iako su u skladu sa MRS 39 sve promjene u fer vrijednosti obaveza opredijeljenih po fer vrijednosti bile prikazivane u bilansu uspjeha, u skladu sa MSFI 9 promjene u fer vrijednosti se priznaju na sljedeći način:

- Promjene u fer vrijednosti koje su uslovljene promjenom kreditnog rizika obaveze se prikazuju u ostalom ukupnom rezultatu; i
- Preostali dio promjene u fer vrijednosti obaveza se prikazuje u bilansu uspeha.

Klasifikacija finansijskih sredstava i izvora sredstava, koju Banka primjenjuje, je objašnjena u Napomeni 3.8.2. Kvantitativni uticaj primjene MSFI 9 na dan 1. januara 2018. godine je objavljen u Napomeni 4.

(ii) Obezvrijeđenje

Primjena MSFI 9 standarda od dana 01.01.2018. uvodi novi model obezvrijeđenja i zamjenjuje MRS 39 model „nastalih gubitaka” sa novim „forward looking” modelom očekivanih kreditnih gubitaka (ECL). Novi standard zahtijeva da Banka prizna rezervisanje za ECL za sve kredite i ostale dužničke finansijske instrumente koji nijesu klasifikovani kao FVPL, zajedno sa kreditnim obavezama i ugovorima o finansijskim garancijama.

Obezvrijeđenje koje se bazira na ECL se odmjerava na osnovu 12-mjesečnih očekivanih kreditnih gubitaka, osim ako nije bilo značajnog povećanja kreditnog rizika nakon inicijalnog priznavanja. Ako se finansijsko sredstvo definiše kao kupljeno ili nastalo kao kreditno obezvrijeđeno ("purchased or originated credit impaired" POCI), obezvrijeđenje se utvrđuje na osnovu promjene ECL u toku životnog vijeka finansijskog sredstva.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA (NASTAVAK)

2.5. Promjene u računovodstvenim politikama i objavljivanjima (nastavak)

(iii) Obezvrjeđenje (nastavak)

Na osnovu procjene kreditnog rizika, svi instrumenti se klasifikuju u:

- Stage 1: Nema značajnih promjena kreditnog rizika od datuma inicijalnog priznavanja sredstva („performing“ klijenti, obračunavaju se očekivani kreditni gubici u narednih 12 mjeseci)
- Stage 2: Značajna promjena kreditnog rizika od momenta odobravanja kredita („under-performing“ klijenti, obračunavaju se očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja),
- Stage 3: Obezvrjeđena sredstva („non-performing“ klijenti, obračunavaju se očekivani kreditni gubici u periodu vijeka trajanja).

Banka, kao staging kriterijume, na dan procjene koristi sve razumne i smislene informacije koje su dostupne bez dodatnih značajnih troškova i napora. Minimalni kriterijumi za klasifikaciju sredstva u Stage 2 su dani kašnjenja veći od 30 dana ali manji od 90 dana, a za Stage 3 preko 90 dana kašnjenja.

Kamatni prihodi od finansijskih sredstava koja su razvrstana u Stage 1 i 2 se priznaju na bruto osnovicu (amortizovana vrijednost prije obezvrjeđenja), dok se za finansijska sredstva koja su razvrstana u Stage 3 priznaju na neto osnovicu (amortizovana vrijednost umanjena za obezvrjeđenje; tzv. „unwinding“).

U skladu sa MSFI 9 kreditni gubici se priznaju ranije nego u skladu sa MRS 39. Detaljno objašnjenje obezvrjeđenja u skladu sa zahtjevima MSFI 9 je prikazano u Napomeni 3.8.7. dok je kvantitativni uticaj primjene MSFI 9 na dan 1. januara 2018. godine objavljen u Napomeni 4.

(iv) Prelazne odredbe

Promjene u računovodstvenim politikama koje proističu iz primjene MSFI 9 standarda su primijenjene retroaktivno izuzev u sledećim slučajevima:

- Uporedne informacije za prethodni period nisu korigovane. Razlike u vrijednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza koje proističu iz inicijalne primjene MSFI 9 su priznate na teret neraspoređene dobiti i rezervi sa 1. januarom 2018. godine. Posledično prikazani podaci za 2017. godinu ne odražavaju zahtjeve MSFI 9 i stoga nisu uporedivi sa podacima prikazanim za 2018. godinu u skladu sa zahtjevima MSFI 9;
- Sledeće procjene su rađene na bazi činjenica i okolnosti koje postoje na dan inicijalne primjene:
 - Utvrđivanje poslovnog modela za upravljanje finansijskim sredstvima;
 - Inicijalno opredjeljivanje i ukidanje prethodnog inicijalnog opredjeljivanja za vrednovanje određenih finansijskih sredstava i obaveza po FVTPL;
 - Opredjeljivanje određenih strategijskih investicija, koje se ne drže radi trgovine, kao FVOCI.
- Ukoliko su dužničke hartije od vrijednosti imale nizak kreditni rizik pri inicijalnoj primeni MSFI 9, Banka je pošla od pretpostavke da kreditni rizik nije značajno povećan od trenutka njihovog inicijalnog priznavanja.

2.6. Načelo stalnosti poslovanja

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji pretpostavlja da će Banka nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u doglednoj budućnosti.

2.7 Usaglašenost potraživanja i obaveza

U skladu sa važećom zakonskom regulativom, Banka je izvršila usaglašavanje međusobnih potraživanja i obaveza sa povjeriocima i dužnicima Banke na dan 31.12.2018. godine.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH ISKAZA (NASTAVAK)

2.8. Uporedni podaci

MSFI 9 zamjenjuje MRS 39 za godišnje periode na i nakon 01.01.2018. godine Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama (Sl.list Crne Gore br 22/12, 55/12, 57/13, 44/17, 82/17). Centralna banka Crne Gore propisuje primjenu MSFI 9 za navedene periode. Dodatno, izmijenjene su Odluka o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore (Sl.list Crne Gore br. 64/12, 83/17, 24/18 i 39/18) i Odluka o Kontnom okviru za banke (Sl. list Crne Gore br. 82/17). Ovim izmjenama su propisani kontni okvir i obrasci izvještaja usklađeni sa zahtjevima MSFI 9, a urađena je i reklasifikacija određenih pozicija bilansa stanja i bilansa uspjeha.

Uporedni podaci u ovim finansijskim iskazima predstavljaju podatke iz finansijskih iskaza Banke za 2017. godinu.

Banka je iskazala komparativne podatke za 2017. godinu na način da je izmijenjeno prikazala određene pozicije bilansa stanja i bilansa uspjeha, kako bi bili uporedivi sa podacima za 2018. godinu. Međutim, Banka nije izvršila mjerenje finansijskih instrumenata u 2017. godini u skladu sa MSFI 9. Posljedično uporedni podaci za 2017. godinu su iskazani u skladu sa zahtjevima MRS 39 i nijesu uporedivi sa podacima za 2018. godinu.

U narednom pregledu prikazan je pregled pozicija Bilansa uspjeha, koje su prikazane na izmijenjen način, zbog promjene šeme koju je propisala Centralna banka Crne Gore, a u skladu sa zahtjevom regulative Centralne banke Crne Gore donešene tokom 2018. Godine

Pozicija	Referenca	Stara pozicija	Nova pozicija	Promjena
Prihodi od kamata i slični prihodi	(A)	13.144	14.253	1.109
Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane	(B)	-	1.124	1.124
Prihodi od naknada i provizija	(C)	5.657	5.040	(617)
Troškovi obezvrjeđenja / Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	(D)	(754)	(2.370)	(1.616)

- (A) Promjena na prihodima od kamata i sličnim prihodima u ukupnom iznosu od EUR 1.109 hiljada, odnosi se na:
- EUR (1.124) hiljada: Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane su reklasifikovani sa pozicije prihodi od kamata na posebnu poziciju
 - EUR 617 hiljada: Razgraničeni prihodi od naknada za odobrenje kredita su reklasifikovani sa pozicije prihodi od naknada i provizija na poziciju prihodi od kamata i slični prihodi
 - EUR (1.616) hiljada: Troškovi obezvrjeđenja po kamatnim potraživanjima su reklasifikovani sa pozicije Prihodi od kamata na poziciju troškovi obezvrjeđenja.
- (B) Promjena na prihodima od kamata na obezvrijeđene plasmane u iznosu od EUR 1.124 hiljada, odnosi se na:
- EUR 1.124 hiljada: Prihodi od obezvrjeđenih plasmana su reklasifikovani sa pozicije prihodi od kamata na posebnu poziciju u iznosu
- (C) Promjena na prihodima od naknada i provizija u iznosu od EUR (617) hiljade, odnosi se na:
- EUR (617) hiljade: Razgraničeni prihodi naknada za odobrenje kredita su reklasifikovani sa pozicije prihodi od naknada na poziciju prihodi od kamata
- (D) Promjena na poziciji neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, odnosi se na:
- EUR 1.616 hiljada: Troškovi obezvrjeđenja po kamatnim potraživanjima su reklasifikovani sa pozicije Prihodi od kamata na poziciju Troškovi obezvrjeđenja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Banka konzistentno primenjuje usvojene računovodstvene politike u svim periodima prezentiranim u finansijskim izveštajima. izuzev odstupanja koja su uslovljena inicijalnom primenom MSFI 9, Osnovne računovodstvene politike primenjene kod sastavljanja računovodstvenih izvještaja za 2018. godinu navedene su dalje u tekstu.

3.1. Prihodi i rashodi po osnovu kamata

Računovodstvena politika primijenjena nakon 1. januara 2018. godine

Prihodi i rashodi po osnovu kamata, uključujući zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda.

Od datuma raskida ugovora o kreditu. Banka na potraživanja ne obračunava redovnu, već zakonsku zateznu kamatu. Visinu stope zatezne kamate utvrđuje CBCG u skladu sa Zakonom o visini kamatne stope.

Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane („POCI“ instrumenti i finansijska sredstva koja su naknadno obezvrijeđena) se obračunavaju primjenom efektivne kamatne stope na neto osnovicu (amortizovanu vrijednost). U slučaju „POCI“ instrumenata koristi se nova efektivna kamatna stopa prilagođena za kreditni rizik („Credit-adjusted effective interest rate“), dok se za finansijska sredstva koja su naknadno obezvrijeđena koristi inicijalna efektivna kamatna stopa utvrđena prilikom inicijalnog priznavanja.

Efekat umanjenja prihoda od kamata na obezvrijeđena finansijska sredstva, jednak je povećanju ispravke vrijednosti za kamatna potraživanja na obezvrijeđena finansijska sredstva, odnosno sredstva svrstana u Stage 3.

Obračun potraživanja za kamate se ne obustavlja i uvećava bruto vrijednost nakon datuma default-a. Istovremeno se i neto vrijednost samog plasmana uvećava za prihode od kamata obračunatih primjenom efektivne kamatne stope na neto osnovicu, Razlika između uvećavanja bruto izloženosti i povećanja neto izloženosti predstavlja povećavane lifetime očekivanih gubitaka tj. ispravke vrijednosti.

Prihodi po osnovu naknada za odobravanje kredita se priznaju u bilansu uspjeha kao kamatni prihodi po principu razgraničenja na period trajanja finansijskog instrumenta.

Računovodstvena politika primijenjena pre 1. januara 2018. godine

Prihodi i rashodi po osnovu kamate, uključujući zateznu kamatu i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda i uslovima iz obligacionog odnosa koji su definisani ugovorom između Banke i klijenta.

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se na bazi obračuna metodom efektivne kamatne stope perioda u kome su ostvareni, a unaprijed obračunate kamate razgraničavaju se na period trajanja ugovorene obaveze.

Prihodi od kamata obračunati su na plasmane komitentima, depozite kod drugih finansijskih institucija investicionih hartija od vrijednosti, a rashodi od kamata obračunati su na finansijske obaveze po depozitima i pozajmicama.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.2 Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Prihodi i rashodi po osnovu naknada i provizija priznaju se po načelu uzročnosti prihoda i rashoda. Prihodi od naknade za odobravanje kredita se knjiže kao odloženi prihodi, a priznaju se u prihode perioda u srazmjeri sa proteklom vremenom korišćenja kredita od maja 2015. godine kada je Banka počela sa primjenom razgraničenja prihoda od naknada po kreditima i garancijama na period trajanja finansijskog instrumenta.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija obuhvataju takođe naknade po osnovu izdavanja garancija i akreditiva od strane Banke, domaćih i međunarodnih plaćanja i transakcija u stranim valutama posredničkih i drugih usluga Banke.

Prihodi i rashodi od naknada i provizija koji su sastavni dio efektivne kamatne stope finansijskog sredstva ili finansijske obaveze su uključeni u obračun prihoda i rashoda od kamata uz primenu metode efektivne kamatne stope.

Prihodi od naknada i provizija se priznaju u trenutku kada je korespodentna usluga izvršena. Prihodi od naknada i provizija obuhvataju naknade koje Banka obračunava i naplaćuje za obavljanje usluga platnog prometa u zemlji i inostranstvu, poslove garancija i akreditiva, kao i drugih usluga.

Rashodi naknada i provizija uglavnom se odnose na naknade za obavljanje usluga platnog prometa u zemlji i inostranstvu i naknade za ostale usluge, koje se priznaju kao rashod u trenutku kada je korespodentna usluga izvršena.

3.3. Neto dobitak/(gubitak) po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja

Neto dobitak/(gubitak) po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja uključuje dobitke umanjene za gubitke po osnovu finansijskih sredstava i finansijskih obaveza namenjenih trgovanju uključujući i sve realizovane i nerealizovane promene fer vrednosti.

3.4. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene.

Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti knjižene su u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici od kursnih razlika.

Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

3.5. Lizing

Lizing Banke je klasifikovan kao operativni lizing. Plaćanja po osnovu ugovora o operativnom lizingu priznaju se ravnomjerno kao trošak tokom perioda trajanja lizinga.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.6. Porezi i doprinosi

Porez na dobit

Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list CG”. br. 80/04, 40/08, 86/09, 14/12, 61/13 i 055/16). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Kapitalni gubici mogu se prebijati sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini. Ako se i poslije izvršenog prebijanja sa kapitalnim dobitima ostvarenim u istoj godini pojavi kapitalni gubitak poreski obveznik može prenijeti kapitalni gubitak na račun budućih kapitalnih dobitaka u narednih pet godina.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjeње poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na dan bilansa stanja ili poreske stope koje su nakon tog dana stupile na snagu koriste se za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim republičkim i lokalnim poreskim propisima.

3.7. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju novčana sredstva u blagajni (EUR i devizna), novčana sredstva u trezoru (EUR i devizna), sredstva kod Centralne banke Crne Gore uključujući i obaveznu rezervu kao i ostala visoko likvidna finansijska aktiva sa dospijećem do tri mjeseca.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti u bilansu stanja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8 Finansijski instrumenti

3.8.1 *Priznavanje*

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se inicijalno priznaju u Bilansu stanja Banke na datum trgovine odnosno na datum kada Banka postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovoreni uslovi instrumenta. Ovo uključuje "regularan način trgovine" tj. kupovinu ili prodaju finansijskih sredstava za koje se zahtijeva isporuka u određenom vremenu definisanom regulativno ili na bazi konvencija na relevantom tržištu. Redovan način kupovine ili prodaje finansijskog sredstva se priznaje, odnosno prestaje sa priznavanjem na datum kupovine/prodaje ili na datum izvršenja.

3.8.2 *Klasifikacija*

Od 1. januara 2018. godine Banka klasifikuje svu svoju finansijsku imovinu na osnovu poslovnog modela za upravljanje imovinom i ugovornih odredbi imovine.

Banka finansijska sredstva klasifikuje u sljedeće četiri kategorije:

- Finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanom trošku (AC).
- Finansijska sredstva vrednovana po fer vrijednosti kroz ostali rezultat (FVOCI).
- Finansijska sredstva koja se obavezno vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVTPL)

Prije 1. januara 2018. godine, Banka je klasifikovala svoju finansijsku imovinu kao kredite i potraživanja (amortizovani trošak) FVPL raspoloživo za prodaju ili zadržano do dospelja (amortizovani trošak).

Finansijske obaveze, osim obaveza po kreditima i finansijskih garancija, mjere se po amortizovanom trošku ili po FVPL kada se drže radi trgovanja i derivativnih instrumenata ili se primjenjuje određivanje fer vrijednost.

3.8.3 *Finansijska imovina i obaveze*

3.8.3.1 *Plasmani banaka, krediti i avansi dati kupcima, finansijska ulaganja po amortizovanom trošku*

Banka je u skladu sa MSFI 9 finansijska sredstva koja kao cilj držanja imaju prikupljanje novčanih tokova, koji ispunjavaju SPPI kriterijume klasifikovala kao sredstva koja se odmjeravaju po amortizovanoj vrijednosti. U ovu kategoriju uključena su sledeća finansijska sredstva:

- Krediti i potraživanja od banaka (uključujući sredstva kod banaka, kamate i naknade);
- Krediti i potraživanja od klijenata (uključujući kamate i naknade, potraživanja po osnovu lizinga, forfetinga i faktoringa);
- Izdate garancije;
- Date kreditne obligacije (odobreni a neiskorišćeni krediti);
- Avali i akcepti mjenica;
- Ostala jemstva;
- Izloženosti kod finansijskih institucija i centralne banke;
- Hartije od vrijednosti sa fiksnim plaćanjima ili plaćanjima koja mogu da se utvrde i sa fiksnim dospeljem za koje Banka ima pozitivnu namjeru i sposobnosti da ih drži do dospelja.

Dobit ili gubitak od finansijske imovine mjeren po amortizacionom trošku priznaje se u bilansu uspjeha Banke kada se finansijska imovina prestaje priznavati kada se reklasifikuje u skladu sa MSFI 9 kroz proces amortizacije ili kako bi se priznao dobit ili gubitak od umanjenja.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8.3 *Finansijska imovina i obaveze (nastavak)*

3.8.3.2 Procjena poslovnog modela

Banka određuje svoj poslovni model na nivou koji najbolje odražava kako ona upravlja grupama finansijskih sredstava kako bi dostigla svoj poslovni cilj.

Poslovni model banke se ne ocjenjuje na osnovu svakog pojedinačnog instrumenta, već na višem nivou grupisanih portfolia i zasniva se na posmatranim faktorima kao što su:

- Kako su učinak rada poslovnog modela i finansijske imovine u okviru tog poslovnog modela ocjenjeni i kako se izvještavaju ključnom osoblju rukovodstva
- Rizici koji utiču na učinkovitost rada poslovnog modela (kao i finansijske imovine u okviru tog poslovnog modela) i naročito kako se upravlja tim rizicima
- Kako se određuju naknade prema rukovodiocima (na primjer, da li je naknada zasnovana na fer vrijednosti sredstva kojim se upravlja ili na osnovu prikupljenih ugovorenih novčanih tokova)
- Očekivana učestalost, vrijednost i vrijeme prodaje su takođe važni aspekti procjene Banke.

Procjena poslovnog modela je zasnovana na razumnim očekivanim scenarijima bez uzimanja "najgoreg slučaja" ili "stresnog slučaja" u obzir. Ukoliko su novčani tokovi nakon inicijalnog priznavanja realizovani na drugačiji način od prvobitnih očekivanja Banke. Banka ne mijenja klasifikaciju preostalih finansijskih sredstava koja se nalaze u poslovnom modelu, ali uzima u obzir ove informacije kada procjenjuje novonastala ili tek kupljena finansijska sredstva.

3.8.3.3 SPPI test

Drugi korak u procesu klasifikovanja je da banka procjenjuje ugovorne uslove finansiranja za identifikaciju da li ispunjavaju SPPI test.

'Glavnica' u svrhu ovog testa definiše se kao fer vrijednost finansijskog sredstva prilikom inicijalnog priznavanja i može se mijenjati tokom vijeka trajanja finansijskog sredstva (na primjer, ako postoje otplate glavnice ili amortizacija premije/diskonta).

Najznačajniji elementi kamate u okviru aranžmana za kreditiranje su obično uzimanje u obzir vremenske vrijednosti novca i kreditnog rizika. Da bi se izvršila SPPI ocjena Banka primjenjuje procjenu i razmatra relevantne faktore kao što je period za koji kamatna stopa određena i valuta u kojoj je denominirana finansijska imovina.

Nasuprot tome, ugovorni uslovi koji uvode minimiziranu izloženost rizicima ili nestalnost u ugovorenim novčanim tokovima koji nisu povezani sa osnovnim aranžmanom za kreditiranje ne dovode do ugovorenih novčanih tokova koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate na neizmireni iznos. U takvim slučajevima finansijsko sredstvo se mora mjeriti po FVPL.

3.8.3.4 Finansijski instrumenti koji se vrednuju po FVOCI (Politika primjenjiva od 1 januara 2018)

Banka je u skladu sa MSFI 9 finansijska sredstva koja kao cilj držanja imaju prikupljanje novčanih tokova koji ispunjavaju SPPI kriterijume i prodaju klasifikovala kao sredstva koja se odmjeravaju kroz ostali ukupni rezultat. U ovu kategoriju uključena su sledeća finansijska sredstva:

- Hartije od vrijednosti koje se drže u cilju prikupljanja ugovorenih novčanih tokova koji nastaju na osnovu ugovorenih uslova na određeni datum i predstavljaju plaćanje glavnice i kamate na glavicu, a koje mogu biti prodane usled potrebe za obezbjeđenjem likvidnosti ili izmjena u kamatnim stopama ili cijeni kapitala
- Hartije od vrijednosti koje se drže na neodređeni vremenski period, a koje mogu biti prodane usled potrebe za obezbjeđenjem likvidnosti ili usled promjene cijena na tržištu HOV.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8.3 *Finansijska imovina i obaveze (nastavak)*

3.8.3.4 Finansijski instrumenti koji se vrednuju po FVOCI (Politika primjenjiva od 1 januara 2018) (nastavak)

Nerealizovana dobit ili gubitak od ove kategorije finansijske imovine priznaje se kroz ostali ukupni rezultat, osim za dobitke i gubitke od umanjenja vrijednosti sve dok se finansijsko sredstvo ne prestane priznavati ili nije predmet reklasifikacije.

Kada se finansijsko sredstvo prestane priznavati ukupna dobit ili gubitak prethodno priznat u drugoj sveobuhvatnoj dobiti se iz kapitala reklasifikuje u dobit ili gubitak.

Banka ne priznaje rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke od finansijskih instrumenata kapitala koji se mjere kroz ostali ukupni rezultat.

Banka priznaje rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke od dužničkih finansijskih instrumenata koji se mjere kroz ostali ukupni rezultat.

Rezervacija za umanjenje vrijednosti knjiži se na teret bilansa uspjeha, a priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Banka mjeri rezervacije za umanjenje vrijednosti za finansijski instrument u iznosu koji je jednak trajanju očekivanih kreditnih gubitaka ako se kreditni rizik za taj finansijski instrument značajno povećao od početnog priznavanja.

Ako se na izvještajni datum kreditni rizik na finansijski instrument nije značajno povećao od početnog priznavanja, Banka priznaje gubitak za taj finansijski instrument u iznosu jednakom 12-mjesečnim očekivanim kreditnim gubicima.

Obračunata Kamata na finansijski instrument priznaje se u bilansu uspjeha.

Ovi instrumenti u velikoj mjeri obuhvataju imovinu koja je ranije bila klasifikovana kao finansijska ulaganja raspoloživa za prodaju po MRS 39.

3.8.3.5 Finansijska imovina i finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Ova kategorija uključuje dvije podkategorije finansijskih sredstava: ona koja se drže radi trgovanja i ona koja se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Finansijska sredstva se klasifikuju kao sredstva koja se drže radi trgovanja ako su prvenstveno pribavljena radi prodaje u kratkom roku radi ostvarivanja dobitaka iz kratkoročnih promjena cijena istih.

Navedena sredstva se evidentiraju po fer vrijednosti u bilansu stanja.

Svi realizovani ili nerealizovani dobiti i gubici po osnovu promjena tržišne vrijednosti ove kategorije finansijskih sredstava, odnosno svođenja na fer vrijednost priznaju se u korist prihoda, odnosno na teret rashoda.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8.3 *Finansijska imovina i obaveze (nastavak)*

3.8.3.6 Finansijske garancije, akreditivi i neiskorištene obaveze po kreditima

Banka izdaje finansijske garancije, akreditive i kreditne obaveze.

Finansijske garancije se inicijalno priznaju u finansijskim izvještajima (u okviru rezervisanja) po fer vrijednosti, pri čemu je primljena premija. Poslije inicijalnog priznavanja, obaveza Banke po svakoj garanciji se mjeri kao veće od početnog priznatog iznosa umanjenog za kumulativnu amortizaciju priznate u bilansu uspjeha i - prema MRS 39 - najbolja procjena troškova potrebnih za izmirenje bilo koje finansijske obaveze koji proizilaze iz garancije ili - prema MSFI 9 - ECL rezervisanje. Primljena premija se priznaje u bilansu uspjeha u Neto prihodima od provizija i naknada ravnomjerno tokom životnog vijeka garancije.

Neiskorištene obaveze po kreditima i akreditivima su obaveze po kojima je tokom trajanja obaveze Banka dužna da klijentu obezbijedi kredit sa unaprijed određenim uslovima. Slično ugovorima finansijske garancije u skladu sa MRS 39 rezervisanja se kreiraju ako je u pitanju onerous contracts, ali od 1. januara 2018. godine ovi ugovori su u okviru zahtjeva ECL-a.

3.8.3.7 Krediti i potraživanja (politika koja se primjenjuje prije 1. januara 2018. godine)

Kreditni su iskazani u bilansu stanja u visini odobrenog plasmana umanjenog za otplaćenu glavnica i ispravku vrijednosti koja je zasnovana na procjeni konkretno identifikovanih rizika za pojedine plasmane i rizika za koje iskustvo ukazuje da su sadržani u kreditnom portfoliju. U procjeni navedenih rizika rukovodstvo Banke primjenjuje sopstvenu metodologiju za procjenu obezvrjeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama koja je objelodanjena u Napomeni 3.8.7.

3.8.3.8 Investicione hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja i hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju (politika koja se primjenjuje prije 1. januara 2018. godine)

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja

Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja predstavljaju hartije od vrijednosti za koje postoji namjera i mogućnost držanja do isteka roka dospelja. Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja se inicijalno evidentiraju po nabavnoj vrijednosti. Na dan bilansa stanja hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti uz umanjene za rezervisanje za potencijalne gubitke.

Hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju

Hartije od vrijednosti koje su namijenjene da se drže na neodređeni vremenski period, a koje mogu biti prodane usled potrebe za obezbjeđenjem likvidnosti ili izmjena u kamatnim stopama ili cijeni kapitala, klasifikuju se kao "hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju".

Nakon inicijalnog priznavanja, hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju se iskazuju po fer vrijednosti odmjerenom na osnovu kotiranih cijena na aktivnom tržištu (cijene dobijene sa berze ili drugog priznatog finansijskog tržišta, od dilera, brokera, industrijske grupe, službe za određivanje cijena, regulatorne agencije), a ukoliko ne postoji aktivno tržište na osnovu fer vrijednosti odmjerenih tehnikama procjene.

Nerealizovani dobiti i gubici po osnovu hartija raspoloživih za prodaju evidentiraju se u okviru kapitala, osim za troškove od umanjenja vrijednosti, sve dok ta hartija od vrijednosti ne prestane da se priznaje, odnosno dok se ne proda, naplati ili na drugi način realizuje ili dok ta hartija od vrijednosti nije obezvrjeđena.

Kada se hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju otuđe ili kada im se umani vrijednost kumulirane korekcije fer vrijednosti priznate u okviru kapitala evidentiraju se u bilansu uspjeha.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8.3 *Finansijska imovina i obaveze (nastavak)*

3.8.3.9 Investicije u zavisna preduzeća (politika koja se primjenjuje prije 1. januara 2018. godine)

Ulaganja u vlasničke finansijske instrumente koji nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti priznaju se u iznosu ulaganja umanjenom za eventualnu ispravku vrijednosti koja odražava smanjenje vrijednosti usljed nastalih gubitaka u poslovanju pravnog lica.

Ulaganje u kapital zavisnih društava se iskazuje po istorijskom trošku ulaganja.

3.8.4 *Reklasifikacija finansijske imovine i obaveza*

Od 1. januara 2018. godine Banka ne reklasifikuje svoja finansijska sredstva nakon njihovog inicijalnog priznanja, osim u izuzetnim okolnostima kada Banka stiče, otuđuje ili prekida poslovnu liniju. Finansijske obaveze se nikada se ne reklasifikuju.

3.8.5 *Prestanak priznavanja finansijske imovine i obaveza*

Finansijsko sredstvo prestaje da se priznaje ukoliko je došlo do isteka ugovornih prava na gotovinske prilive po osnovu tog sredstva; ili je Banka prenijela ugovorno pravo na gotovinske prilive po osnovu sredstva ili je zadržala ugovorno pravo da prima gotovinske prilive po osnovu sredstva (originalnog sredstva), ali je u tom slučaju preuzela i ugovornu obavezu da izvrši isplatu primljene gotovine po osnovu tog sredstva jednom ili više krajnjih primalaca i to: u punom iznosu, bez materijalno značajnog odlaganja isplate krajnjem primaocu, pri čemu je ugovorom o prenosu Banci zabranjeno da prodaje ili zalaže originalno sredstvo, osim kao obezbjeđenje krajnjim primaocima za obavezu da im plaća tokove gotovine i Banka je ili u značajnoj mjeri izvršila prenos svih rizika i koristi od vlasništva nad sredstvom ili nije ni prenijela ni zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, ali je prenijela kontrolu nad njim.

Finansijska obaveza prestaje da se priznaje ukoliko je ispunjenje te obaveze izvršeno, ukoliko je obaveza ukinuta ili ukoliko je isteklo važenje obaveze. U slučaju gdje je postojeća finansijska obaveza zamijenjena drugom obavezom prema istom povjeriocu, ali pod značajno promijenjenim uslovima ili ukoliko su uslovi kod postojeće obaveze značajno izmijenjeni. Takva zamjena ili promjena uslova tretira se kao prestanak priznavanja prvobitne obaveze sa istovremenim priznavanjem nove obaveze, dok se razlika između prvobitne i nove vrijednosti obaveze priznaje u bilansu uspjeha.

3.8.6 *Modifikacija finansijskih sredstava*

U nekim okolnostima ponovo ugovaranje ili modifikacija ugovornih tokova gotovine finansijskog sredstva mogu da dovedu do prestanka priznavanja postojećeg finansijskog sredstva u skladu sa ovim standardom. Kada modifikacija finansijskog sredstva rezultira u prestanku priznavanja postojećeg finansijskog sredstva i naknadnog priznavanja modifikovanog finansijskog sredstva modifikovano sredstvo se smatra "novim" finansijskim sredstvom za svrhe ovog standarda.

U ovakvim situacijama Banka vrši kvantitativnu i kvalitativnu procjenu i ocjenjuje da li postoji značajna razlika između novčanih tokova originalnog finansijskog sredstva i novčanih tokova modifikovanog ili zamijenjenog finansijskog sredstva. Ukoliko postoji značajna razlika u novčanim tokovima, ugovorna prava od originalnog finansijskog sredstva se smatraju isteklim i treba priznati novo sredstvo izdato pod novim uslovima. Shodno tome, datum modifikacije će se tretirati kao datum početnog priznavanja tog finansijskog sredstva prilikom primjene zahtjeva za umanjenje vrijednosti na modifikovano finansijsko sredstvo.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8.6 *Modifikacija finansijskih sredstava (nastavak)*

Modifikacije koje prouzrokuju prestanak priznavanja starog finansijskog sredstva i inicijalno priznavanje novog, a koje su bile motivisane padom u kreditnoj sposobnosti i otplatnom kapacitetu, vode inicijalnom priznavanju finansijskih sredstava koje standard definiše kao „POCI” tj. sredstva koja su obezvređena u momentu inicijalnog priznavanja. Oni u momentu inicijalnog priznavanja neće imati obezvređenje ali je potrebno uključiti očekivane kreditne gubitke tokom vijeka trajanja u obračun efektivne kamatne stope. Samim tim, Banka uključuje inicijalne očekivane kreditne gubitke u procjenu novčanih tokova prilikom obračuna kreditno-prilagođene efektivne kamatne stope finansijskog sredstva za koje se smatra da su obezvrijeđena u momentu inicijalnog priznavanja.

3.8.7 *Umanjenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija*

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (Primjenjivo nakon 1. januara 2018. godine)

Banka na mjesečnoj osnovi vrši klasifikaciju stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku i obračunava rezervacije za procijenjene gubitke primjenjujući procenete definisane Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list Crne Gore”. 22/12. 55/12. 57/13. 44/17 i 82/17). Krediti i druga aktiva izložena riziku klasifikuju se u sljedeće kategorije:

- kategorija A (dobra aktiva) – u koju se klasifikuju stavke za koje se procjenjuje da će u skladu sa ugovorom biti u cjelosti naplaćene.
- kategorija B (aktiva sa posebnom napomenom) – sa podkategorijama B1 i B2 u koje se klasifikuju stavke za koje postoji niska vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali koje zahtijevaju posebnu pažnju jer bi potencijalni rizik ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu naplate.
- kategorija C (substandardna aktiva) – sa podkategorijama C1 i C2 za koje postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju naplatu.
- kategorija D (sumnjiva aktiva) – u koju se klasifikuju stavke za koje je naplata u cjelosti imajući u vidu kreditnu sposobnost zajmoprimca, vrijednost i mogućnost realizacije sredstava obezbjeđenja malo vjerovatna i
- kategorija E (gubitak) – u koju se klasifikuju stavke koje će biti u potpunosti nenaplative ili će biti naplative u neznatnom iznosu.

Iznos rezervacija za procijenjene gubitke nije predviđen za plasmane Banke klasifikovane u kategoriju A. Procijenjeni iznos rezervacija za procijenjene gubitke je obračunat primjenom procenata od 2% i 7% na plasmane klasifikovane u kategoriju B od 20% i 40% na plasmane kategorije C 70% na plasmane kategorije D i 100% na plasmane kategorije E.

Obračun ispravke vrijednosti u skladu sa MSFI 9 se primjenjuje na sve vrste finansijskih instrumenata koja se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti. ili fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat. Sami finansijski instrumenti definisani su u MRS 32 koji ih definiše kao ugovore na osnovu koga nastaje finansijsko sredstvo jednog entiteta i finansijska obaveza ili instrument kapitala drugog entiteta.

Samim tim, finansijska sredstva za potrebe zahtjeva koji se odnose na obračun ispravke vrijednosti su:

- gotovina i
- ugovorno pravo koje podrazumijeva - primanja gotovine ili drugog finansijskog sredstva od drugog entiteta ili razmjene finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza s drugim entitetom pod uslovima koji su potencijalno povoljni.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8.7 Umanjenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (Primjenjivo nakon 1. januara 2018. godine)

Dodatno, u djelokrugu standarda u pogledu zahtjeva za obračunom kreditnih gubitaka su i finansijske garancije, odnosno ugovori koji po definiciji od izdavaoca zahtijevaju specifična plaćanja kojima se nadoknađuje gubitak držaoca nastao usled neizvršenja plaćanja određenog dužnika koje je dospjelo u skladu sa originalnim ili modifikovanim uslovima dužničkog instrumenta.

Model očekivanih kreditnih gubitaka, koji se odnosi na finansijska sredstva vrednovana po amortizovanoj vrijednosti zahtjeva računovodstveno obuhvatanje očekivanih kreditnih gubitaka i promjene u navedenim očekivanim kreditnim gubicima na svaki datum izveštavanja (kvartalno) na način da odrazi promjene u kreditnom riziku od početnog priznavanja. Drugim riječima, više nije neophodno da se kreditni događaj desi da bi se priznao kreditni gubitak - obezvređenje.

U slučaju da su ispunjeni kriterijumi, odnosno da je identifikovano značajno povećanje rizika očekivani gubici za period od 12 mjeseci zamjenjuju se očekivanim gubicima do dospjeća sredstva, odnosno za cio period trajanja instrumenta.

Banka obračunava na svaki datum izveštavanja ispravku vrijednosti u iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima tokom životnog vijeka, ako je kreditni rizik za taj finansijski instrument značajno porastao od početnog priznavanja ili postoji identifikovan objektivan dokaz obezvređenja (finansijska sredstva u Nivou 2 i 3), odnosno po iznosu koji je jednak očekivanim dvanaestomesečnim kreditnim gubicima za sve finansijske instrumente kod kojih kreditni rizik nije značajno porastao od početnog priznavanja (finansijska sredstva u Nivou 1).

Za potrebe obračuna ispravke vrijednosti očekivani dvanaestomjesečni kreditni gubici su dio očekivanih kreditnih gubitaka tokom roka trajanja i predstavljaju manjkove gotovine tokom roka trajanja koji će rezultirati ako se dogodi neizvršenje u roku od 12 mjeseci nakon datuma izveštavanja (ili kraći period ako je očekivani rok trajanja finansijskog instrumenta kraći od 12 mjeseci), ponderisani vjerovatnoćom nastanka takvog neizvršenja.

U svakom izveštajnom periodu odnosno u momentu procjene očekivanih kreditnih gubitaka za potrebe obračuna ispravke vrijednosti Banka procjenjuje za sve finansijske instrumente pojedinačno (na nivou pojedinačne partije) da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika.

Kao kriterijume za značajno uvećanje kreditnog rizika Banka definiše materijalno značajno kašnjenje duže od 30 dana, gdje se kao materijalno značajno kašnjenje za pravna lica smatra iznos dospjelih obaveza od EUR 500 a za fizička lica iznos dospjelih obaveza od EUR 100 i smrt klijenta (kod fizičkih lica).

Default, odnosno status neizmirenja obaveza je definisan na način da je konzistentan sa drugim internim procedurama za upravljanje kreditnim rizikom i uključuje sljedeće indikatore: materijalno značajno kašnjenje duže od 90 dana, gdje se kao materijalno značajno kašnjenje za pravna lica smatra iznos dospjelih obaveza od EUR 500 a za fizička lica iznos dospjelih obaveza od EUR 100. brisanje dužnika iz registra privrednih subjekata, stečaj ili likvidaciji iz registra privrednih subjekata i druge informacije koje ukazuju na probleme u poslovanju ili mogu uticati na nemogućnost servisiranja duga.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8.7 Umanjenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (Primjenjivo nakon 1. januara 2018. godine)

Generalni pristup Banke za obračun očekivanih kreditnih gubitaka za cio period trajanja finansijskog instrumenta se može prikazati sledećom formulom:

$$ECL = \sum_{t=1}^T (EAD_t * MPD_t * LGD_t * DF_t)$$

ECL - Expected credit loss (očekivani kreditni gubitak)
EAD - Exposure at default (izloženost u trenutku default-a)
MPD - Marginal Probability of default (marginalna vjerovatnoća default-a)
LGD - Loss given default (gubitak u slučaju default-a klijenta)
DF - EIR based discount factor (diskontni faktor zasnovan na EKS)

Na ovaj način obračunati očekivani kreditni gubici za cio period trajanja finansijskog instrumenta predstavljaju gubitke koje Banka priznaje za potrebe obračuna ispravke vrijednosti u Nivou 2 dok najviše jednogodišnja porcija ovako obračunatih kreditnih gubitaka predstavlja očekivani kreditni gubitak koji se priznaje za finansijske instrumente u nivou 1.

EAD, odnosno izloženost u slučaju statusa default-a predstavlja procjenu knjigovodstvene vrijednosti u skladu sa MSFI 9 u momentu default-a, uzimajući u obzir profil ugovorenih novčanih tokova kao i moguća dodatna povlačenja iz odobrenih linija prije momentu default-a.

Banka u razvoju PD parametara koji se koriste za potrebe obračuna ispravke vrijednosti u skladu sa ovom Metodologijom radi usaglašenosti sa zahtjevima MSFI 9 primjenjuje sledeća prilagođavanja:

Prilagođavanje u vremenu („Point-in-time“);
- Uzimanje u obzir budućih informacija o makroekonomskim uslovima (forward-looking)

Pristup Banke za izradu višegodišnjih PD-eva su generalno zasnovani na pristupu zasnovanom na tranzicionim matricama i uvažavaju potrebna prilagođavanja u vremenu („Point in time“) i uzimanje u obzir budućih informacija o makroekonomskim uslovima (forward-looking) kako bi se obezbijedila usklađenost sa zahtjevima MSFI 9.

Generalni metodološki pristup sastoji se iz sljedećih koraka:

- A. Procjena istorijskih stopa default-a (DR).
- B. Procjena 12-mjesečnog portfolio PD zasnovanog na tranzicionim matricama.
- C. Razvoj regresionog modela koji odražava uticaj kretanja makroekonomskih varijabli na kretanje default rate-ova.
- D. Procjena stope defaulta za naredne periode na osnovu pouzdanog makroekonomskog modela.
- E. Obračun PIT („Point-in-time“) PD-eva i prilagođavanje TTC migracione matrice u PIT

Parametar Loss given default, odnosno LGD predstavlja procjenu gubitka kod pojedinačnog finansijskog instrumenta, pod pretpostavkom dešavanja default-a odnosno statusa neizmirenja obaveza.

U svojoj procjeni kreditnih gubitaka odmjerenih u skladu sa Metodologijom i MSFI 9. Banka želi da odrazi mogućnost naplate novčanih tokova kako iz redovnih novčanih tokova, ali i kolaterala i drugih sredstava obezbjeđenja, koji su direktno povezani sa finansijskim instrumentom.

U tom smislu, Banka primjenjuje generalno koncept odvojenog LGDsecured i LGDunsecured u zavisnosti od stepena obezbjeđenosti pojedinačnog plasmana.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.8.7 Umanjenje vrijednosti finansijske imovine i rezervacija

Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (Primjenjivo prije 1. januara 2018. godine)

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list Crne Gore“. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17) i internom politikom Banke minimalno kvartalno Banka procjenjuje da li postoji objektivan dokaz obezvrjeđenja vrijednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava. Smatra se da su finansijsko sredstvo ili grupa sredstava obezvrjeđeni samo ako postoje objektivni dokazi obezvrjeđenja koji proizilaze iz jednog ili više događaja nastalih nakon inicijalnog priznavanja sredstva i taj događaj (ili događaji) utiče na procijenjene buduće novčane tokove gotovine koji se pouzdano mogu procijeniti.

Objektivni dokazi da je došlo do umanjenja vrijednosti finansijskog sredstva ili grupe sredstava uključuju:

- značajne finansijske teškoće emitenta ili dužnika;
- kršenje/nepoštovanje ugovora kao što je neispunjenje obaveza ili kašnjenja u plaćanju kamate ili glavnice;
- izmjena inicijalno ugovorenih uslova otplate kredita (restrukturiranje);
- velika vjerovatnoća bankrota ili druge finansijske reorganizacije zajmoprimca i dr.

Nivo obezvrjeđenja plasmana se utvrđuje na osnovu projektovanih novčanih tokova koji će biti naplaćeni po osnovu ugovora sa klijentom uzimajući u obzir istorijske podatke kreditne sposobnosti klijenta, uz razumijevanje postojećih i budućih poslovnih planova klijenta, ostvarivu vrijednost kolaterala, vremenske rokove za realizaciju kolaterala i drugo. Upoređivanjem sadašnje vrijednosti očekivanih novčanih tokova sa nominalnom vrijednošću potraživanja utvrđuje se nivo obezvrjeđenja plasmana.

Banka vrši procjenu obezvrjeđenja na kolektivnoj osnovi za potraživanja:

- 1) za koja pri procjeni na pojedinačnoj osnovi utvrdi da ne postoji objektivni dokaz o obezvrjeđivanju, odnosno ako procjenom na pojedinačnoj osnovi nije utvrđen iznos obezvrjeđivanja bilansne aktive, odnosno iznos vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki;
- 2) koja ne predstavljaju pojedinačno značajna potraživanja.

Prilikom kolektivne procjene obezvrjeđenja odvojeno se analiziraju homogene grupe kredita (buckets), koje predstavljaju krediti i plasmani sa sličnim karakteristikama i rizičnim profilom. Kolektivno obezvrjeđenje se vrši na osnovu migracionih matrica. Banka izračunava migracionu matricu na bazi istorijskih kretanja izloženosti, odnosno posmatranog portfolia između bucket-a za poslednje 3 godine, odnosno 36 mjeseci, kako bi se obezbijedilo da je obuhvaćen cijeli ekonomski ciklus i da su izračunati realni procenti ispravki vrijednosti na osnovu % vjerovatnoće nastupanja statusa neizmirenja obaveza (PD) i % gubitka usled nastupanja statusa neizmirenja obaveza (LGD) za svaku grupu potraživanja (proizvoda).

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.9. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema su iskazana po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ispravku vrijednosti. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost primjenom godišnjih stopa sa ciljem da se poslovni prostor i ostala fiksna aktiva u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja.

Procijenjeni korisni vijek trajanja nekretnina i opreme u tekućem i prethodnom obračunskom periodu je sljedeći:

Građevinski objekti	2,00%
Računari i prateća oprema	33,33%
	15,00%-
Kancelarijski namještaj	16,66%
Motorna vozila	15,00%
Bankomati	12,50%
Ostala oprema	15,00%

Ulaganja u sredstva po osnovu tekućeg održavanja priznaju se kao rashod perioda u kom su nastala. Nije bilo promjena korisnog vijeka trajanja nekretnina, postrojenja i opreme u odnosu na prethodnu godinu.

3.10. Nematerijalna sredstva

Stечene licence iskazuju se po nabavnoj vrijednosti. Licence imaju ograničen vijek trajanja i iskazuju se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i eventualne troškove obezvređenja. Amortizacija se obračunava primjenom proporcionalne metode po stopi od 33,33%, 50%, 100%, kako bi se troškovi licenci raspodijelili u toku njihovog procijenjenog vijeka upotrebe.

Troškovi računarskih softvera kapitalizuju se u iznosu troškova nastalih u sticanju i stavljanju u upotrebu. Ovi troškovi se amortizuju tokom njihovog procijenjenog vijeka upotrebe od 3 godine. Amortizacija se obračunava primjenom proporcionalne metode, po stopi od 33,33% kako bi se troškovi softvera raspodijelili u toku njihovog procijenjenog vijeka upotrebe.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.11. Stečena aktiva

U skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za ulaganja banaka u nepokretnosti i osnovna sredstva („Sl. list CG“ . br. 24/09, 66/10, 58/11, 61/12, 13/13, 51/13, 16/15 I 82/17) ukupna ulaganja banke u nepokretnosti i osnovna sredstva ne smiju biti veća od iznosa osnovnog kapitala banke. Izuzetno, banka može imati ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva i iznad nivoa osnovnog kapitala ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) iznos ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva koji prelazi iznos osnovnog kapitala banka tretira kao odbitnu stavku pri izračunavanju osnovnog kapitala banke;
- 2) nakon umanjenja osnovnog kapitala banke, izvršenog u skladu sa tačkom 1) nivo sopstvenih sredstava i koeficijent solventosti banke prelaze zakonom propisani minimum.

Za nepokretnost koju je stekla u zamjenu za potraživanja u postupku restrukturiranja duga u stečajnom postupku, odnosno postupku likvidacije nad dužnikom banke u postupku reorganizacije dužnika u skladu sa propisima kojima se uređuje stečaj ili u postupku izvršenja radi namirenja potraživanja, banka je dužna da pri obračunavanju ukupnog iznosa ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva u obračun uključi vrijednost te nepokretnosti minimalno u sljedećim procentima:

- 1) 0% ako od dana sticanja nepokretnosti nije proteklo više od četiri godine;
- 2) 30% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od četiri ali ne više od pet godina;
- 3) 50% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo pet ali ne više od šest godina;
- 4) 75% ako je od dana sticanja nepokretnosti proteklo više od šest godina.

Rukovodstvo Banke nije evidentiralo efekte po osnovu izvršene procjene vrijednosti stečene aktive. Obzirom da je procijenjena vrijednost svih stavki stečene aktive veća od prikazane vrijednosti u finansijskim izvještajima Banke i shodno tome Rukovodstvo Banke smatra da ukupna vrijednost stečene aktive sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine nije precijenjena.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.12. Beneficije zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori. Banka je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primjenom zakonom propisanih stopa. Banka ima zakonsku obavezu da izvrši obustavu obračunatih doprinosa iz bruto zarada zaposlenih, i da za njihov račun izvrši prenos obustavljenih sredstava u korist odgovarajućih državnih fondova.

Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

U finansijskim iskazima Banke na dan 31. decembra 2018. godine, izvršeno je rezervisanje obračunato od strane nezavisnog ovlašćenog aktuaru. Pomenute obaveze se vrednuju po sadašnjoj vrijednosti budućih odliva gotovine uzimajući u obzir buduće povećanje zarada koje se raspodjeljuje na minuli i budući radni staž u skladu sa planom nadoknada. Svi aktuarski dobitci i gubici koji proističu iz promjena pretpostavki i iskustvenih korekcija priznaju se odmah u bilansu uspjeha.

Obračun rezervisanja za otpremnine su u skladu sa ekonomskim načelima i pravilima aktuarske struke, međunarodnim računovodstvenim standardom (MRS 19) i drugim važećim propisima.

Rizik smrtnosti ugrađen je u tehničke osnove koje su sačinjene na osnovu mortalitetnih tablica (izravnatih vjerovatnoća doživljenja i smrtnosti) na osnovu popisa stanovništva 1980-1982 godine i one su sada u opštoj primjeni u Crnoj Gori u poslovima osiguranja života, penzijskog osiguranja i sl.

Aktuarske pretpostavke sastoje se od:

1. Granice za odlazak u starosnu penziju	Član 17. 197đ i 198a Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju
2. Tablice smrtnosti	Crna Gora. 2012. godina
3. Iznos otpremnine pri odlasku u penziju u momentu rezervisanja	
4. Diskontna godišnja stopa	3% kao adekvatna stopa u skladu sa MRS 19, što predstavlja dugoročnu stopu prinosa na visokokvalitetne dužničke hartije od vrijednosti, obveznice Crne Gore
5. Rast zarada	
6. Godišnja fluktuacija zaposlenih	5%
7. Način priznavanja aktuarskih dobitaka/gubitaka	U cjelini u periodu u kome nastaju
8. Poreski aspekt	Rezervacija za otpremnine pri odlasku u penziju iznad zakonskog maksimuma od EUR 1.000 obuhvata 9% poreza

Ocjena sadašnje vrijednosti otpremnine radi se individualnom ocjenom za svakog zaposlenog radnika uvažavajući kriterijume u navedenim aktuarskim pretpostavkama.

Vrijednost očekivanih budućih isplata za otpremnine pri odlasku u penziju urađena je u skladu sa ekonomskim načelima i pravilima aktuarske struke.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (NASTAVAK)

3.13. Transakcije sa povezanim licima

Prema definiciji Međunarodnog računovodstvenog standarda 24 – “Objelodanjivanje povezanih strana” povezane strane su strane koje predstavljaju:

- društva koja direktno ili indirektno putem jednog ili više posrednika kontrolišu izvještajno društvo ili su pod njegovom kontrolom odnosno koja izvještajno društvo kontrolišu zajedno s drugim subjektima;
- pridružena društva u kojima Banka ima značajan uticaj, a koja nijesu ni povezano lice niti zajedničko ulaganje investitora;
- fizička lica koja direktno ili indirektno imaju pravo glasa u Banci koje im omogućava značajan uticaj na Banku kao i bilo koji drugi subjekt za koji se očekuje da će uticati ili biti pod uticajem povezane osobe u poslovanju sa Bankom;
- rukovodioci na ključnim položajima, odnosno osobe koje imaju ovlašćenja i odgovornosti za planiranje, usmjeravanje i kontrolisanje aktivnosti Banke uključujući direktore i ključno rukovodstvo.

Prilikom posmatranja svake moguće transakcije sa povezanom stranom pažnja je usmjerena na suštinu odnosa, a ne samo na pravni oblik.

4. RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PRETPOSTAVKE

Rukovodstvo vrši procjene i donosi pretpostavke koje utiču na vrijednost sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini. Računovodstvene procjene i pretpostavke se kontinuirano vrednuju i zasnivaju se na istorijskom iskustvu i drugim faktorima uključujući očekivanja budućih događaja za koje se vjeruje da će u datim okolnostima biti razumna.

Rukovodstvo vrši procjene i pretpostavke koje se odnose na budućnost. Rezultirajuće računovodstvene procjene će po definiciji retko biti jednake ostvarenim rezultatima. Procjene i pretpostavke koje sadrže rizik da će prouzrokovati materijalno značajne korekcije knjigovodstvene vrijednosti sredstava i obaveza u toku naredne finansijske godine su prikazane u daljem tekstu.

Primjenjivo samo na 2018. godinu

4.1 Gubici od umanjenja vrijednosti finansijske imovine

Mjerenje umanjenja vrijednosti u skladu sa MSFI 9 i MRS 39 za sve kategorije finansijske imovine zahtijeva procjenu iznosa i vrijeme budućih novčanih tokova i vrijednosti kolaterala prilikom utvrđivanja gubitaka od umanjenja vrijednosti i procjene značajnog povećanja kreditnog rizika. Ove procjene su podstaknute brojnim faktorima, te promjenama koje mogu rezultirati različitim nivoima rezervisanja za umanjenje vrijednosti. Obračun ECLa Banke predstavlja izlazne podatke kompleksnih modela sa nizom pretpostavki u vezi sa izborom varijabli i njihovim međuzavisnostima.

Elementi ECL modela koji se razmatraju računovodstvene procjene uključuju:

- Klasifikacija finansijskih sredstava: procjena poslovnog modela za upravljanje finansijskim sredstvima i procjena da li ugovoreni uslovi finansijskih sredstava zadovoljavaju SPPI test;
- Definisane kriterijuma Banke za procjenu da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika finansijskog sredstva u odnosu na inicijalno priznavanje;
- Definisane kriterijuma Banke da li je došlo do statusa defaulta tj. statusa neizmirenja obaveza
- Definisane metodologije za uključivanje prospektivnih informacija za obračun ECL i izbor i odobrenje modela koji se koriste za obračun EC;
- Razvoj ECL modela, uključujući različite formule i izbor ulaznih podataka

Primjenjivo na 2018. i 2017. godinu

4.2 Pravična (fer) vrijednost

Međunarodni standard finansijskog izvještavanja 13 - „Odmjeravanje fer vrijednosti“ predviđa objelodanjivanje pravične (fer) vrijednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza u napomenama uz finansijske iskaze. Za navedene potrebe pravična (fer) vrijednost je definisana kao vrijednost koja bi se naplatila za prodaju sredstva, odnosno platila za izmirenje obaveze u regularnoj transakciji između učesnika na tržištu na dan mjerenja u datim tržišnim okolnostima. Obaveza Banke je da objelodani sve informacije u vezi sa poštenom (fer) vrijednošću sredstava, potraživanja i obaveza za koje postoje raspoložive tržišne informacije i za koje se identifikuje materijalno značajna razlika između knjigovodstvenih vrijednosti i poštene (fer) vrijednosti. U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje finansijskih sredstava i obaveza, kao i ostalih finansijskih instrumenata i zvanične tržišne informacije nijesu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu (fer) vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u uslovima nepostojanja aktivnog tržišta kako to zahtijevaju MRS i MSFI. Po mišljenju rukovodstva, iznosi objelodanjeni u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja. Za iznos identifikovanih procijenjenih rizika da knjigovodstvena vrijednost neće biti realizovana, vrši se ispravka vrijednosti na osnovu odluke rukovodstva Banke.

4. RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PRETPOSTAVKE (NASTAVAK)

4.3 Potencijalne obaveze

Rezervisanje se razlikuje od ostalih obaveza obzirom da kod rezervisanja postoji neizvjesnost u pogledu vremena dospjeća i iznosa budućih izdataka vezanih za izmirenje. Dalje, generalno sva rezervisanja su potencijalna, jer su neizvjesna po vremenu dospjeća i iznosu. Međutim, u skladu sa MRS 37–Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, termin potencijalne obaveze i sredstva se koristi za obaveze i sredstva koja nisu priznata, jer će njihovo postojanje biti potvrđeno nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvjesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Banke. Dalje, izraz potencijalne obaveze se koristi za obaveze koje ne ispunjavaju kriterijume za priznavanje.

U skladu sa MRS 37, definisane su sljedeće razlike između rezervisanja i potencijalnih obaveza: Rezervisanja se priznaju kao obaveza uz pretpostavku da može da se napravi pouzdana procjena, obzirom da predstavljaju sadašnje obaveze i vjerovatno je da će se zahtijevati odliv resursa koji uključuju ekonomske koristi u cilju izmirenja tih obaveza.

Potencijalne obaveze se ne priznaju kao obaveze jer su ili:

- moguće obaveze obzirom da treba da bude potvrđeno da li Banka ima sadašnju obavezu koja može imati za posledicu odliv resursa koji uključuju ekonomske koristi ili
- sadašnje obaveze koje ne ispunjavaju kriterijume za priznavanje jer ili nije vjerovatno da će zahtijevati odliv resursa koji uključuje ekonomske koristi u cilju izmirenja obaveza ili se ne može napraviti dovoljno pouzdana procjena iznosa obaveza.

4.4 Korisni vijek trajanja nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme

Određivanje korisnog vijeka trajanja nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promjenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog vijeka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promjene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog vijeka trajanja.

Zbog značaja stalnih sredstava u ukupnoj aktivi Banke, uticaj svake promjene u navedenim pretpostavkama može imati materijalno značajan uticaj na finansijski položaj Banke kao i na rezultate njenog poslovanja.

4.5 Stečena aktiva

Sredstva stečena naplatom odnose se na sredstva stecena na osnovu aktiviranja sredstava obezbjedjenja kredita, a koja su u vlasništvu banke u periodu dužem od 12 mjeseci. Ova sredstva se evidentiraju po nizoj od ukupne vrijednosti potraživanja i procijenjene vrijednosti sredstava, odnosno po vrijednosti utvrđenoj u procesu sticanja.

Primjenjivo na 2018. i 2017. godinu

4.6 Ispravka vrijednosti

U skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore ako su ispunjeni uslovi za isključivanje potraživanja iz bilansa Banke. Banka to potraživanje otpisuje i vodi ga u visini dugovanog iznosa u internoj evidenciji do okončanja postupka naplate. Smatra se da su ispunjeni uslovi za isključivanje potraživanja iz bilansa Banke ako Banka u postupku naplate potraživanja ocijeni da vrijednost potraživanja mjerena po amortizacionoj vrijednosti neće biti nadoknađena i da su u skladu sa MRS/MSFI ispunjeni uslovi za prestanak priznavanja finansijskog sredstva, što uključuje i sljedeće slučajeve:

- za neobezbijeđeno potraživanje kada je nad dužnikom otvoren stečajni postupak koji traje duže od jedne godine ili ako dužnik kasni sa plaćanjem duže od dvije godine godine;
- za obezbijeđeno potraživanje kada dužnik kasni sa plaćanjem duže od četiri godine, odnosno ako banka u tom periodu nije primila nijednu uplatu od realizacije kolateralu.

4. RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PRETPOSTAVKE (NASTAVAK)

4.6 Ispravka vrijednosti (nastavak)

Ukoliko Banka za određeno finansijsko sredstvo nije identifikovala događaj gubitka na bazi individualne procjene, onda to finansijsko sredstvo treba uključiti u grupu finansijskih sredstava sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika, za koje se procjena obezvrjeđenja vrši na kolektivnoj odnosno grupnoj osnovi.

Kolektivno obezvrjeđenje se vrši na osnovu migracionih matrica. Banka izračunava migracionu matricu na bazi istorijskih kretanja izloženosti, odnosno posmatranog portfolia između bucket-a za poslednje 3 godine, odnosno 36 mjeseci, kako bi se obezbijedilo da je obuhvaćen cijeli ekonomski ciklus i da su izračunati realni procenti ispravki vrijednosti, na osnovu % vjerovatnoće nastupanja statusa neizmirenja obaveza (PD) i % gubitka usled nastupanja statusa neizmirenja obaveza (LGD) za svaku grupu potraživanja (proizvoda).

5. OBJAVE EFEKATA PRVE PRIMJENE MSFI 9

Usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti po MRS 39 sa iznosima po MSFI 9 na dan 01. januar 2018. godine je prikazano u nastavku:

	MRS 39 31.12.2017.			MSFI 9 01.01.2018.					
	Kategorija	Bruto	Neto	Reklasifikovano	Ispravka vrijednosti	Ostalo	Bruto	Neto	Kategorija
I Pregled aktive		417.658	404.829	-	(3.273)	-	421.581	405.479	
Novčana sredstva i računski depoziti kod centralnih banaka	L&R	140.634	140.634	-	(17)	-	140.634	140.617	AC
Kreditni i potraživanja od banaka	L&R	7.054	7.054	-	-	-	7.054	7.053	AC
Kreditni i potraživanja od klijenata	L&R	215.796	204.599	-	(3.249)	3.923	219.719	205.273	AC
Ostala finansijska sredstva	L&R	2.560	929	-	(7)	-	2.560	922	AC
Ostala sredstva	-	51.614	51.614	-	-	-	51.614	51.614	-
II. Vanbilansne stavke		79.418	79.418	-	(38)	-	79.418	79.380	
Plativе garancije	L&R	22.538	22.538	-	(11)	-	22.538	22.527	AC
Činidbene garancije	L&R	43.268	43.268	-	(22)	-	43.268	43.246	AC
Preuzete neopozive obaveze	L&R	13.190	13.190	-	(5)	-	13.190	13.185	AC
Akreditivi	L&R	422	422	-	-	-	422	422	AC
III. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	AFS	5.656	5.656	(5.656)	-	-	-	-	-
Reklasifikovano u: finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		-	-	5.656	-	-	5.656	5.656	FVOCI
IV. Investicije koje se drže do dospjeća	HTM	21.563	21.563	(21.563)	-	-	-	-	-
Reklasifikovano u: finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		-	-	21.563	(11)	-	21.563	21.552	AC
V. Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha namijenjena trgovanju	FVPL	19	19	(19)	-	-	-	-	-
Reklasifikovano u: finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		-	-	19	-	-	19	19	FVPL
VI. Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	FVPL	7.910	7.910	-	(4)	-	7.910	7.906	FVPL
Ukupno (I+II+III+IV+V+VI)		532.224	519.395	27.238	(3.326)	3.923	536.147	519.993	

5. OBJAVE EFEKATA PRVE PRIMJENE MSFI 9 (nastavak)

Uticaj prelaska na MSFI 9 na rezerve i zadržanu dobit je slijedeći, pri čemu naredna tabela usklađuje ukupno početno rezervisanje za kreditne gubitke po MRS 39 i rezervisanja za kredite i ugovore po finansijskim garancijama u skladu sa MRS 37 Rezervisanja. Potencijalne obaveze i Potencijalna Imovina sa ECL rezervisanjima za kreditne gubitke po MSFI 9:

	31.12.2017.	Ponovno vrednovanje	MSFI 9	01.01.2018.
				Ispravka vrijednosti u hiljadama EUR
I Pregled aktive	12.828	2.322	966	16.116
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	-	-	17	17
Kredit i potraživanja od banaka	-	-	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata	11.197	2.322	927	14.446
Finansijska sredstva (hartije od vrijednosti)	-	-	11	11
Investicije u pridružena društva zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	-	-	4	4
Ostala finansijska sredstva	1.631	-	7	1.638
Ostala sredstva	-	-	-	-
II. Vanbilansne stavke	-	-	38	38
Plative garancije	-	-	11	11
Činidbene garancije	-	-	22	22
Preuzete neopozive obaveze	-	-	5	5
Akreditivi	-	-	-	-
Ukupno (I+II)	12.828	2.322	1.004	16.154

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Banka je uspostavila sveobuhvatni sistem upravljanja rizicima koji obuhvata definisanu strategiju za upravljanje rizicima, usvojene politike i procedure za upravljanje rizicima, definisana ovlašćenja i odgovornosti za upravljanje rizicima, efikasan i pouzdan sistem informacione tehnologije, procedure za nepredviđene situacije, stresno testiranje. Banka je u svom poslovanju izložena različitim rizicima od kojih su najznačajniji:

- kreditni rizik;
- rizik likvidnosti;
- operativni rizik;
- tržišni rizik

Strategija upravljanja rizicima sadrži: pregled, ciljeve i kriterijume svih rizika kojima je Banka izložena ili može da bude izložena. Procedure za upravljanje rizicima su dizajnirane da identifikuju i analiziraju rizike, da definišu odgovarajuće limite i kontrole za upravljanje rizicima, kao i da prate izloženost Banke pojedinim rizicima. Procedure za upravljanje rizicima su predmet redovne kontrole u cilju adekvatnog odgovora na nastale promjene na tržištu, proizvodima i uslugama. Sektor za upravljanje rizicima je odgovoran za praćenje izloženosti Banke pojedinim rizicima i usaglašenost sa procedurama za upravljanje rizicima i definisanim limitima o čemu se mjesečno izvještava Odbor direktora. Banka takođe primjenjuje međunarodno priznate standarde, prati najave i izmjene u zakonskoj regulativi i analizira uticaj rizika kako bi blagovremeno uskladila svoje poslovanje sa propisima. Banka testira osjetljivost Banke na i na zbirnoj osnovi korišćenjem više vrsta stres scenarija. Pod stres scenariom podrazumijevaju se pretpostavke o promjenama tržišnih i drugih faktora koje mogu imati značajan materijalni uticaj na poslovanje Banke.

6.1. Kreditni rizik

U skladu sa internom definicijom, formulisanom u Metodologiji procesa identifikovanja i ocjena značaja (materijalnosti) rizika Banke i katalogu rizika Banke, kreditni rizik (rizik neispunjenja obaveza), koji je uključen u Stub 1, predstavlja rizik od nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled nemogućnosti klijenta da ispunjava obaveze prema Banci po osnovu odobrenih kredita ili drugih oblika plasmana ili potencijalnih potraživanja (vanbilansne pozicije). Nemogućnost ispunjavanja obaveza uključuje kašnjenje u plaćanju, restrukturiranje plasmana ili bankrot/stečaj klijenta. Kreditni rizik zapravo predstavlja rizik od nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled neizvršenja obaveza dužnika prema Banci. Kreditni rizik banke uslovljen je kreditnom sposobnošću dužnika, njegovom urednošću u izvršavanju obaveza prema Banci, kao i kvalitetom instrumenata obezbjeđenja potraživanja Banke.

Banka je izložena kreditnom riziku po svim stavkama bilansne aktive po osnovu kojih je Banka izložena riziku neispunjenja obaveze dužnika i vanbilansnim stavkama koje predstavljaju potencijalne obaveze Banke kao što su:

- Krediti i potraživanja od banaka (uključujući sredstva kod banaka, kamate i naknade);
- Krediti i potraživanja od klijenata (uključujući kamate i naknade, potraživanja po osnovu lizinga, forfetinga i faktoringa);
- Finansijska sredstva koja se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (dužničke i vlasničke hartije od vrijednosti koje se ne uključuju u trgovačku knjigu ili su uključene u trgovačku knjigu ali za njih banka ne izračunava potreban kapital za tržišne rizike u skladu sa odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banaka);
- hartije od vrijednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti i hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat;
- Učešća u kapitalu drugih pravnih lica, izuzimajući učešća u kapitalu koja, u skladu sa odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banaka predstavljaju odbitnu stavku od sopstvenih sredstava banke;
- Izdate garancije;
- Date kreditne obligacije (odobreni a neiskorišćeni krediti);
- Avali i akcepti mjenica;
- Ostala jemstva;
- Nepokrivena kreditna pisma (akreditivi).

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1 Kreditni rizik (nastavak)

Elementi sistema upravljanja kreditnim rizikom u Banci

Ključni elementi implementiranog sistema upravljanja kreditnim rizikom Banke su:

1. Donošenje adekvatnih odluka o preuzimanju kreditnog rizika na bazi detaljne analize koja se sprovodi u skladu sa Metodologijom Banke za utvrđivanje kreditne sposobnosti fizičkih i pravnih lica i interno definisanih rejtinga Banke
2. Diversifikacija i limitiranje kreditnog rizika
3. Regularno mjerenje praćenje i izvještavanje o izloženosti Banke kreditnom riziku

Donošenje adekvatnih odluka o preuzimanju kreditnog rizika na bazi detaljne analize koja se sprovodi u skladu sa Metodologijom Banke za utvrđivanje kreditne sposobnosti fizičkih i pravnih lica i interno definisanih rejtinga Banke.

U skladu sa interno razvijenim Metodologijama za utvrđivanje kreditne sposobnosti fizičkih i pravnih lica, Banka potencijalnim klijentima dodjeljuje interni rejting i ocjenjuje kreditnu sposobnost, a na bazi prethodno izvršene detaljne analize finansijskog položaja dužnika, ostvarenih rezultata i pokazatelja poslovanja u tekućem i prethodnom periodu, kreditne istorije klijenta, tržišnog položaja klijenta, adekvatnosti kolaterala i njegove utrživosti kao pokrivenost plasmana kolateralom i procjene stabilnosti i adekvatnosti izvora za vraćanje plasmana. Izvršena ocjena kreditne sposobnosti kao i usklađenost zahtjeva za odobrenje plasmana sa Strategijom i politikama Banke, predstavljaju osnov za donošenje/prijedlog odluke o odobrenju ili odbijanju zahtjeva klijenta. U postupku odobravanja kredita Banka prvenstveno uzima u obzir hipoteke na stambenim odnosno poslovnim nepokretnostima adekvatne vrijednosti. Dalje, na bazi generalne prakse kreditno rizični plasmani se prioritetno odobravaju: malim i srednjim privrednim društvima koji pretežan dio poslovanja obavljaju preko Banke, preduzetnicima i drugim licima koja samostalno obavljaju privrednu djelatnost pretežno u okviru sistema Banke, pravnim licima koja su visoko profitabilna, imaju brz obrt kapitala i kraće rokove povraćaja sredstava, klijentima koji imaju kontinuirano pozitivno i održivo poslovanje, javnom sektoru i rezidentnim fizičkim licima, koja ostvaruju primanja preko Banke.

Diversifikacija i limitiranje kreditnog rizika

U cilju diversifikacije kreditne aktivnosti. Banka uspostavlja različite limite na nivou klijenata, grupa (povezanih) klijenata, za pojedine industrije (djelatnosti), geografske regije i specifične proizvode Banke.

Regularno mjerenje, praćenje i izvještavanje o izloženosti Banke kreditnom riziku.

Praćenje, mjerenje i izvještavanje o izloženosti Banke kreditnom riziku se vrši na nivou pojedinačnih izloženosti i čitavog portfolia od strane različitih organizacionih djelova Banke.

Banka na mjesečnoj i kvartalnoj osnovi, a po potrebi i češće, vrši ocjenu rizika i analizu kreditnog rizika o čemu izvještava ALCO i Odbor direktora Banke minimum na mjesečnom nivou. Analiza i kontrola izloženosti Banke kreditnom riziku vrši se na bazi praćenja ključnih informacija koje kao minimum podrazumijevaju:

- strukturu ukupne izloženosti Banke na stavke aktive i vanbilansa;
- koncentraciju izloženosti;
- praćenje limita u poslovanju u dijelu kreditnog rizika;
- strukturu kredita po ročnosti i djelatnosti;
- analizu klijenata čiji su KRP svrstani u lošu aktivu;
- pregled najvećih dužnika po stavkama aktive i vanbilansa;
- izloženosti prema akcionarima i licima povezanim sa Bankom;
- velike izloženosti Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica;
- pregled novoodobrenih i restrukturiranih kredita;
- raspored bilansnih i vanbilansnih stavki i rezervacija po kategorijama rizika;
- naplatu kredita u periodu.

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

Banka na mjesečnoj osnovi vrši klasifikaciju stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku i obračunava rezervacije za procijenjene gubitke primjenjujući procenete definisane Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama („Sl. list CG“. br. 22/12, 55/12, 57/13, 44/17 i 82/17).

Banka minimalno tromjesečno vrednuje stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke primjenjujući model očekivanog kreditnog gubitka.

Banka obračunava ispravku vrijednosti u iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima tokom životnog vijeka, ako je kreditni rizik za taj finansijski instrument značajno porastao od početnog priznavanja ili postoji identifikovan objektivan dokaz obezvređenja (finansijska sredstva u Nivou 2 i 3), odnosno po iznosu koji je jednak očekivanim dvanaestomesečnim kreditnim gubicima za sve finansijske instrumente kod kojih kreditni rizik nije značajno porastao od početnog priznavanja (finansijska sredstva u Nivou 1).

Banka na svaki izvještajni period procjenjuje da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika za sve finansijske instrumente. Ukoliko se ispravka vrijednosti za finansijski instrument odmjerava po iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima tokom životnog vijeka iz prethodnog izvještajnog perioda, ali se utvrdi na tekući datum izveštavanja da uslovi više nisu ispunjeni. Banka odmjerava ispravku vrijednosti po iznosu koji je jednak očekivanim dvanaestomesečnim kreditnim gubicima na tekući datum izveštavanja.

Banka je identifikovala parametre čija identifikacija odražava povećanje rizika neizvršenja obaveza (default-a). Identifikacija jednog ili više od navedenih indikatora može ukazivati da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika:

- Materijalno značajno kašnjenje duže od 30 dana, gdje se kao materijalno značajno kašnjenje za pravna lica smatra iznos dospjelih obaveza od 500 EUR, a za fizička lica iznos dospjelih obaveza od 100 EUR i
- Smrt klijenta.

Značajno povećanje kreditnog rizika za segment izloženosti prema državama i finansijskim institucijama je utvrđen kao pad od 2 rejting kategorije, posmatrano u odnosu na rejting skale renomiranih eksternih rejting agencija (Moody's, Fitch, S&P).

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1 Kreditni rizik (nastavak)

6.1.1 Maksimalna izloženost kreditnom riziku po bilansnim i vanbilansnim stavkama

	31.12.2018.		31.12.2017.	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
	U hiljadama EUR			
I. Pregled aktive				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	99.579	99.563	140.634	140.634
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	245.429	227.338	246.972	234.144
<i>Kreditni i potraživanja od banaka</i>	6.400	6.361	7.054	7.054
<i>Kreditni i potraživanja od klijenata</i>	224.511	208.946	215.796	204.599
<i>Hartije od vrijednosti</i>	10.328	10.323	21.563	21.563
<i>Ostala finansijska sredstva</i>	4.190	1.709	2.560	929
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	16.070	16.070	5.656	5.656
<i>Hartije od vrijednosti</i>	16.070	16.070	5.656	5.656
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	18	18	19	19
<i>Hartije od vrijednosti</i>	18	18	19	19
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	7.890	7.890	7.910	7.910
Ostala sredstva na koja se izdvajaju rezervacije (dio iz pozicije Ostala sredstva u BS)	174	174	159	159
Ukupno aktiva	369.161	351.053	401.350	388.522
II. Vanbilansne stavke				
Plative garancije	24.393	24.381	22.538	22.538
Činidbene garancije	34.827	34.810	43.268	43.268
Preuzete neopozive obaveze	22.489	22.454	13.190	13.190
Akreditivi	-	-	422	422
Ukupno vanbilans	81.710	81.644	79.418	79.418
Ukupno (I+II)	450.871	432.698	480.768	467.940

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
 Napomene uz finansijske iskaze
 31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja

KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA, BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA

31.12.2018.	S1	S2	S3	Ukupno	Ispravka vrijednosti S1	Ispravka vrijednosti S2	Ispravka vrijednosti S3	Ukupno ispravka vrijednosti	U hiljadama EUR	
									Neto	
Gotovinski, potrošački i ostali kredit	41.433	781	8.849	51.063	342	73	3.315	3.730	47.333	
Stambeni Penzionerski kredit	10.242	550	3.440	14.232	18	10	1.103	1.131	13.101	
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	9.647	47	158	9.852	22	3	117	142	9.710	
Ukupno stanovništvo	63.808	1.430	14.725	79.963	409	89	6.262	6.760	73.202	
Kreditni privredi Kreditni Vladi i opštinama	70.844	1.037	31.500	103.382	216	19	8.514	8.749	94.632	
Kreditni finansijskim institucijama	17.996	-	-	17.996	39	-	-	39	17.957	
Faktoring i forfeting	4.848	-	-	4.848	2	-	-	2	4.846	
Ukupno privreda Vremenska razgraničenja	18.087	1.037	31.500	144.312	267	19	8.514	8.800	135.512	
	236	-	-	236	5	-	-	5	231	
Ukupno	175.819	2.467	46.225	224.511	681	108	14.776	15.565	208.946	
Potraživanja od banaka	6.400	-	-	6.400	39	-	-	39	6.361	

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE

Napomene uz finansijske iskaze

31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA, BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA

	S1	S2	S3	Ukupno	Ispravka vrijednosti S1	Ispravka vrijednost i S2	Ispravka vrijednost i S3	Ukupno ispravka vrijednosti	Neto	U hiljadama
										EUR
1.1.2018.										
Gotovinski, potrošački i ostali kredit	35.005	1.407	8.653	45.065	315	53	2.969	3.337	41.728	
Stambeni	11.438	873	3.922	16.233	54	25	817	896	15.337	
Penzionerski krediti	9.269	74	159	9.502	22	4	119	145	9.357	
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	2.699	48	2.113	4.860	37	8	1.597	1.642	3.218	
Ukupno	58.411	2.402	14.847	75.660	428	90	5.502	6.020	69.640	
Kreditni privredi	74.184	2.635	25.717	102.536	678	66	7.621	8.365	94.171	
Kreditni Vladi i opštinama	18.750	-	-	18.750	10	-	-	10	18.740	
Kreditni finansijskim institucijama	3.121	-	-	3.121	36	-	-	36	3.085	
Faktoring i forfeting	19.393	-	-	19.393	10	-	-	10	19.383	
Ukupno privreda	115.448	2.635	25.717	143.800	734	66	7.621	8.421	135.379	
Vremenska razgraničenja	259	-	-	259	5	-	-	5	254	
Ukupno	174.118	5.037	40.564	219.719	1.167	156	13.123	14.446	205.273	
Potraživanja od banaka	7.054	-	-	7.054	-	-	-	-	7.054	

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE

Napomene uz finansijske iskaze

31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA, BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA

31.12.2017.	Neproblematična potraživanja	Problematična potraživanja	Ukupno	Ispravka vrijednosti neproblematičnih potraživanja	Ispravka vrijednosti problematičnih potraživanja	U hiljadama EUR	
						Ukupna ispravka vrijednosti	Neto
Gotovinski - nenamjenski	32.992	5.589	38.581	273	2.011	2.284	36.297
Stambeni	12.297	3.570	15.867	49	779	828	15.039
Ostali namjenski krediti	12.764	2.447	15.211	119	423	542	14.669
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	1.883	3.640	5.523	45	2.122	2.167	3.356
Ukupno stanovništvo	59.936	15.246	75.182	486	5.335	5.821	69.361
Kreditni privredi	73.553	25.538	99.091	280	5.062	5.342	93.749
Kreditni Vladi i opštinama	18.750	-	18.750	-	-	-	18.750
Kreditni finansijskim institucijama	3.121	-	3.121	31	-	31	3.090
Faktoring i forfeting	19.393	-	19.393	-	-	-	19.393
Ukupno privreda	114.817	25.538	140.355	311	5.062	5.373	134.982
Vremenska razgraničenja	259	-	259	3	-	3	256
Ukupno	175.012	40.784	215.796	800	10.397	11.197	204.599
Potraživanja od banaka	7.054	-	7.054	-	-	-	7.054

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

U narednoj tabeli date su promjene ispravki vrijednosti potraživanja u bilansu stanja:

	31.12.2017.	1.1.2018.	Povećanje ispravke vrijednosti	Ukidanje ispravke vrijednosti	Druge promjene	U hiljadama EUR 31.12.2018.
Stanovništvo	5.821	6.020	740	-	-	6.760
Privredni klijenti	5.373	8.421	379	-	-	8.800
Vremenska razgraničenja	3	5	-	-	-	5
Ukupno	11.197	14.446	1.119	-	-	15.565
Potraživanja od banaka	-	-	39	-	-	39

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvređenja i broju dana docnje:

Neobezvrijeđena potraživanja po danima docnje - neproblematična potraživanja

**POTRAŽIVANJA OD
 KLIJENATA-STAGE 1**

31.12.2018.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	U hiljadama EUR
						Ukupno
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	35.976	5.434	23	-	-	41.433
Stambeni	7.511	2.731	-	-	-	10.242
Penzionerski krediti	9.348	293	6	-	-	9.647
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	2.387	70	18	1	10	2.486
Ukupno stanovništvo	55.222	8.528	47	1	10	63.808
Kreditni privredi	29.142	41.553	107	26	16	70.844
Kreditni Vladi i opštinama	17.996	-	-	-	-	17.996
Kreditni finansijskim institucijama	4.848	-	-	-	-	4.848
Faktoring i forfeting	18.052	35	-	-	-	18.087
Privredni klijenti	70.038	41.588	107	26	16	111.775
Ukupno	125.260	50.116	154	27	26	175.583
od čega:						
restrukturirana	2.848	964	-	-	-	3.812
Vremenska razgraničenja	236	-	-	-	-	236
Potraživanja od banaka	6.400	-	-	-	-	6.400

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvređenja i broju dana docnje (nastavak):

01.01.2018.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	U hiljadama EUR
						Ukupno
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	30.579	4.340	83	3	-	35.005
Stambeni	8.265	3.159	-	-	14	11.438
Penzionerski krediti	8.722	504	43	-	-	9.269
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	2.609	66	17	4	3	2.699
Ukupno stanovništvo	50.175	8.069	143	7	17	58.411
Kreditni privredi	39.836	34.348	-	-	-	74.184
Kreditni Vladi i opštinama	18.750	-	-	-	-	18.750
Kreditni finansijskim institucijama	2.886	235	-	-	-	3.121
Faktoring i forfeting	18.493	-	-	900	-	19.393
Privredni klijenti	79.965	34.583	-	900	-	115.448
Ukupno	130.140	42.652	143	907	17	173.859
od čega:						
restrukturirana	6.088	5.046	27	-	-	11.161
Vremenska razgraničenja	259	-	-	-	-	259
Potraživanja od banaka	7.054	-	-	-	-	7.054

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvrjeđenja i broju dana docnje (nastavak):

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 2						U hiljadama EUR
	31.12.2018.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31- 60 dana	Od 61- 90 dana	Preko 90 dana
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	-	-	546	235	-	781
Stambeni	-	-	273	277	-	550
Penzionerski krediti	-	-	44	3	-	47
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	38	14	-	52
Ukupno stanovništvo	-	-	901	529	-	1.430
Kreditni privredi	-	-	785	252	-	1.037
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	-	-	785	252	-	1.037
Ukupno	-	-	1.686	781	-	2.467
od čega:						
restrukturirana	-	-	369	202	-	571
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvrjeđenja i broju dana docnje (nastavak):

01.01.2018.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	U hiljadama EUR
						Ukupno
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	-	-	845	562	-	1.407
Stambeni	-	-	766	107	-	873
Penzionerski krediti	-	-	63	11	-	74
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	28	20	-	48
Ukupno stanovništvo	-	-	1.702	700	-	2.402
Kreditni privredi	-	-	2.099	536	-	2.635
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	-	-	2.099	536	-	2.635
Ukupno	-	-	3.801	1.236	-	5.037
od čega: restrukturirana	-	-	2.091	486	-	2.577
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvrjeđenja i broju dana docnje (nastavak):

NEOBEZVRIJEĐENA
 POTRAŽIVANJA PO
 DANIMA DOCNJE -
 NEPROBLEMATIČNA
 POTRAŽIVANJA

31.12.2017.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	U hiljadama EUR
						Ukupno
Gotovinski - nenamjenski	28.682	3.207	594	509	-	32.992
Stambeni	8.264	3.160	766	107	-	12.297
Ostali namjenski krediti	10.620	1.619	440	85	-	12.764
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	1.736	66	49	32	-	1.883
Ukupno stanovništvo	49.302	8.052	1.849	733	-	59.936
Kreditni privredi	38.652	32.304	2.067	530	-	73.553
Kreditni Vladi i opštinama	18.750	-	-	-	-	18.750
Kreditni finansijskim institucijama	2.886	235	-	-	-	3.121
Faktoring i forfeting	18.493	-	-	900	-	19.393
Privredni klijenti	78.781	32.539	2.067	1.430	-	114.817
Ukupno	128.083	40.591	3.916	2.163	-	174.753
od čega: restrukturirana	5.946	3.001	2.118	485	-	11.550
Vremenska razgraničenja	259	-	-	-	-	259
Potraživanja od banaka	7.054	-	-	-	-	7.054

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvrjeđenja i broju dana docnje (nastavak):

POTRAŽIVANJA OD
 KLIJENATA-STAGE 3

31.12.2018.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31- 60 dana	Od 61- 90 dana	Preko 90 dana	U hiljadama EUR
						Ukupno
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	-	-	-	-	8.849	8.849
Stambeni	-	-	-	-	3.440	3.440
Penzionerski krediti	-	-	-	-	158	158
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	-	2.278	2.278
Ukupno stanovništvo	-	-	-	-	14.725	14.725
Kreditu privredi	3.861	311	2.102	-	25.226	31.500
Kreditu Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-
Kreditu finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	3.861	311	2.102	-	25.226	31.500
Ukupno	3.861	311	2.102	-	39.951	46.225
od čega: restrukturirana	2.011	311	2.102	-	22.888	27.312
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvrjeđenja i broju dana docnje (nastavak):

01.01.2018.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	U hiljadama EUR Ukupno
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	-	-	-	-	8.653	8.653
Stambeni	-	-	-	-	3.922	3.922
Penzionerski krediti	-	-	-	-	159	159
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	-	2.113	2.113
Ukupno stanovništvo	-	-	-	-	14.847	14.847
Kreditni privredi	1.684	-	-	-	24.033	25.717
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	1.684	-	-	-	24.033	25.717
Ukupno	1.684	-	-	-	38.880	40.564
od čega:						
restrukturirana	1.684	-	-	-	20.817	22.501
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvrjeđenja i broju dana docnje (nastavak):

**OBEZVIJREĐENA
 POTRAŽIVANJA PO
 DANIMA DOCNJE -
 PROBLEMATIČNA
 POTRAŽIVANJA**

31.12.2017.	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	U
						hiljadama EUR
						Ukupno
Gotovinski - nenamjenski	-	-	-	-	5.589	5.589
Stambeni	-	-	-	-	3.570	3.570
Ostali namjenski krediti	-	-	-	-	2.447	2.447
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	-	3.640	3.640
Ukupno stanovništvo	-	-	-	-	15.246	15.246
Kreditni privredi	2.733	2.037	-	-	20.768	25.538
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	2.733	2.037	-	-	20.768	25.538
Ukupno	2.733	2.037	-	-	36.014	40.784
od čega: restrukturirana	1.826	2.046	-	-	20.817	24.689
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE

Napomene uz finansijske iskaze

31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezbeđenja i broju dana docnje (nastavak):

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 3	Bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	S 3 potraživanja	Restruktuirana S 3 potraživanja	Ispravka vrijednosti S 3	Učešće S3		Iznos sredstava obezbeđenja za S3
						potraživanja u bruto izloženosti	U hiljadama eura	
31.12.2018.	79.963	6.760	14.725	5.444	6.262	18,41%	31.535	
Stanovništvo	51.063	3.730	8.849	5.076	3.315	17,33%	21.431	
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	14.232	1.131	3.440	368	1.103	24,17%	7.298	
Stambeni	9.852	142	158	-	117	1,60%	528	
Penzionerski krediti	4.816	1.757	2.278	-	1.727	47,29%	2.278	
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	144.312	8.800	31.500	21.868	8.514	21,83%	79.700	
Privredni klijenti	4.945	47	95	95	-	1,92%	3.309	
Vađenje rude i kamena	16.057	956	5.984	5.162	937	37,27%	21.219	
Prerađivačka industrija	25.913	2.218	8.232	6.953	2.171	31,77%	21.764	
Građevinarstvo	29.925	2.631	8.894	5.478	2.566	29,72%	20.830	
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	6.114	136	1.656	404	122	27,09%	6.580	
Usluge pružanja smještaja i ishrane	6.154	256	453	444	251	7,36%	594	
Poslovanje nekretninama	17.996	39	-	-	-	0,00%	-	
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	37.208	2.517	6.186	3.332	2.467	16,63%	5.404	
Ostalo	224.275	15.560	46.225	27.312	14.776	20,61%	111.235	
Ukupno	236	5	-	-	-	0,00%	-	
Vremenska razgraničenja	6.400	39	-	-	-	0,00%	-	
Potraživanja od banaka								

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE

Napomene uz finansijske iskaze

31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvrjeđenja i broju dana docnje (nastavak):

**POTRAŽIVANJA OD
KLIJENATA-STAGE 3**

	Bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	S3 potraživanja	Restruktuirana S3 potraživanja	Ispravka vrijednosti S3	Učešće S3 potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obezvrjeđenja za S3	U hiljadama eura
Stanovništvo	75.660	6.020	14.847	4.916	5.502	19,62%	30.125	
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	45.065	3.337	8.653	4.465	2.969	19,20%	18.750	
Stambeni	16.233	896	3.922	451	817	24,16%	8.765	
Penzionerski krediti	9.502	145	159	-	119	1,67%	497	
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	4.860	1.642	2.113	-	1.597	43,48%	2.113	
Privredni klijenti	143.800	8.421	25.717	17.585	7.621	17,88%	70.038	
Vađenje rude i kamena	6.947	45	95	95	-	1,37%	3.309	
Prerađivačka industrija	16.476	949	5.162	4.335	935	31,33%	14.530	
Građevinarstvo	28.048	2.108	6.728	5.656	2.044	23,99%	18.583	
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	29.525	2.544	5.805	3.303	1.987	19,66%	14.869	
Usluge pružanja smještaja i ishrane	7.131	94	1.883	395	79	26,41%	10.829	
Poslovanje nekretninama	994	229	434	420	227	43,66%	594	
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	18.750	10	-	-	-	0,00%	-	
Ostalo	35.929	2.442	5.610	3.381	2.349	15,61%	7.324	
Ukupno	219.460	14.441	40.564	22.501	13.123	18,48%	100.163	
Vremenska razgraničenja	259	5	-	-	-	0,00%	-	
Potraživanja od banaka	7.054	-	-	-	-	0,00%	-	

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvrjeđenja i broju dana docnje (nastavak):

PROBLEMATIČNA
 POTRAŽIVANJA

31.12.2017.

	Bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	Problematična potraživanja	Restruktuirana problematična potraživanja	Ispravka vrijednosti problematičnih potraživanja	Učešće problematičnih potraživanja u bruto izloženosti (%)	Iznos sredstava obezvrjeđenja za problematična potraživanja
Stanovništvo	75.182	5.821	15.246	4.916	5.335	20,28%	31.877
Gotovinski - nenamjenski	38.581	2.284	5.589	2.697	2.011	14,49%	11.229
Stambeni	15.867	828	3.570	451	779	22,50%	8.979
Ostali namjenski krediti	15.211	542	2.447	1.768	423	16,09%	8.029
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	5.523	2.167	3.640	-	2.122	65,91%	3.640
Privredni klijenti	140.355	5.373	25.538	19.773	5.062	18,20%	71.024
Vađenje rude i kamena	6.947	38	95	95	1	1,37%	3.309
Prerađivačka industrija	15.859	492	4.544	4.335	468	28,65%	14.530
Građevinarstvo	27.191	944	5.871	5.655	873	21,59%	18.583
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	28.799	1.996	8.031	5.350	1.892	27,89%	16.449
Usluge pružanja smještaja i ishrane	7.100	42	1.852	395	29	26,08%	10.829
Poslovanje nekretninama	808	38	390	562	38	48,27%	-
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	18.750	-	-	-	-	0,00%	-
Ostalo	34.901	1.823	4.755	3.381	1.761	13,62%	7.324
Ukupno	215.537	11.194	40.784	24.689	10.397	18,92%	102.901
Vremenska razgraničenja	259	3	-	-	-	0,00%	-
Potraživanja od banaka	7.054	-	-	-	-	0,00%	-

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE

Napomene uz finansijske iskaze

31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvrjeđenja i broju dana doznje (nastavak):

	Bruto 31.12.2017./1.1.2018	Novi S3 klijenti	Smanjenje S3 klijenata	Uticaj kursa	Druge promjene	Bruto 31.12.2018	U hiljadama eura	
							Neto 31.12.2018.	Neto 31.12.2018.
PROMJENE S3 POTRAŽIVANJA								
Gotovinski, potrošački i ostali kredit	8.653	1.272	(1.165)	-	89	8.849	5.534	5.534
Stambeni	3.922	46	(478)	-	(50)	3.440	2.337	2.337
Penzionerski krediti	159	31	(37)	-	5	158	41	41
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	2.113	204	(82)	-	43	2.278	551	551
Stanovništvo	14.847	1.553	(1.762)	-	87	14.725	8.463	8.463
Kreditni privredi	25.717	9.339	(3.327)	-	(229)	31.500	22.986	22.986
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfaiting	-	-	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	25.717	9.339	(3.327)	-	(229)	31.500	22.986	22.986
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno	40.564	10.892	(5.089)	-	(142)	46.225	31.449	31.449
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-	-

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE

Napomene uz finansijske iskaze

31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

a) Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, statusu obezvrjeđenja i broju dana dcnje (nastavak):

PROMJENE PROBLEMATIČNIH POTRAŽIVANJA	Bruto 31.12.2016.	Nova problematična potraživanja	Smanjenje problematičnih potraživanja	Uticaj kursa	Druge promjene	Bruto 31.12.2017.	U hiljadama eura	
							Neto 31.12.2017.	Neto 31.12.2017.
Gotovinski - nenamjenski	6.602	816	(1.729)	-	(100)	5.589	3.578	3.578
Stambeni	4.102	466	(916)	-	(82)	3.570	2.791	2.791
Ostali namjenski krediti	3.091	242	(934)	-	48	2.447	2.024	2.024
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	3.782	91	(291)	-	58	3.640	1.518	1.518
Stanovništvo	17.577	1.615	(3.870)	-	(76)	15.246	9.911	9.911
Kreditni privredi	29.016	3.275	(6.562)	-	(191)	25.538	20.476	20.476
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	29.016	3.275	(6.562)	-	(191)	25.538	20.476	20.476
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno	46.593	4.890	(10.432)	-	(267)	40.784	30.387	30.387
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-	-

b) Restrukturirani krediti i plasmani

Restrukturiranje se vrši samo u slučajevima problematičnih plasmana. Pod problematičnim plasmanima se smatraju oni plasmani kod kojih:

- za pravna lica - ako je dužnik u finansijskim teškoćama i ako je poslovna aktivnost koju obavlja održiva, pri čemu se pod finansijskim teškoćama smatra nemogućnost izmirenja dugova koji su dospjeli za naplatu ili izvjesnost da dugovi koji dospjevaju u budućnosti neće moći biti plaćeni u ugovorenim rokovima dospjeća ukoliko se ne izvrši restrukturiranje;
- za fizička lica - ako su prepoznati poremećaji i problemi u kreditnoj sposobnosti klijenta.

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
 Napomene uz finansijske iskaze
 31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

b) Restrukturirani krediti i plasmani (nastavak):

31.12.2018.	Restrukturirana potraživanja- Bruto izloženost	S 1 restruktuirana potraživanja	S2 restruktuirana potraživanja	S3 restruktuirana potraživanja	Ispravka vrijednosti restruktuiranih potraživanja	Ispravka vrijednosti S 1 restruktuiranih potraživanja	Ispravka vrijednosti S 2 restruktuiranih potraživanja	Ispravka vrijednosti S 3 restruktuiranih potraživanja	Učešće restruktuiranih potraživanja u bruto izloženosti	U hiljadama eura
Stanovništvo	7.922	2.239	239	5.444	1.701	5	3	1.693	9,91%	24.213
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	6.747	1.513	158	5.076	1.605	4	2	1.599	13,21%	19.562
Stambeni	1.121	676	77	368	96	1	1	94	7,88%	4.467
Penzionerski krediti	54	50	4	-	-	-	-	-	0,55%	184
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Privredni klijenti	23.773	1.573	332	21.868	6.944	7	1	6.936	16,47%	65.313
Vađenje rude i kamenja	789	694	-	95	-	-	-	-	15,96%	12.189
Prerađivačka industrija	5.587	188	237	5.162	817	1	-	816	34,79%	19.399
Gradevinarstvo	7.012	59	-	6.953	2.092	-	-	2.092	27,06%	17.781
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	5.942	464	-	5.478	2.038	3	-	2.035	19,86%	11.955
Usluge pružanja smještaja i ishrane	413	-	9	404	50	-	1	49	6,75%	775
Poslovanje nekretnimama	593	149	-	444	253	2	-	251	9,64%	666
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Ostalo	3.437	19	86	3.332	1.694	1	-	1.693	9,24%	2.548
Ukupno	31.695	3.812	571	27.312	8.645	12	4	8.629	14,13%	89.526
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00%	-

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

b) Restrukturirani krediti i plasmani (nastavak):

	Restrukturirana potraživanja- Bruto izloženost	Restrukturirana neproblematična potraživanja	Restrukturirana problematična potraživanja	Ispravka vrijednosti restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrijednosti neproblematičnih potraživanja	Ispravka vrijednosti restrukturiranih problematičnih potraživanja	Učešće restrukturiranih potraživanja u bruto izloženosti	U hijjadama eura Iznos sredstava obezvrjeđenja za restrukturirana potraživanja
31.12.2017.	8.100	3.184	4.916	1.229	8	1.221	10,77%	25.653
Gotovinski - nenamjenski	3.929	1.232	2.697	1.004	2	1.002	10,18%	9.262
Stambeni	1.319	868	451	57	2	55	8,31%	5.720
Ostali namjenski krediti	2.852	1.084	1.768	168	4	164	18,75%	10.671
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Privredni klijenti	28.139	8.366	19.773	4.171	23	4.148	20,05%	76.218
Vađenje rude i kamena	2.103	2.008	95	1	-	1	30,27%	12.189
Prerađivačka industrija	7.483	3.148	4.335	390	11	379	47,18%	24.234
Građevinarstvo	7.431	1.776	5.655	810	-	810	27,33%	19.220
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	6.710	1.360	5.350	1.453	5	1.448	23,30%	14.470
Usluge pružanja smještaja i ishrane	409	14	395	14	4	10	5,76%	2.779
Poslovanje nekretninama	562	-	562	38	-	38	69,55%	666
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Ostalo	3.441	60	3.381	1.465	3	1.462	9,86%	2.660
Ukupno	36.239	11.550	24.689	5.400	31	5.369	16,81%	101.871
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	0,00%	-

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

b) Restrukturirani krediti i plasmani (nastavak):

U narednim tabelama su date promjene restrukturiranih potraživanja:

PROMJENE RESTUKTURIRANIH S1 POTRAŽIVANJA

	Bruto restruktuirana S1 potraživanja 31.12.2017.	Nova restruktuirana S1 potraživanja	Smanjenje restruktuiranih S1 potraživanja	Druge promjene	Bruto 31.12.2018.	Neto 31.12.2018.
						U hiljadama eura
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	1.344	492	(213)	(110)	1.513	1.509
Stambeni	682	-	(94)	88	676	675
Penzionerski krediti	88	18	(56)	-	50	50
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Stanovništvo	2.114	510	(363)	(22)	2.239	2.234
Kreditni privredi	9.047	625	(2.375)	(5.724)	1.573	1.566
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	9.047	625	(2.375)	(5.724)	1.573	1.566
Ukupno	11.161	1.135	(2.738)	(5.746)	3.812	3.800
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE

Napomene uz finansijske iskaze

31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

b) Restrukturirani krediti i plasmani (nastavak):

	Bruto restrukturirana S2 potraživanja 31.12.2017. /1.1.2018.	Nova restrukturirana S2 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S2 potraživanja	Druge promjene	Bruto 31.12.2018.	Neto 31.12.2018.	U hiljadama eura
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	885	-	(22)	(705)	158	156	
Stambeni	186	-	(22)	(87)	77	76	
Penzionerski krediti	-	4	-	-	4	4	
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	
Stanovništvo	1.071	4	(44)	(792)	239	236	
Kreditni privredi	1.506	82	(135)	(1.121)	332	331	
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-	
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-	
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-	
Privredni klijenti	1.506	82	(135)	(1.121)	332	331	
Ukupno	2.577	86	(179)	(1.913)	571	567	
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-	
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

b) Restrukturirani krediti i plasmani (nastavak):

PROMJENE RESTUKTURIRANIH S3 POTRAŽIVANJA

	Bruto restrukturirana S3 potraživanja 31.12.2017. /1.1.2018.	Nova restrukturirana S3 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S3 potraživanja	Druge promjene	Bruto 31.12.2018.	Neto 31.12.2018.
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	4.465	-	(227)	838	5.076	3.477
Stambeni	451	-	(65)	(18)	368	274
Penzionerski krediti	-	-	-	-	-	-
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Stanovništvo	4.916	-	(292)	820	5.444	3.751
Kreditni privredi	17.585	1	(2.414)	6.696	21.868	14.932
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	17.585	1	(2.414)	6.696	21.868	14.932
Ukupno	22.501	1	(2.706)	7.516	27.312	18.683
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

b) Restrukturirani krediti i plasmani (nastavak):

PROMJENE RESTUKTURIRANIH POTRAŽIVANJA

	Bruto restruktuirana potraživanja 31.12.2016.	Nova restruktuirana potraživanja	Smanjenje restruktuiranih potraživanja	Druge promjene	Bruto 31.12.2017.	Neto 31.12.2017.
Gotovinski - nenamjenski	4.721	135	(1.040)	113	3.929	2.925
Stambeni	1.742	-	(445)	22	1.319	1.262
Ostali namjenski krediti	2.995	298	(537)	96	2.852	2.684
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Stanovništvo	9.458	433	(2.022)	231	8.100	6.871
Kreditni privredi	36.042	42	(8.731)	786	28.139	23.968
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	36.042	42	(8.731)	786	28.139	23.968
Ukupno	45.500	475	(10.753)	1.017	36.239	30.839
Vremenska razgraničenja	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE

Napomene uz finansijske iskaze

31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

c) Geografska koncentracija

Geografska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku je prikazana u sljedećoj tabeli:

31.12.2018.

	Potraživanja od S1 i S2 klijenata				Potraživanja od S3 klijenta				U hiljadama eura			
	Crna Gora	Evropska Unija	Srbija	Ruska Federacija	Ostalo	Ukupno	Crna Gora	Evropska Unija		Srbija	Ruska Federacija	Ostalo
Stanovništvo	64.315	33	664	2	224	65.238	14.373	108	12	220	12	14.725
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	41.467	1	651	-	95	42.214	8.849	-	-	-	-	8.849
Stambeni	10.770	22	-	-	-	10.792	3.220	-	-	220	-	3.440
Penzionerski krediti	9.694	-	-	-	-	9.694	158	-	-	-	-	158
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	2.384	10	13	2	129	2.538	2.146	108	12	-	12	2.278
Privredni klijenti	94.671	18.052	89	-	-	112.812	31.217	283	-	-	-	31.500
Vađenje rude i kamena	4.850	-	-	-	-	4.850	95	-	-	-	-	95
Prerađivačka industrija	10.073	-	-	-	-	10.073	5.984	-	-	-	-	5.984
Građevinarstvo	17.681	-	-	-	-	17.681	8.232	-	-	-	-	8.232
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	21.031	-	-	-	-	21.031	8.894	-	-	-	-	8.894
Usluge pružanja smještaja i ishrane	4.458	-	-	-	-	4.458	1.656	-	-	-	-	1.656
Poslovanje nekretninama	5.701	-	-	-	-	5.701	453	-	-	-	-	453
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	17.996	-	-	-	-	17.996	-	-	-	-	-	-
Ostalo	12.881	18.052	89	-	-	31.022	5.903	283	-	-	-	6.186
Ukupno	158.986	18.085	753	2	224	178.050	45.590	391	12	220	12	46.225
Vremenska razgraničenja	236	-	-	-	-	236	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od banaka	-	6.400	-	-	-	6.400	-	-	-	-	-	-

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

c) Geografska koncentracija (nastavak)

	Neproblematična potraživanja					Problematična potraživanja					U hiljadama eura		
	Crna Gora	Evropska Unija	Srbija	Ruska Federacija	Ostalo	Ukupno	Crna Gora	Evropska Unija	Srbija	Ruska Federacija		Ostalo	Ukupno
Stanovništvo	59.553	31	231	-	121	59.936	14.818	109	27	157	135	15.246	
Gotovinski - nenamjenski	32.660	2	214	-	116	32.992	5.589	-	-	-	-	5.589	
Stambeni	12.270	27	-	-	-	12.297	3.391	9	14	156	-	3.570	
Ostali namjenski krediti	12.764	-	-	-	-	12.764	2.447	-	-	-	-	2.447	
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	1.859	2	17	-	5	1.883	3.391	100	13	1	135	3.640	
Privredni klijenti	96.224	18.493	100	-	-	114.817	25.268	270	-	-	-	25.538	
Vađenje rude i kamena	6.852	-	-	-	-	6.852	95	-	-	-	-	95	
Prerađivačka industrija	11.315	-	-	-	-	11.315	4.544	-	-	-	-	4.544	
Građevinarstvo	21.320	-	-	-	-	21.320	5.871	-	-	-	-	5.871	
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	20.768	-	-	-	-	20.768	8.031	-	-	-	-	8.031	
Usluge pružanja smještaja i ishrane	5.248	-	-	-	-	5.248	1.852	-	-	-	-	1.852	
Poslovanje nekretninama	418	-	-	-	-	418	390	-	-	-	-	390	
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	18.750	-	-	-	-	18.750	-	-	-	-	-	-	
Ostalo	11.553	18.493	100	-	-	30.146	4.485	270	-	-	-	4.755	
Ukupno	155.777	18.524	331	-	121	174.753	40.086	379	27	157	135	40.784	
Vremenska razgraničenja	259	-	-	-	-	259	-	-	-	-	-	-	
Potraživanja od banaka	263	6.790	1	-	-	7.054	-	-	-	-	-	-	

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
 Napomene uz finansijske iskaze
 31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja (nastavak)

d) Krediti i potraživanja od komitenata pokrivena kolateralima

	S 1 klijenti			S 2 klijenti			S 3 klijenti			U hiljadama eura		
	Nekretnine	Depoziti	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine		Depoziti	Ostali kolaterali
31.12.2018.												
Gotovinski, potrošački i ostali krediti	9.257	1.244	30.932	41.433	253	-	528	781	5.640	67	3.142	8.849
Stambeni	9.639	-	603	10.242	493	-	57	550	2.225	-	1.215	3.440
Penzionerski krediti	9	-	9.638	9.647	-	-	47	47	-	-	158	158
Prekoracjenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	2.486	2.486	-	-	52	52	-	-	2.278	2.278
Stanovništvo	18.905	1.244	43.659	63.808	746	-	684	1.430	7.865	67	6.793	14.725
Kreditni privredi	52.267	247	18.330	70.844	811	-	226	1.037	19.191	-	10.625	29.816
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	17.996	17.996	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	4.848	4.848	-	-	-	-	-	-	-	-
Faktoring i forfeting	-	-	18.087	18.087	-	-	-	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	52.267	247	59.261	111.775	811	-	226	1.037	19.191	-	10.625	29.816
Ukupno	71.172	1.491	102.920	175.583	1.557	-	910	2.467	27.056	67	17.418	44.541
Vremenska razgraničenja	-	-	236	236	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od banaka	-	-	6.400	6.400	-	-	-	-	-	-	-	-

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.2. Krediti i potraživanja

d) Krediti i potraživanja od komitenata pokrivena kolateralima (nastavak)

	Neproblematična potraživanja				Problematična potraživanja					
	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno
31.12.2017.										
Gotovinski - nenamjenski	4.278	1.365	-	27.349	32.992	3.106	588	-	1.895	5.589
Stambeni	11.543	-	-	754	12.297	2.750	-	-	820	3.570
Ostali namjenski kreditni	4.252	1	-	8.511	12.764	1.976	-	-	471	2.447
Prekoračenja po tekućim računima i kreditne kartice	-	-	-	1.883	1.883	-	-	-	3.640	3.640
Stanovništvo	20.073	1.366	-	38.497	59.936	7.832	588	-	6.826	15.246
Kreditni privredi	53.325	307	-	19.921	73.553	15.548	1.600	-	6.706	23.854
Kreditni Vladi i opštinama	-	-	-	18.750	18.750	-	-	-	-	-
Kreditni finansijskim institucijama	-	-	-	3.121	3.121	-	-	-	-	-
Factoring i forfeting	-	-	-	19.393	19.393	-	-	-	-	-
Privredni klijenti	53.325	307	-	61.185	114.817	15.548	1.600	-	6.706	23.854
Ukupno	73.398	1.673	-	99.682	174.753	23.380	2.188	-	13.532	39.100
Vremenska razgraničenja	-	-	-	259	259	-	-	-	-	-
Potraživanja od banaka	-	-	-	7.054	7.054	-	-	-	-	-

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

6.1. Kreditni rizik (nastavak)

6.1.3. Vanbilansna evidencija

Ročnost vanbilansnih stavki po kojima je Banka izložena kreditnom riziku je sljedeća:

31. decembar 2018. godine	U hiljadama EUR			
	Neopozive obaveze za davanje kredita	Garancije	Akreditivi	Ukupno
Do 1 godine	6.721	16.672	-	23.393
Od 1 do 5 godina	15.768	42.548	-	58.316
	22.489	59.220	-	81.709

31. decembar 2017. godine	U hiljadama EUR			
	Neopozive obaveze za davanje kredita	Garancije	Akreditivi	Ukupno
Do 1 godine	9.327	21.953	422	31.702
Od 1 do 5 godina	3.863	43.853	-	47.716
	13.190	65.806	422	79.418

6.2 Tržišni rizik

Banka je izložena tržišnim rizicima. Tržišni rizici se javljaju u slučaju otvorenih pozicija, a zbog promjene kamatnih stopa, promjene kursa valute i promjene cijena hartija od vrijednosti koji se mijenjaju u skladu sa tržišnim fluktuacijama. Limiti za izloženost tržišnim rizicima su interno propisani i usklađeni sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2 Tržišni rizik (nastavak)

6.2.1. Devizni rizik

Finansijska pozicija i novčani tokovi Banke su izloženi efektima promjena kursa valuta. Izloženost deviznom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

Izloženost riziku od promjena kursa valuta na dan 31. decembra 2018. godine prikazana je u sljedećoj tabeli:

AKTIVA	USD	OSTALE STRANE VALUTE	UKUPNO STRANE VALUTE	U hiljadama EUR	
				LOKALNA VALUTA (EUR)	UKUPNO
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	5.462	908	6.370	93.193	99.563
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	6.426	326	6.752	220.585	227.338
<i>Kredit i potraživanja od banaka</i>	5.571	326	5.897	464	6.361
<i>Kredit i potraživanja od klijenata</i>	-	-	-	208.946	208.946
<i>Hartije od vrijednosti</i>	-	-	-	10.323	10.323
<i>Ostala finansijska sredstva</i>	855	-	855	854	1.709
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	-	16.070	16.070
<i>Hartije od vrijednosti</i>	-	-	-	16.070	16.070
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	-	-	-	18	18
<i>Hartije od vrijednosti</i>	-	-	-	18	18
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	-	-	-	7.890	7.890
Ostala sredstva	-	-	-	516	516
Ukupno	11.888	1.234	13.122	338.273	351.395
PASIVA					
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	11.780	816	12.596	337.446	350.043
<i>Depoziti banaka i centralnih banaka</i>	-	-	-	1	1
<i>Depoziti klijenata</i>	11.780	816	12.596	330.327	342.923
<i>Kredit klijenata koji nijesu banke</i>	-	-	-	7.118	7.118
Ostale obaveze	15	-	15	3.170	3.185
Subordinisani dug	-	-	-	7.935	7.935
Ukupno	11.795	816	12.611	348.551	361.163
Neto devizna izloženost					
31. decembar 2018. godine	93	418	511	(10.279)	(9.768)
31. decembar 2017. godine	234	463	697	(15.620)	(14.923)

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik (nastavak)

6.2.1. Devizni rizik (nastavak)

Naredna tabela prikazuje neto deviznu poziciju Banke na dan 31. decembra 2017. godine. Banka je izložena efektima promjena deviznih kurseva najznačajnijih valuta, koji utiču na njen finansijski položaj i novčane tokove. Rukovodstvo uspostavlja ograničenja na stepen izloženosti po valutama koja se redovno prate.

Upravljanje izloženošću deviznim rizikom, pored analize potraživanja i obaveza Banke iskazanih u stranoj valuti, uključuje i analizu osjetljivosti na promjene deviznog kursa. U sljedećoj tabeli je prikazan scenario promjene deviznog kursa u rasponu od +10% do -10% u odnosu na EUR.

AKTIVA	UKUPNO	UKUPNO STRANE VALUTE	U hiljadama EUR Promjena kursa	
			10%	-10%
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	99.563	6.370	637	(637)
Kredit i potraživanja od banaka	6.361	5.897	590	(590)
Ostala finansijska sredstva	1.709	855	86	(86)
Ukupna aktiva	107.632	13.122	1.312	(1.312)
PASIVA				
Depoziti klijenata	342.923	12.596	1.260	(1.260)
Ostale obaveze	3.185	15	2	(2)
Ukupno obaveze	346.109	12.611	1.261	(1.261)
Neto devizna izloženost				
31. decembar 2018. godine			51	(51)
31. decembar 2017. godine			70	(70)

6.2.2. Rizik od promjene kamatnih stopa

Rizik od promjene kamatnih stopa novčanih tokova predstavlja rizik da će budući novčani tokovi finansijskog instrumenta biti podložni oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Kamatni rizik fer vrijednosti predstavlja rizik da će vrijednost finansijskog instrumenta biti podložna oscilacijama usljed promjenljivih kamatnih stopa na tržištu. Banka je izložena efektima promjene važećih kamatnih stopa na tržištu i to po osnovu rizika od promjene kamatnih stopa na novčane tokove. Kao posljedica takvih promjena može doći do povećanja kamatnih marži. Međutim, one mogu umanjiti dobit ili dovesti do gubitka u slučaju neočekivanih kretanja. Kamatne stope se zasnivaju na tržišnim stopama tako da Banka redovno vrši ponovno određivanje cijena.

Banka je izložena raznim rizicima koji kroz efekte promjena visine tržišnih kamatnih stopa djeluju na njen finansijski položaj i tokove gotovine. Kamatni rizik Banke, u uslovima čestih promjena kamatnih stopa i neravnomjerne ponude i tražnje kapitala zahtijeva posebnu pažnju Banke. Kamatni rizik predstavlja nepovoljnu promjenu cijene kredita u odnosu na nivo pasivnih kamatnih stopa sa jedne strane i mogućnost smanjenja optimalne razlike između prosječnih aktivnih i pasivnih kamatnih stopa sa druge strane.

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.2. Tržišni rizik

6.2.2. Rizik od promjene kamatnih stopa (Nastavak)

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembra 2018. godine:

	U hiljadama EUR		
AKTIVA	Kamatonosno	Nekamatonosno	UKUPNO
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	12.933	86.630	99.563
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	220.405	6.932	227.338
<i>Kredit i potraživanja od banaka</i>	-	6.361	6.361
<i>Kredit i potraživanja od klijenata</i>	208.946	-	208.946
<i>Hartije od vrijednosti</i>	10.323	-	10.323
<i>Ostala finansijska sredstva</i>	1.137	572	1.709
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	15.908	162	16.070
<i>Hartije od vrijednosti</i>	15.908	162	16.070
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	-	18	18
<i>Hartije od vrijednosti</i>	-	18	18
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	-	7.890	7.890
Ostala sredstva	18	498	516
Ukupno	249.264	102.131	351.395
PASIVA			
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	325.030	25.012	350.042
<i>Depoziti banaka i centralnih banaka</i>	-	1	1
<i>Depoziti klijenata</i>	317.912	25.011	342.923
<i>Kredit klijenata koji nijesu banke</i>	7.118	-	7.118
Ostale obaveze	-	3.185	3.185
Subordinisani dug	7.935	-	7.935
Ukupno	332.965	28.198	361.163
Neto devizna izloženost			
31. decembar 2018.godine	(83.701)	73.933	(9.768)
31. decembar 2017.godine	(102.894)	115.189	12.296

6.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti ili rizik da će Banka za izmirivanje dospjelih obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva po razumnoj cijeni i blagovremeno.

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Rizik likvidnosti (nastavak)

6.3.1. Upravljanje rizikom likvidnosti

Usklađenost i kontrolisana neusklađenost dospijeća i kamatnih stopa po osnovu sredstava i obaveza su od velikog značaja za rukovodstvo Banke. Nije uobičajeno da Banka ima kompletno usklađenu poziciju, budući da poslovne transakcije često imaju neodređen rok dospijeća i da su različitih vrsta. Neusklađena pozicija potencijalno povećava profitabilnost, ali i povećava rizik od gubitka.

Dospijeća sredstava i obaveza i sposobnost Banke da po prihvatljivim troškovima obezbijedi izvore sredstava po dospijeću obaveza važan su činilac u procjeni likvidnosti Banke i njene izloženosti promjenama kamatnih stopa i kurseva.

Potrebe za likvidnošću za pokrivanje garancija odnosno aktiviranih akreditiva su znatno manje od iznosa preuzetih obaveza budući da Banka ne očekuje da treća strana povuče ugovorena sredstva. Ukupni neizmireni iznos ugovorne obaveze kojom se odobrava kredit sa produženim rokom dospijeća ne mora nužno dovesti do budućih zahtjeva za likvidnim sredstvima s obzirom da će mnoge od ovih obaveza isteći ili biti okončane bez finansiranja.

Sektor sredstava i likvidnosti dnevno prati izloženost Banke riziku likvidnosti.

Za utvrđivanje usklađenosti novčanih priliva i odliva. Banka koristi skale dospijeća (GAP analiza).

Na raspoloživost novčanih sredstva Banke, pored priliva i ostalih transakcija, uticaj imaju i zahtjevi komitenata za povlačenjem sredstava sa tekućih računa i depozita

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE

Napomene uz finansijske iskaze

31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Rizik likvidnosti (nastavak)

6.3.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (Nastavak)

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza u skladu sa ugovorenim novčanim tokovima sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

AKTIVA	u hiljadama EUR						
	1 - 30 dana	31 -90 dana	91-180 dana	181 - 365 dana	1 - 5 godina	preko 5 godina	Ukupno
Novčana sredstva i računski depoziti kod centralnih banaka	86.630	-	-	-	12.933	-	99.563
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	40.230	12.355	11.334	27.306	98.782	37.331	227.338
<i>Kredit i potraživanja od banaka</i>	6.361	-	-	-	-	-	6.361
<i>Kredit i potraživanja od klijenata</i>	30.503	5.360	11.334	27.306	97.112	37.331	208.946
<i>Hartije od vrijednosti</i>	3.328	6.995	-	-	-	-	10.323
<i>Ostala finansijska sredstva</i>	38	-	-	-	1.670	-	1.709
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	162	-	-	-	5.637	10.271	16.070
<i>Hartije od vrijednosti</i>	162	-	-	-	5.637	10.271	16.070
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	-	-	-	18	-	-	18
<i>Hartije od vrijednosti</i>	-	-	-	18	-	-	18
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	-	-	-	-	7.890	-	7.890
Ostala sredstva	204	49	-	-	42.597	-	42.850
Ukupno	127.226	12.404	11.334	27.324	167.839	47.602	393.729
PASIVA							
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	232.818	14.598	19.800	43.003	37.576	2.248	350.043
<i>Depoziti banaka i centralnih banaka</i>	1	-	-	-	-	-	1
<i>Depoziti klijenata</i>	231.530	14.340	19.650	42.448	34.399	557	342.924
<i>Kredit klijenata koji nijesu banke</i>	1.287	258	150	555	3.177	1.691	7.118
Ostale obaveze	2.603	542	-	-	-	-	3.145
Subordinisani dug	-	107	8	-	1.100	-	7.935
Ukupno	235.421	15.247	19.808	43.003	38.676	8.968	361.123
ročna neusklađenost							
31.12.2018.*	(113.849)	776	(4.855)	(12.060)	132.777	38.634	41.423
31.12.2017.	(109.664)	6.582	(12.376)	10.607	129.123	20.054	44.326
kumulativni GAP							
31.12.2018.	(113.849)	(113.073)	(117.928)	(129.988)	2.789	41.423	
31.12.2017.	(109.664)	(103.082)	(115.458)	(104.851)	24.272	44.326	

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE

Napomene uz finansijske iskaze

31. decembar 2018. godine

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Rizik likvidnosti (nastavak)

6.3.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (Nastavak)

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza prema očekivanom dospijeću sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

	u hiljadama EUR						
	1 - 30 dana	31 - 90 dana	91-180 dana	181 - 365 dana	1 - 5 godina	preko 5 godina	Ukupno
AKTIVA							
Novčana sredstva i računski depozita kod centralnih banaka	86.630	-	-	-	12.933	-	99.563
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	36.759	10.385	8.465	21.157	78.309	72.263	227.338
Kredit i potraživanja od banaka	6.361	-	-	-	-	-	6.361
Kredit i potraživanja od klijenata	27.032	3.390	8.465	21.157	76.639	72.263	208.946
Hartije od vrijednosti	3.328	6.995	-	-	-	-	10.323
Ostala finansijska sredstva	38	-	-	-	1.670	-	1.709
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	162	-	-	-	5.637	10.271	16.070
Hartije od vrijednosti	162	-	-	-	5.637	10.271	16.070
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	-	-	-	18	-	-	18
Hartije od vrijednosti	-	-	-	18	-	-	18
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	-	-	-	-	7.890	-	7.890
Ostala sredstva	204	49	21.573	8.178	12.846	-	42.850
Ukupno	123.755	10.434	30.038	29.353	117.615	82.534	393.730
PASIVA							
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	53.624	47.506	71.422	141.103	34.140	2.248	350.043
Depoziti banaka i centralnih banaka	1	-	-	-	-	-	1
Depoziti klijenata	52.336	47.248	71.272	140.548	30.963	557	342.924
Kredit klijenata koji nijesu banke	1.287	258	150	555	3.177	1.691	7.118
Ostale obaveze	2.603	542	-	-	-	-	3.145
Subordinisani dug	-	107	8	-	1.100	6.720	7.935
Ukupno	56.227	48.155	71.430	141.103	35.240	8.968	361.123
ročna neusklađenost							
31.12.2018.*	61.873	(34.101)	(37.773)	(108.131)	85.988	73.566	41.423
31.12.2017.	100.367	(31.239)	(123.290)	(5.224)	57.067	46.646	44.326
kumulativni GAP							
31.12.2018.	61.873	27.772	(10.000)	(118.131)	(32.143)	41.423	
31.12.2017.	100.367	69.128	(54.163)	(59.387)	(2.320)	44.326	

Prilikom obračuna pojedinačnih gapova dospijeća, a samim tim i kumulativnih gapova, nisu uzeti u obzir: kamatna potraživanja, obaveze za kamate, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti. Imajući u vidu da tabela prikazuje novčane prilive i odlive (cash flow) ispravke vrijednosti i vremenska razgraničenja mogli bi negativno uticati na sliku ročne usklađenosti aktive i pasive po pojedinim periodima dospijeća.

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.3. Rizik likvidnosti (nastavak)

6.3.1. Upravljanje rizikom likvidnosti (Nastavak)

U okviru pozicije depoziti klijenata, depoziti po viđenju su raspoređeni u skladu sa Metodologijom za utvrđivanje stabilnog nivoa depozita po viđenju i oročenih depozita. Osnovna pretpostavka koju Banka koristi za utvrđivanje stabilnog nivoa depozita po viđenju je da se iznos dnevnog stanja depozita po viđenju za koji se očekuje odliv u vremenskom periodu od 91 i više dana od datuma posmatranog stanja depozita po viđenju – može smatrati stabilnim nivom depozita po viđenju. Izabrana statistička metoda za procjenu maksimalnog očekivanog odliva stanja depozita po viđenju na određeni dan u narednim periodima je VaR metoda. Imajući u vidu da je VaR broj koji izražava maksimalni očekivani gubitak za dati vremenski period i za dati nivo pouzdanosti. Banka koristi Value at Risk - VaR (vrijednost pod rizikom) statističku metodu za utvrđivanje maksimalnog očekivanog odliva depozita po viđenju za određene vremenske periode, uz određeni nivo pouzdanosti.

U okviru pozicije depoziti banaka i klijenata oročeni depoziti sa klauzulom o prijevremenom razročenju su urađeni u skladu sa Metodologijom za utvrđivanje stabilnog nivoa depozita po viđenju i oročenih depozita. Banka stabilnost oročenih depozita sa klauzulom o prijevremenom razročenju utvrđuje na pojedinačnom nivou prateći projektovano ponašanje u narednom periodu. specifičnost i istoriju svakog depozita. Banka oročene depozite sa klauzulom o prijevremenom razročenju dijeli u tri grupe:

- I grupa - pojedinačni depozit se reoročava dva ili više puta; radi se o novom depozitu postojećeg deponenta i u skladu sa ponašanjem deponenta u prethodnom periodu banka pojedinačni depozit posmatra kao i ostale depozite tog deponenta; povučeni dio depozita nadoknađuje se minimalno za iznos odlivenih sredstava u kratkom roku. Za ovu grupu Banka prati vremensku seriju dnevnih stanja oročenih depozita sa klauzulom o prijevremenom razročenju. Izračunavanjem relativne razlike stanja na kumulativnom nivou u periodu od dvije posljednje godine Banka utvrđuje najveći procentualni dnevni pad i taj procenat pomnožen sa iznosom oročenog depozita predstavlja „nestabilan“ nivo depozita. Preostali iznos oročenog depozita Banka smatra stabilnim.
- II grupa - Ukoliko deponent povlači dio sredstava, ali su ta povlačenja nakon 90 dana od datuma oročenja (reoročenja) tj. visok nivo stabilnosti depozita je do 90 dana. Banka prilikom utvrđivanja stabilnog nivoa depozita isti posmatra kao depozit po viđenju i stabilnost utvrđuje u skladu sa VaR metodom.
- III grupa - Depoziti kod kojih se povučeni iznos nenadoknađuje i kod kojih je značajna frekvencija povlačenja. Za ovu grupu depozita Banka koristi informacije o planiranim odlivima dobijene od deponentata koje nastoji da što više približi sopstvenim planovima o prilivima i odlivima depozita kroz intenzivnu komunikaciju sa klijentom.

Likvidnost Banke kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze zavisi sa jedne strane od bilansne strukture a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava. Struktura finansijskih sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2018. godine ukazuje na postojanje ročne neusklađenosti preostalog perioda dospjeća sredstava i obaveza do godinu dana. Banka tokom 2018. godine nije imala problema sa održavanjem likvidnosti. Rukovodstvo Banke vjeruje da negativni kumulativni GAP neće prouzrokovati problem sa održavanjem likvidnosti u narednih godinu dana.

Dalje, u cilju umanjenja negativnih kumulativnih GAP-ova, rukovodstvo Banke je definisalo i preduzelo skup mjera u 2018. godini, koje između ostalog uključuju: definisanje strategija za naplatu različitih pozicija aktive odobravanje kvalitetnih plasmana sa kraćim rokovima dospjeća povećanje diverzifikacije depozita smanjenje nivoa oročenih depozita sa klauzulom o prijevremenom razročenju kao i skup aktivnosti koje su se odnosile na učestvovanje u donošenju planova priliva i odliva sredstava kod ključnih deponentata Banke produženje oročenih depozita na duži rok po manjim kamatnim stopama, odobravanje plasmana sa kraćim rokom dospjeća sa kraćim grace periodom što manje kredita sa jednokratnom otplatom.

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.4. Opearativni rizik

Operativni rizik predstavlja rizik mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke uslijed propusta (nenamjernih i namjernih) u radu zaposlenih neodgovarajućih internih procedura i procesa neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usljed nastupanja nepredvidivih spoljnih događaja uključujući i događaje sa malom vjerovatnoćom dešavanja.

Izloženost operativnom riziku se redovno prati putem usklađivanja sa limitima propisanim od strane Centralne banke Crne Gore.

6.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza

	U hiljadama EUR			
	Knjigovodstvena vrijednost		Fer vrijednost	
	2018	2017	2018	2017
Finansijska sredstva				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	99.563	140.634	99.563	140.634
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	227.338	234.144	227.338	234.144
<i>Kredit i potraživanja od banaka</i>	6.361	7.054	6.361	7.054
<i>Kredit i potraživanja od klijenata</i>	208.946	204.599	208.946	204.599
<i>Hartije od vrednosti</i>	10.323	21.563	10.323	21.563
<i>Ostala finansijska sredstva</i>	1.709	929	1.709	929
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	16.070	5.656	16.070	5.656
<i>Hartije od vrijednosti</i>				
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	18	19	18	19
<i>Hartije od vrijednosti</i>				
Investicije u pridružena preduzeća i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	7.890	7.910	7.890	7.910
Ostala sredstva	43.566	50.208	43.566	50.208
	394.445	438.571	394.445	438.571
Finansijske obaveze				
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti				
<i>Depoziti banaka i centralnih banaka</i>	1	1	1	1
<i>Depoziti klijenata</i>	342.924	384.348	342.924	384.348
<i>Kredit klijenata koji nisu banke</i>	7.118	9.585	7.118	9.585
Ostale obaveze	3.145	3.813	3.145	3.813
Subordisani dug	7.935	7.949	7.935	7.949
	361.123	405.696	361.123	405.696

Pravična vrijednost je vrijednost koja bi se naplatila za prodaju sredstva u regularnoj transakciji između učesnika na tržištu na dan mjerenja u datim tržišnim okolnostima. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, pravična vrijednost se procjenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove u značajnoj mjeri utiču na procjene. Stoga utvrđene procjene pravične tržišne vrijednosti ne mogu biti ostvarene prilikom aktuelne prodaje finansijskog instrumenta.

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.5. Fer vrijednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

Fer vrijednost finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti

Hijerarhija fer vrijednosti finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrijednosti

MSFI 13 definiše hijerarhiju tehnika vrednovanja na osnovu toga da li su unosi koje zahtijevaju te tehnike vrednovanja raspoloživi ili ne. Raspoloživi unosi oslikavaju tržišne podatke dobijene iz nezavisnih izvora; unosi koji nisu raspoloživi uključuju tržišne pretpostavke Banke. Ove dvije vrste unosa stvorile su sljedeću hijerarhiju fer vrijednosti:

- Nivo 1 – Kotirane vrijednosti (nekorigovane) na aktivnom tržištu istih sredstava i obaveza. Ovaj nivo uključuje kotirane instrumente kapitala.
- Nivo 2 – Unosi koji ne predstavljaju kotirane vrijednosti uključene u Nivo 1, a koji su raspoloživi i tiču se datog sredstva ili obaveze bilo direktno (tj. u vidu cijena/vrijednosti) ili indirektno (u vidu zaključaka na osnovu cijena/vrijednosti).
- Nivo 3 – Unosi za sredstva i obaveze koji nisu zasnovani na raspoloživim tržišnim podacima. Ovaj nivo uključuje ulaganja u kapital pod tržišnim pretpostavkama Banke (ne postoje raspoloživi podaci), Banka ne posjeduje finansijske instrumente vrednovane po fer vrijednosti uključene u Nivo 3.

Ova hijerarhija zahtijeva upotrebu raspoloživih tržišnih podataka kada isti postoje. Prilikom procjene fer vrijednosti, Banka uzima u obzir raspoložive tržišne vrijednosti kad god je to moguće. Na dan 31. decembra 2018. godine tržišne cijene hartija od vrijednosti vrednovanih po fer vrijednosti u portfoliju Banke su bile dostupne.

Procijenjena fer vrijednost finansijskih instrumenata, prema hijerarhiji fer vrijednosti data je u narednoj tabeli:

31.12.2018.	Level 1	Level 2	Level 3	Ukupno
Finansijska sredstva				
-po fer vrijednosti kroz ostali rezultat	16.070	-	-	16.070
-po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	18	-	-	18
Ukupno	16.088	-	-	16.088
31.12.2017.	Level 1	Level 2	Level 3	Ukupno
Finansijska sredstva				
-raspoloživa za prodaju	5.656	-	-	5.656
-po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha namijenjena trgovanju	19	-	-	19
Ukupno	5.675	-	-	5.675

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.6 Upravljanje kapitalom

Upravljanje kapitalom ima za cilj:

- usaglašenost sa propisima regulatora,
- zaštitu sposobnosti Banke da održi stalnost poslovanja kako bi bila u mogućnosti da obezbijedi isplate akcionarima i naknade ostalim vlasnicima i
- obezbjeđenje kapitala za podršku daljeg razvoja Banke.

Rukovodstvo Banke vrši kontrolu adekvatnosti kapitala korišćenjem metodologije i limita propisanih od strane Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG”. br. 60/08, 41/09, 55/12, 44/17 i 82/17). Banka kvartalno dostavlja izvještaje o stanju i strukturi kapitala Centralnoj banci Crne Gore.

Sopstvena sredstva

Osnovni elementi sopstvenih sredstava banke su:

- 1) uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- 2) naplaćene emisije premije;
- 3) rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama;
- 4) rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve);
- 5) neraspoređena dobit iz prethodnih godina;
- 6) iznos dobiti u tekućoj godini, ukoliko je Skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital Banke;
- 7) iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrijednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9.

Ukupni iznos negativnih efekata na sopstvena sredstva banke, utvrđuje se u trenutku prelaska na vrijednovanje stavki aktive i vanbilansa banke primjenom MSFI 9, a izračunava se kao razlika između iznosa osnovnog kapitala banke utvrđenog korišćenjem podataka iz bilansa stanja banke na dan 31.12.2017. godine, sačinjenog primjenom Međunarodnog računovodstvenog standarda 39 i iznosa osnovnog kapitala banke na isti dan, utvrđenog primjenom MSFI 9.

Iznos koji predstavlja dodatni element sopstvenih sredstava utvrđuje se u periodu od 2018. do zaključno sa 2022. godinom, tako što se ukupni iznos negativnih efekata izračunat u skladu sa prethodnim stavom, umanjuje za:

- 1) 5%, pri obračunu sopstvenih sredstava u 2018. godini;
- 2) 15%, pri obračunu sopstvenih sredstava u 2019. godini;
- 3) 30%, pri obračunu sopstvenih sredstava u 2020. godini;
- 4) 50%, pri obračunu sopstvenih sredstava u 2021. godini;
- 5) 75%, pri obračunu sopstvenih sredstava u 2022. godini.

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.6 Upravljanje kapitalom (nastavak)

Sopstvena sredstva

Odbitne stavke pri izračunivanju osnovnog kapitala banke su:

- 1) gubitak iz prethodnih godina;
- 2) gubitak iz tekuće godine;
- 3) nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesija;
- 4) nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući kumulativne povlašćene akcije;
- 5) nerealizovani gubitak po osnovu vrjednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti;
- 6) pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke;
- 7) iznos prekoračenja prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke.

Zbir dopunskih elemenata sopstvenih sredstava, umanjen za zbir odbitnih stavki, predstavlja dopunski kapital banke.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital banke su:

- 1) nominalni iznos uplaćenih povlašćenih kumulativnih akcija;
- 2) naplaćene emisione premije po osnovu kumulativnih prioriternih akcija;
- 3) iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive;
- 4) subordinisani dug za koji su ispunjeni uslovi iz Odluke CBCG o adekvatnosti kapitala;
- 5) hibridni instrumenti, za koji su ispunjeni uslovi iz Odluke CBCG o adekvatnosti kapitala;
- 6) revalorizacione rezerve za nepokretnosti u vlasništvu banke.

Odbitne stavke pri izračunavanju dopunskog kapitala su:

- 1) stečene sopstvene povlašćene kumulativne akcije;
- 2) potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđeni hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital.

Rizična aktiva se sastoji od stavki aktive i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive Banke koje su izložene riziku. Kreditni ekvivalenti vanbilansnih stavki aktive predstavljaju iznos koji je rezultat množenja knjigovodstvene vrijednosti vanbilansnih stavki aktive sa propisanim faktorima konverzije. Ukupnu rizikom ponderisanu aktivu čini zbir stavki aktive bilansa i kreditnih ekvivalenata vanbilansnih stavki aktive izloženih riziku (rizična aktiva Banke), klasifikovanih u određene kategorije i pomnoženih sa odgovarajućim propisanim ponderima rizika. Dodatno, ukupna rizikom ponderisana aktiva se uvećava za iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrjednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9, koji predstavlja element sopstvenih sredstava.

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.6 Upravljanje kapitalom (nastavak)

Sopstvena sredstva

	u hiljadama EUR	
Osnovni elementi sopstvenih sredstava	31. decembar 2018. godine	31. decembar 2017. godine
Akcijski kapital	55.428	55.428
Rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanjem kreditnim rizikom u bankama	1.530	1.530
Neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital, umanjena za porez na dobit i druge očekivane troškove	(1.004)	-
Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrjednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9, utvrđen u skladu sa stavovima 5 i 6 člana 4 Odluke o adekvatnosti kapitala banaka	318	-
Ukupno osnovni elementi sopstvenih sredstava	56.272	56.958
Odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala		
Gubitak iz prethodnih godina	31.077	32.487
Nematerijalna imovina	148	112
Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke	1.057	90
Ukupno odbitne stavke od osnovnog kapitala	32.282	32.689
Osnovni kapital	23.990	24.269
Dopunski elementi sopstvenih sredstava koji se uključuju u dopunski kapital		
Subordinisani dug	7.600	7.388
Ukupno dopunski elementi sopstvenih sredstava	7.600	7.388
Odbitne stavke od sopstvenih sredstava - direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija	904	904
Osnovni kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	23.538	23.817
Dopunski kapital umanjen za 50% odbitnih stavki sopstvenih sredstava	7.148	6.936
Osnovni kapital	23.538	23.817
SOPSTVENA SREDSTVA	30.686	30.753

6. UPRAVLJANJE RIZICIMA (NASTAVAK)

6.6 Upravljanje kapitalom (nastavak)

Koeficijent solventnosti Banke

Na osnovu odredbi Odluke o adekvatnosti kapitala banaka ("Sl. list CG". br. 38/11, 55/12 I 82/17) Banka je izvršila izračunavanje potrebnog kapitala za rizike kojima je izložena tokom poslovanja kao i koeficijenta solventnosti.

Koeficijent solventnosti predstavlja procentualni odnos sopstvenih sredstava Banke prema zbiru:

- ukupnog iznosa rizikom ponderisane aktive za kreditni rizik (uključujući i rizikom ponderisanu aktivu za rizik druge ugovorne strane);
- iznosa potrebnog kapitala za tržišne rizike;
- iznosa potrebnog kapitala za operativni rizik;
- iznosa ukupne rizikom ponderisane aktive za druge rizike.

	31. decembar 2018. godine	31. decembar 2017. godine
Osnovni kapital	23.538	23.817
Dopunski kapital	7.148	6.936
Ukupno sopstvena sredstva Banke	30.686	30.753
Ponderisana bilansna aktiva	178.537	178.937
Ponderisane vanbilansne stavke	36.288	37.112
Iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrjednovanje stavki aktive primjenom MSFI 9	318	-
Ukupno ponderisana bilansna aktiva	215.143	216.049
Potreban kapital za tržišne rizike	-	73
Potreban kapital za operativni rizik	2.376	2.236
Potreban kapital za rizik zemlje	65	309
Koeficijent solventnosti banke	12,84%	12,84%

Dodatno, shodno Odluci o dopunama Odluke o adekvatnosti kapitala banaka („Sl. list Crne Gore“ br. 82/17) dodata je komponenta - banke koje u trenutku prelaska na primjenu MSFI 9 utvrde iznos negativnih efekata na sopstvena sredstva banke, kao razliku između iznosa osnovnog kapitala banke utvrđenog korišćenjem podataka iz bilansa stanja banke na dan 31.12. 2017. godine sačinjenog primjenom Međunarodnog računovodstvenog standarda 39 i iznosa osnovnog kapitala banke na isti dan utvrđenog primjenom MSFI 9 ukupnu rizikom ponderisanu aktivu u periodu od 2018. do zaključno sa 2022. godinom izračunavaju tako što ukupni iznos rizikom ponderisane aktive uvećavaju za iznos koji predstavlja novi element sopstvenih sredstava u trenutku obračuna rizikom ponderisane aktive.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, Banka je obavezna da održava minimalan stepen adekvatnosti kapitala od 10%. Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore. Na dan 31. decembra 2018. godine prema obračunu Banke koeficijent solventnosti je iznosio 12,84% (31. decembra 2018. godine: 12,84%).

7. PRIHODI I RASHODI KAMATA

a) Prihodi od kamata i slični prihodi

	U hiljadama eura Godina koja se završava 31. decembra	
	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Depoziti kod:		
- banaka	15	(3)
- Centralne banke	-	-
	<u>15</u>	<u>(3)</u>
Kreditni:		
- Vlada CG I jedinice lokalne samouprave	673	722
- privredna društva u privatnom vlasništvu	5.853	7.351
- ostale finansijske institucije	19	4
- preduzetnici	1	2
- fizička lica	5.447	5.533
	<u>11.993</u>	<u>13.612</u>
Investicione HOV	<u>617</u>	<u>605</u>
Ostali prihodi od kamata:	89	97
Pravna lica -kartice	37	32
Komisioni poslovi	-	5
Fizička lica -kartice	108	120
Minusi na tekućim računima	327	332
	<u>561</u>	<u>586</u>
Prihodi od kamata	<u>13.185</u>	<u>14.800</u>
Korekcija prihoda za stage 3 IFRS 9		
- privredna društva u privatnom vlasništvu	(1.290)	(558)
- fizička lica	(695)	11
	<u>(1.985)</u>	<u>(547)</u>
Prihodi od kamata I slični prihodi	<u>11.201</u>	<u>14.253</u>
Prihodi na obezvrjedjena potraživanja -stage 3	<u>1.370</u>	<u>1.124</u>
	<u>12.571</u>	<u>15.377</u>

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
Napomene uz finansijske iskaze
31. decembar 2018. godine

7. PRIHODI I RASHODI KAMATA (NASTAVAK)

b) Rashodi kamata i slični prihodi

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31.	
	decembra	
	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Depoziti:		
- ostalih depozitne institucija, finansijskih institucija i privrednih društva koja se bave finansijskom djelatnošću	12	39
- Vlade Crne Gore, drugih korisnika sredstava iz Budžeta Crne Gore i regulatornih agencija	69	94
- Jedinice lokalne samouprave	10	49
- privrednih društva u privatnom vlasništvu	323	429
- Privrednih društva u državnom vlasništvu	543	625
- Fizičkih lica	2.347	2.683
- Ostalih	8	9
	<u>3.313</u>	<u>3.928</u>
Naknade za kredite	<u>53</u>	
Obaveze po kreditima i ostalim pozajmicama		
-Banke	-	-
- Vlada Crne Gore drugi korisnici sredstava iz Budžeta Crne Gore i regulatorne agencije	169	221
	<u>169</u>	<u>221</u>
Subordinisani dugovi i hibridni instrumenti	<u>540</u>	<u>570</u>
	<u>4.074</u>	<u>4.718</u>

8. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA

a) Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjedjenja finansijskih instrumenata koji se ne vrjednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjedjenja finansijskih instrumenata koji se ne vrjednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	(1.433)	(2.370)
	<u>(1.433)</u>	<u>(2.370)</u>

b) Troškovi rezervisanja

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Rezervisanja po osnovu sudskih postupaka	(21)	(66)
	<u>(21)</u>	<u>(66)</u>

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
 Napomene uz finansijske iskaze
 31. decembar 2018. godine

8. TROŠKOVI OBEZVRJEĐENJA I REZERVISANJA (NASTAVAK)

c) Promjene na računima ispravki i rezervisanja

	Kreditni i ostala potraživanja od banaka i klijenata	Ostala aktiva	Gotovina i depoziti kod banaka	Ostala finansijska potraživanja	HOV po amortizovanoj vrijednosti	Instrumenti koji nijesu akcije	Investicije u zavisna društva	HOV kroz osali ukupni rezultat	Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja	Rezervisanja za vanbilansne izloženosti	Ukupno
Stanje na dan											
31. decembra 2017. godine	11.196	4	-	1.631	-	2	-	701	715	-	14.248
Ponovno vrijednovanje Efekat prve primjene MSFI 9	2.322	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.322
Ispravke vrijednosti i rezervisanja u toku godine	924	1	17	7	11	-	4	-	-	39	1.004
Ostale promjene- unwinding	543	-	-	844	(6)	1	16	8	-	27	1.433
Smanjenje/povećanje fer vrijednosti	614	-	-	-	-	-	-	-	-	-	614
	-	-	-	-	-	-	-	(21)	32	-	11
Stanje na dan											
31. decembra 2018. godine	15.599	5	17	2.482	5	3	20	688	747	66	19.632

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
Napomene uz finansijske iskaze
31. decembar 2018. godine

9. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA

a) Prihodi od naknada i provizija

U hiljadama eura
 Godina koja se završava 31. decembra

	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Naknade po vanbilansnim poslovima	911	992
Naknade za usluge platnog prometa	1.485	1.342
Naknade - devizni poslovi	1.002	781
Naknade po poslovima sa kreditnim karticama	162	139
Naknade - Master i Visa	395	354
Naknade - elektronsko bankarstvo	108	99
Naknade - bankomati	495	472
Vodjenje računa	376	316
Druge usluge	574	536
Ostalo	11	9
	<u>5.519</u>	<u>5.040</u>

b) Rashodi naknada i provizija

U hiljadama eura
 Godina koja se završava 31. decembra

	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Naknade za usluge platnog prometa - Centralna banka	298	307
Naknada na prekonoćna salda na transakcionom računu	67	62
Naknade za usluge međunarodnog platnog prometa	216	151
Naknade po osnovu premija I provizija	1.833	1.673
Naknade i provizije-First Data	305	272
Pretplate-elektronsko bankarstvo-PP	192	180
Naknade, provizije I fakture - master i visa kartica	493	416
Naknade za isplate penzija preko Pošte CG	2	0
Ostale naknade i provizije	175	218
	<u>3.581</u>	<u>3.279</u>

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
Napomene uz finansijske iskaze
31. decembar 2018. godine

10. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31.decembra	
	2018.	2017.
Troškovi neto zarada i naknada za bolovanja	1.768	2.123
Porezi i doprinosi na zarade na teret zaposlenih	921	1.149
Doprinosi i prirezi na zarade na teret poslodavca	346	447
Troškovi prevoza radnika	41	43
Troškovi naknade - zimnica	0	233
Troškovi naknade - godišnji odmor	26	18
Troškovi jubilarnih nagrada i otpremnina	1	1
Troškovi rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade	(19)	(9)
Pomoć zaposlenima	3	7
Troškovi rasonode	-	1
Troškovi putovanja i dnevnice - dnevnice	-	1
Troškovi putovanja i dnevnice - putni troškovi	-	1
Troškovi putovanja I dnevnicе - upotreba sopstvenog vozila	-	1
Naknade članovima Upravnog odbora	97	122
Naknade Odbora za reviziju	23	27
Naknade tehnologa	-	11
Naknade Komisija za otpis potraživanja	(1)	3
Ugovor o djelu	78	101
Troškovi otpremnina	6	10
Troškovi stanarina	5	5
Troškovi osiguranja zaposlenih	4	6
Troškovi obuka zaposlenih	2	14
Ostali troškovi zaposlenih	-	13
	3.301	4.328

11. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	2018.	2017.
Troškovi poslovnog prostora i fiksne aktive		
Troškovi zakupa:		
- poslovnog prostora	1.766	1.728
- bankomata	33	34
Troškovi poreza na zakup	96	96
Korišćenje gradskog građevinskog zemljišta	11	11
Troškovi popravke i održavanja osnovnih sredstava	477	770
Troškovi adaptacije i uredjenja poslovnog prostora	20	36
Troškovi poslovnog prostora inventar	11	7
Troškovi čišćenja poslovnog prostora	135	121
Troškovi obezbjedjenja	489	474
Troškovi osiguranja imovine	99	111
Troškovi električne energije	141	148
Troškovi grejanja	27	34
Troškovi vode	14	10
Troškovi poreza na imovinu	611	442
Troškovi poslovnog prostora i opreme	3.928	4.022
Troškovi revizije	48	48
Troškovi smještaja	-	-
Troškovi kontrola CBCG	233	204
Troškovi članarina udruženjima	30	33
Troškovi intelektualnih, konsultantskih i usluga procjenitelja	190	151
Troškovi advokatskih usluga	134	119
Sudski troškovi	96	104
Troškovi transporta novca	173	158
Ostali troškovi	10	13
Profesionalne provizije i troškovi	912	830
Troškovi telefona	78	90
TR komunikacione mreže-SWIFT i T-COM	169	177
TR -poštarina	17	20
Usluge telekomunikacija i poštarina	264	287
Troškovi reklame i marketing	69	79
Sponzorstvo	24	91
Potrošni i kancelarijski materijal	230	281
Troškovi goriva	22	23
TR -komunalne usluge	24	22
Ostali troškovi	16	14
Troškovi izgubljenih sporova i takse	-	-
Ostali razni troškovi	105	95
Ostali i Razni troškovi	488	605
	5.592	5.744

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
Napomene uz finansijske iskaze
31. decembar 2018. godine

12. OSTALI RASHODI

U hiljadama eura
za period koji se završava 31.
decembra

	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Rashodi-po osnovu direktnog otpisa potraživanja-p.l.	75	115
Rashodi-po osnovu direktnog otpisa potraživanja-f.l.	75	90
Porez na dodatu vrijednost i ostali troškovi poreza	431	100
Takse (takse za nekretnine, takse za turističke organizacije, razne takse)	11	20
Vanredni i vanposlovni rashodi	<u>583</u>	<u>971</u>
	<u>1.175</u>	<u>1.296</u>

13. OSTALI PRIHODI

U hiljadama eura
za period koji se završava 31.
decembra

	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Prihodi od izdavanja poslovnog prostora	201	279
Ostali prihodi poslovanja	6	327
Prihodi od naplaćenih potraživanja - interna evidencija	404	1.995
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja:		
- Naplaćena suspendovana kamata	43	112
- PR vanredni-naplaceni sudski troškovi	4	4
	47	116
Ostali neposlovni prihodi	37	36
Ostali vanredni prihodi	<u>58</u>	<u>147</u>
	<u>753</u>	<u>2.901</u>

14. POREZ NA PRIHOD

a) Komponente poreza na prihod

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Odloženi poreski prihod/ rashod	(9)	(5)
Porez na kapitalni dobitak	<u>(41)</u>	<u>(8)</u>
	<u>(50)</u>	<u>(13)</u>

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i rezultata prije oporezivanja

U hiljadama EUR	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	388	265
Troškovi amortizacije u bilansu uspjeha	255	258
Troškovi amortizacije za poreske svrhe	682	646
Ostalo	<u>19</u>	<u>17</u>
Kapitalni dobitci	483	515
Kapitalni gubici	-	123
Gubitak u poreskom bilansu	<u>(504)</u>	<u>(499)</u>
Ukupni kapitalni dobitci tekuće godine	<u>483</u>	<u>392</u>
Umanjenje poreske osnovice	(1)	(307)
Umanjena poreska osnovica	<u>482</u>	<u>85</u>
Iznos poreza za dobit/kapitalne dobitke	43	8
Umanjenje poreske obaveze po Rješenju Poreske uprave (6%)	(2)	-
Ukupan trošak poreza na dobit	<u>41</u>	<u>8</u>
Efektivna poreska stopa	<u>10,66%</u>	<u>2,89%</u>

Poreska stopa korišćena za 2018. godinu i 2017. godinu iznosi 9% i primjenjuje se na oporezivu dobit pravnih lica u Crnoj Gori u skladu sa Zakonom o porezu na dobit.

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
Napomene uz finansijske iskaze
31. decembar 2018. godine

14. POREZ NA PRIHOD (NASTAVAK)

c) Komponente odloženih poreskih sredstava i obaveza

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Odložena poreska sredstva	211	202
Neto poresko sredstvo/obaveza	<u>211</u>	<u>202</u>

Odložena poreska sredstva odnose se na privremenu razliku između knjigovodstvene i poreske osnovice za nekretnine i opremu.

15. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Gotovina u blagajni:		
- u EUR	46.893	50.088
- u stranoj valuti	6.370	10.858
Ispravka vrijednosti gotovine i gotovinskih ekvivalenata	(4)	-
	<u>53.259</u>	<u>60.946</u>
Obaveza rezerva kod Centralne banke Crne Gore	25.866	27.326
Žiro račun	20.451	52.361
Ispravka vrijednosti depozita kod centralnih banaka	(13)	-
	<u>46.304</u>	<u>79.687</u>
	<u>99.563</u>	<u>140.634</u>

Promjena na računima ispravke vrijednosti novčanih sredstava i računa depozita kod centralnih banaka:

	Stanje 1. januara 2018. godine	Povećanje/ smanjenje	Stanje 31. decembra 2018.godine
Ispravka vrijednosti	17	-	17

Obavezna rezerva Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2018. godine predstavlja minimum izdvojenih sredstava u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore na koju se odnosi „Odluka o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke Crne Gore“ („Sl. list CG“ br. 35/11, 22/12, 61/12, 57/13, 52/14, 07/15, 33/16, 70/17). U skladu sa navedenim banke obračunavaju obaveznu rezervu na depozite po viđenju i oročene depozite.

15. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA (NASTAVAK)

Obaveznu rezervu banke obračunavaju primjenom stope od:

- 7,5% - na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana;
- 6,5% - na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana.

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko 365 dana koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine, odnosno u roku kraćem od 365 dana, primjenjuje se stopa od 7,5%.

Banka u toku 2018. godine nije koristila obaveznu rezervu za održavanje likvidnosti.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda (za potrebe sastavljanja Pojedinačnog iskaza o tokovima gotovine)

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Gotovina u blagajnama	50.976	58.510
Gotovina u bankomatima	2.287	2.437
Žiro račun	20.450	52.361
Obavezna rezerva kod CBCG	25.866	27.326
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	<u>99.579</u>	<u>140.634</u>

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
Napomene uz finansijske iskaze
31. decembar 2018. godine

16. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

16.1. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31. decembra 2018	2017
Korespondentni računi kod:		
- inostranih banaka	6.400	5.987
Žiro račun i računi kod drugih banaka	6.400	5.987
Oročeni depoziti kod:		
- domaćih banaka	-	263
- inostranih banaka i depozitnih institucija	-	804
Oročeni depoziti	-	1.067
Ispravka vrijednosti	(39)	-
	6.361	7.054

Promjena na računima ispravke vrijednosti kredita i potraživanja od banaka

	Stanje 1. januara 2018. godine	povećanje/ smanjenje	Stanje 31. decembra 2018.godine
Ispravka vrijednosti	-	39	39

U 2018.-oj godini oročeni depoziti kod banaka u inostranstvu ukupnom iznosu od EUR 804 hiljada koji se odnosi na položena sredstva na ime obezbjeđenja urednog izvršenja obaveza plaćanja za Master Card kod HSBC Bank UK na neodređeni period počev od 9. februara 2009. godine je reklasifikovan na poziciju ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti

U 2018.-oj godini oročeni depoziti kod domaćih banaka u ukupnom iznosu od EUR 264 hiljada koji se odnose na položena sredstva kod NLB Montenegro Banka AD Podgorica sa početkom oročenja od 27. marta 2012. godine iznos od EUR 263 hiljada odnosi se na položena sredstva na ime depozita za VISA card na neodređeni period počev od 20. januara 2009. godine sa kamatnom stopom od 0,35% godišnje je reklasifikovan na poziciju ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
Napomene uz finansijske iskaze
31. decembar 2018. godine

16. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (NASTAVAK)

16.2. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Dospjeli krediti:	20.933	21.429
Kratkoročni krediti:	68.838	65.180
Dugoročni krediti:	102.806	100.580
Kreditne kartice	2.964	3.023
Bruto krediti:	195.541	190.212
Minus: Ispravka vrijednosti		
Kredit PL	(6.624)	(5.220)
Kredit FL	(5.266)	(4.681)
Kredit FL ostale finansijske instrumente MFI	(2)	-
Kredit Vlada CG	(39)	(31)
	<u>(11.931)</u>	<u>(9.932)</u>
Neto krediti:	183.610	180.280
Neto potraživanja banke po neizmirenim akceptima, garancijama i mjenicama	242	163
Otkup potraživanja (faktoring)	18.087	19.393
Potraživanja za kamate:	10.406	5.691
Ispravka kamate PL	(2.124)	(425)
Ispravka kamate FL	(1.495)	(759)
Neto potraživanja za kamate	6.786	4.507
Ispravka faktoring I forfeting	(10)	-
Ispravka ostala aktiva	(5)	(3)
	<u>(15)</u>	<u>(3)</u>
Vremenska razgraničenja: krediti	236	259
Kredit i potraživanja od klijenata	208.946	204.599

16. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (NASTAVAK)

16.2. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Transferi bruto izloženosti i ispravke po nivoima su prikazani u sljedećim tabelama:

Tranzicija bruto izloženosti za kredite I potraživanja	U hiljadama EUR			
	S1	S2	S3	Ukupno
1.1.2018.	174.118	5.037	40.564	219.719
Nova potraživanja	60.159	732	2.437	63.328
Smanjenje/otplata potraživanja	(50.914)	(1.134)	(4.737)	(56.785)
Prelazak u S1	-	(718)	(383)	(1.101)
Prelazak u S2	(1.002)	-	(111)	(1.113)
Prelazak u S3	(7.641)	(2.563)	-	(10.204)
Prelazak iz drugih nivoa	1.099	1.113	8.455	10.667
Druge promjene	-	-	-	-
31.12.2018	175.819	2.467	46.225	224.511

Tranzicija ispravke za kredite i potraživanja	U hiljadama EUR			
	S1	S2	S3	Ukupno
1.1.2018.	1.167	156	13.123	14.446
Nova potraživanja	304	27	173	504
Smanjenje/otplata potraživanja	(314)	(56)	(415)	(785)
Prelazak u S1	-	(61)	(107)	(168)
Prelazak u S2	(9)	-	(15)	(24)
Prelazak u S3	(477)	(26)	-	(503)
Prelazak iz drugih nivoa	10	68	1.016	1.094
Druge promjene	-	-	1.001	1.001
31.12.2018	681	108	14.776	15.565

16. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (NASTAVAK)

16.2. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

U toku 2018. godine odobreni realizovani krediti pravnim i fizičkim licima ne uključujući overdraft kredite su iznosi EUR 63.6 miliona. Na dan 31. decembar 2018. godine Banka je imala EUR 10.910 hiljada restrukturiranih kredita (bruto kredita sa pripadajućim kamatama i naknadama) sa ostalim izmijenjenim uslovima kojima se olakšava finansijska pozicija dužnika EUR 11.140 hiljada restrukturiranih kredita kod kojih je izvršena zamjena postojećeg ili postojećih kredita novim kreditom EUR 3.458 hiljada restrukturiranih kredita sa produženjem roka otplate za glavnicu ili kamatu EUR 6.172 hiljada restrukturiranih kredita kojima je izvršeno kapitalizovanje kamate po kreditu i EUR 18 hiljada kredita kojima je smanjena kamatna stopa na odobren kredit.

Kratkoročni krediti privrednim društvima su najvećim dijelom odobravani za obrtna sredstva sa rokom od 3 do 12 mjeseci dok su dugoročni krediti najčešće odobravani na period 1 do 5 godina i uglavnom se odnose na privredna društva iz oblasti trgovine građevinarstva i prerađivačke industrije.

Kratkoročni krediti privrednim društvima su najčešće odobravani uz kamatnu stopu od 3,50% do 7,00% na godišnjem nivou s izuzetkom overdraft kredita koji su uglavnom odobravani sa kamatnom stopom u rasponu 4,50% do 9,49%. Kamatna stopa za dugoročne kredite kretala se u rasponu od 3,00% do 6,00%. Krediti stanovništvu su najvećim dijelom odobravani za refinansiranje obaveza prema Banci i drugim finansijskim institucijama i kao gotovinski nenamjenski krediti sa godišnjom kamatnom stopom u rasponu od 6,90% do 8,99 % na godišnjem nivou. Krediti stanovništvu (charge i revolving kreditne kartice) odobravani su sa godišnjom kamatnom stopom u rasponu od 14% do 16%. Banka je u toku 2018. godine u manjem iznosu odobravala dugoročne kredite stanovništvu koji obuhvataju kredite za stambenu izgradnju adaptaciju stambenog i poslovnog prostora i ostale namjene.

U toku 2018. godine Banka je u značajnoj mjeri odobravala penzionerske kredite sa kamatnom stopom 8,25% do 8,99% u zavisnosti od ročnosti kredita.

Otkup potraživanja (faktoring)

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31.	
	decembra	
	2018.	2017.
Lunez One, SRO, Republika Češka	4.289	4.730
Zurekon SRO, Republika Češka	5.681	5.681
SFV Czech	4.336	4.336
Rahika Uno SRO	3.746	3.746
Opština Bijelo Polje	35	900
	18.087	19.393

Banka je na dan 01. oktobra 2012. godine sa Hemstead Invest Limited Kipar zaključila Ugovor o djelimičnom poravnanju kojim je regulisano djelimično poravnanje obaveza koje su bile predmet Ugovora o prodaji potraživanja zaključenih u prethodnom periodu preuzimanje preostalog dijela portfolia raskidanje prethodno zaključenih Ugovora o prodaji potraživanja između Banke i Hemstead Invest Limited Kipar u 2010. i 2011. godini.

16. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (NASTAVAK)

16.2. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Dalje, Banka je na dan 03. oktobra 2012. godine sa Hemstead Invest Limited Kipar zaključila Ugovor o prodaji potraživanja koja uključuju dio portfolia potraživanja preuzetih od Hemstead Invest Limited Kipar u kome definisana prodajna vrijednost iznosi EUR 13.470 hiljada što je jednako neto knjigovodstvenoj vrijednosti potraživanja u knjigama Banke na dan 31. oktobra 2012. godine.

Banka je informisana da je Hemstead Invest Limited Kipar u 2013. godini ustupio Zurekon s.r.o. Prag Republika Češka potraživanja koja su predmet gore pomenutog Ugovora o prodaji potraživanja zaključenog između Banke i Hemstead Invest Limited Kipar u oktobru 2012. godine.

Banka je na dan 15. novembra 2012. godine sa Lunez One SRO Češka Republika – odnosno SPV-jem renomiranog investicionog fonda Slavia Capital Group Bratislava zaključila Ugovor o prodaji potraživanja. Prodajna vrijednost ovih potraživanja iznosi EUR 7.778 hiljada što je jednako neto knjigovodstvenoj vrijednosti potraživanja u knjigama Banke na dan 31. oktobra 2012. godine.

Banka je u 2016. godini zaključila Ugovor o ustupanju kreditnih potraživanja uz naknadu između: "Zurekon SRO" (ustupilac) i "RAHIKA UNO SRO" (prijemnik). "Zurekon SRO" (ustupilac) i "SFV Czech SRO" (prijemnik) i - "Lunez One SRO" (ustupilac) i "RAHIKA UNO SRO" (prijemnik).

U 2014. godini Banka je sklopila Ugovor o otkupu potraživanja sa Opštinom Bijelo Polje. Predmet Ugovora je otkup potraživanja Opštine Bijelo Polje prema Ministarstvu finansija na osnovu raspodjele sredstava iz Egalizacionog fonda u iznosu od EUR 1.000 hiljada.

U 2015. godini Banka je sklopila Ugovor o otkupu potraživanja sa Opštinom Bijelo Polje. Opština Bijelo Polje ustupila je Banci buduće potraživanje prema Ministarstvu finansija Crne Gore po osnovu raspodjele sredstava Egalizacionog fonda u iznosu od EUR 1.600 hiljada sa pripadajućom kamatom po stopi od 7,75 %.

U 2017. godini Banka je sklopila Ugovor o otkupu potraživanja sa Opštinom Bijelo Polje. Opština Bijelo Polje ustupila je Banci buduće potraživanje prema Upravi za imovinu Crne Gore po osnovu raspodjele sredstava Egalizacionog fonda u iznosu od EUR 2.512 hiljada sa pripadajućom kamatom po stopi od 4,25 %.

16. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (NASTAVAK)

16.3. HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

Na dan 31. decembra 2018. godine stanje dužničkih hartija od vrijednosti po amortizovanom trošku iznosi EUR 21.513 hiljada (2017. godina: EUR 12.466 hiljadu) i odnose se na kupovinu državnih zapisa koje je emitovalo Ministarstvo finansija Crne Gore sa rokom dospjeća od 182 dana iz slobodnih sredstava (neamortizovani eskont EUR 4 hiljada)

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	2018	2017
-Državni zapisi Ministarstva finansija Crne Gore	10.000	21.513
-neamortizovani diskont	(4)	(39)
-ispravka vrijednosti	(5)	-
-kamata	332	89
	10.323	21.563

Promjena na računima ispravke vrijednosti finansijskih instrumenata po amortizovanoj vrijednosti:

	Stanje 1. januara 2018. godine	Povećanje/ smanjenje	Stanje 31. decembra 2018.godine
Ispravka vrijednosti	11	(6)	5

Ove dužničke hartije od vrijednosti su klasifikovane u kategoriju finansijskih instrumenata vrednovanih po amorizovanom trošku u skladu sa MSFI 9.U prehodnoj godini u skladu sa MRS 39 ove hartije od vrijednosti su bile klasifikovane u kategoriju finansijskih instrumenata koje se drže do dospjeća.

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
Napomene uz finansijske iskaze
31. decembar 2018. godine

16. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (NASTAVAK)

16.4. OSTALA FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31.	
	decembra	
	2018	2017
Finansijska potraživanja privredna društva	3.032	2.189
Finansijska potraživanja -kolateral Master Card	856	-
Finansijska potraživanja -kolateral VisaCard	264	-
Ostalo	39	371
Ispravka vrijednosti	<u>(2.482)</u>	<u>(1.631)</u>
	<u>1.709</u>	<u>929</u>

Promjena na računima ispravke vrijednosti ostalih finansijskih sredstava po amortizovanoj vrijednosti:

	Stanje 1. januara 2018. godine	Povećanje/ smanjenje	Stanje 31. decembra 2018.godine
Ispravka vrijednosti	1.638	844	2.482

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
Napomene uz finansijske iskaze
31. decembar 2018. godine

17. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALI UKUPNI REZULTAT

17.1 HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	2018	2017
-Obveznice Ministarstva finansija	4.000	4.000
-Euroobveznice	11.879	1.500
-neamortizovani diskont	(100)	(10)
Svođenje na tržišnu vrijednost	130	-
	15.909	5.490
Željezara Nikšić Holding Kompanija-u stečaju AD Nikšić		25
TP Izbor u stečaju AD Bar	75	75
Solana "Bajo Sekulić" AD Ulcinj	37	37
Jugopetrol AD Podgorica	6	6
Kombinat aluminijuma u stečaju, AD Podgorica	139	139
Lovćen osiguranje AD Podgorica	236	236
Swiss osiguranje AD Podgorica	3	3
Montenegro berza AD Podgorica	41	41
CG broker-diler AD Podgorica	36	36
Koni konfekcija u stečaju AD Nikšić		1
Zatvoreni investicioni fond "HLT fond" AD Podgorica	56	56
Zatvoreni investicioni fond "Eurofond" Podgorica	155	155
Zatvoreni investicioni fond "Atlas mont" AD Podgorica	27	27
Zatvoreni investicioni fond "Moneta" AD Podgorica	30	30
	841	867
Svođenje na tržišnu vrijednost	(680)	(701)
Ukupno po kupovini		
	161	166
	16.070	5.656

Promjena na računima ispravke vrijednosti finansijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat:

	Stanje 1. januara 2018. godine	Povećanje/ smanjenje	Stanje 31. decembra 2018.godine
Ispravka vrijednosti	701	(13)	688

Hartije od vrijednosti su klasifikovane u kategoriju finansijskih instrumenata vrjednovanih po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat u skladu sa MSFI 9. U prehodnoj godini u skladu sa MRS 39 ove hartije od vrijednosti su bile klasifikovane u kategoriju finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju.

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
Napomene uz finansijske iskaze
31. decembar 2018. godine

18. FINANSIJSKA SREDSTVA KOJA SE DRŽE RADI TRGOVANJA

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	2018.	2017.
Otvoreni investicioni fond HLT	3	3
Otvoreni investicioni fond Atlasmont	12	12
Otvoreni investicioni fond Moneta	7	7
	<u>22</u>	<u>22</u>
Svođenje na tržišnu vrijednost	(4)	(3)
Ukupna fer vrijednost	<u>18</u>	<u>19</u>

**19. INVESTICIJE U PRIDRUŽENA DRUŠTVA ZAVISNA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE
 PODUHVA TE PO METODI KAPITALA**

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	2018	2017
- First Assets Management Podgorica	2.374	2.374
- Montenegro investments credit DOO Podgorica	904	904
- First Real Estate Management -1 Podgorica	2.291	2.291
- First Real Estate Management -2 Podgorica	2.341	2.341
	<u>7.910</u>	<u>7.910</u>
- Svođenje na fer vrijednost	(20)	-
	<u>7.890</u>	<u>7.910</u>

Na dan 31. decembra 2018. godine učešće Banke u Montenegro investment credit DOO Podgorica iznosi EUR 904 hiljada. Ugovorom o prenosu osnivačkog udjela zaključenog 29. juna 2007. godine sa Montenegro Investment holding DOO Podgorica prenosi se cjelokupan osnivački ulog Montenegro Investment holding d.o.o. Podgorica odnosno 99,83% kapitala na Banku. Na osnovu Odluke Odbora Direktora Banke broj 04/2032.11 od 28. marta 2012. godine Banka je kupila udio od 0,17% od drugog osnivača MFI Montenegro Investments Credit DOO Podgorica i time postala 100% vlasnik kapitala pomenutog Društva.

Na bazi Odluke Odbora Direktora Banke od 04. avgusta 2011. godine Banka je osnovala društvo sa ograničenom odgovornošću First Assets Management Podgorica ("FAM d.o.o. Podgorica") na neodređeno vrijeme kao jednočlano društvo čija je osnovna djelatnost kupovina i prodaja vlastitih nekretnina uplatom osnivačkog uloga u iznosu od EUR 100 hiljada u novcu. Privredni sud u Podgorici – Centralni registar je izdao Rješenje o osnivanju FAM d.o.o. Podgorica dana 12. avgusta 2011. godine. Na osnovu Odluke Odbora Direktora Banke od 31. decembra 2012. godine Banka je povećala ulog u Društvo unošenjem nenovčanog uloga koji se odnosi na nepokretnosti prenijete sa stečene aktive u iznosu od EUR 2.248 hiljada. Na dan 31. decembra 2017. godine Banka u kapitalu FAM d.o.o. Podgorica učestvuje sa 100%.

19. INVESTICIJE U PRIDRUŽENA DRUŠTVA ZAVISNA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE PODUHVATE PO METODI KAPITALA (NASTAVAK)

Tokom 2017. godine Banka je osnovala društva sa ograničenom odgovornošću „First Real Estate Management 1“ Podgorica i „First Real Estate Management 2“ Podgorica na neodređeno vrijeme kao jednočlana društva čija je osnovna djelatnost kupovina i prodaja vlastitih nekretnina unošenjem nenovčanih uloga. Banka je procijenila neprokretnosti koje je stekla naplatom potraživanja i unijela ih kao nenovčani ulog u iznosima od EUR 2.291 hiljada („First Real Estate Management 1“) i EUR 2.340 hiljada („First Real Estate Management 2“). Privredni sud u Podgorici – Centralni registar je izdao Rješenja o osnivanju „First Real Estate Management 1“ Podgorica dana 19. septembra 2017. godine i „First Real Estate Management 2“ Podgorica dana 21.09.2017. godine.

20. STALNA SREDSTVA NAMIJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	2018.	2017.
Sredstva namijenjena prodaji	-	38

21. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

	U hiljadama eura			
	Godina koja se završava 31. decembra			
	Zemljište	Građevinski objekti	Oprema i ostala osnovna sredstva	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje na dan 1. januara 2017. godine	148	1.409	8.101	9.658
Nove nabavke tokom godine	-	-	103	103
Otuđenja i rashodovanja	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	148	1.409	8.204	9.761
Stanje na početku godine	148	1.409	8.204	9.761
Nove nabavke tokom godine	-	-	432	432
Otuđenja i rashodovanja	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	148	1.409	8.636	10.193
Ispravka vrijednosti				
Stanje na dan 1. januara 2017. godine	-	857	7.681	8.538
Amortizacija	-	28	150	178
Ostalo	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	-	885	7.831	8.716
Stanje na početku godine	-	885	7.831	8.716
Amortizacija	-	28	160	188
Otuđenja i rashodovanja	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	-	913	7.991	8.904
Neotpisana vrijednost na dan:				
- 31. decembra 2018. godine	148	496	645	1.289
- 31. decembra 2017. godine	148	524	373	1.045

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka ima vlasništvo nad svim nekretninama, postrojenjima i opremi i ne postoje restrikcije niti bilo kakva opterećenja u korišćenju.

22. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Promjene na nematerijalnim sredstvima u toku 2018. godine prikazane su u sljedećoj tabeli:

	U hiljadama eura
	Softveri i licence
Nabavna vrijednost	
Stanje na dan 1. januara 2017. godine	1.237
Povećanja	98
Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	1.335
Stanje na početku godine	1.335
Povećanja	101
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	1.436
Ispravka vrijednosti	
Stanje na dan 1. januara 2017. godine	1.144
Amortizacija	79
Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	1.223
Stanje na početku godine	1.223
Amortizacija	65
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	1.288
Neotpisana vrijednost na dan:	
- 31. decembra 2018. godine	148
- 31. decembra 2017. godine	112

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka ima vlasništvo nad nematerijalnim sredstvima i ne postoje restrikcije niti bilo kakva opterećenja u korišćenju.

23. OSTALA SREDSTVA

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava	
	31. decembra	
	2018	2017
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja - nekretnine	42.896	48.793
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja - trafostanice	283	283
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja - akcije	70	70
Sredstva stečena po osnovu naplate potraživanja - ostalo	94	90
Ostala poslovna potraživanja	573	763
Unaprijed plaćeni troškovi	397	924
	<u>44.313</u>	<u>50.923</u>
Obezvrjeđenje stečene akive	(747)	(715)
	<u>(747)</u>	<u>(715)</u>
Ostala sredstva - neto	<u><u>43.566</u></u>	<u><u>50.208</u></u>

24. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI

24.1. Depoziti banaka i centralnih banaka

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31.	
	decembra	
	2018.	2017.
Depoziti po viđenju:		
Banke u državnom vlasništvu rezidenti –		
nekamatonsni	1	1
	<u>1</u>	<u>1</u>

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
Napomene uz finansijske iskaze
31. decembar 2018. godine

24. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI
(NASTAVAK)

24.2. Depoziti klijenata

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31.	
	decembra	
	2018	2017
Depoziti po viđenju:		
Ostale institucije koje se bave finansijskom aktivnošću	772	11.191
Privredna društva u državnom vlasništvu, rezidenti	23.932	40.772
Javne službe jedinica lokalne samouprave	1.657	1.779
Privredna društva u privatnom vlasništvu, rezidenti	65.306	82.468
Preduzetnici– nekamatonosni	511	358
Privredna društva, nerezidenti	1.988	3.051
Fizička lica, rezidenti	43.395	42.310
Fizička lica, nerezidenti	14.715	11.700
Nevladine i druge neprofitne organizacije, rezidenti	1.487	1.082
Vlada Crne Gore	30.707	16.632
Jedinice lokalne samouprave	6.153	6.558
Drugi korisnici sredstava iz Budžeta Crne Gore	891	1.424
Ostali – nekamatonosni	-	280
Regulatorne agencije, rezidenti	2.233	1.362
Investiciono-razvojni fond Crne Gore	2.632	57
Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore	2.214	1.343
Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore	42	9
Društva za osiguranje/reosiguranje u privatnom vlasništvu, rezidenti	159	350
	198.794	222.725
Kratkoročni depoziti:		
Društva koja se bave posredovanjem na tržištu kapitala, rezidenti	-	-
Privredna društva u državnom vlasništvu, rezidenti	30.762	53.979
Javne službe jedinica lokalne samouprave	60	-
Privredna društva u privatnom vlasništvu, rezidenti	521	2.631
Privredna društva nerezidenti	-	50
Fizička lica, rezidenti	39.978	37.715
Fizička lica, nerezidenti	10.638	9.904
Nevladine i druge neprofitne organizacije, rezidenti	142	152
Vlada Crne Gore	705	1.149
Jedinice lokalne samouprave	1.000	2.700
Domaće agencije, rezidenti	2.450	2.653
Investiciono-razvojni fond Crne Gore	500	1.700
Društva za osiguranje/reosiguranje u privatnom vlasništvu, rezidenti	400	101
Finansijske institucije	203	-
	87.359	112.735
Dugoročni depoziti:		
Privredna društva u državnom vlasništvu, rezidenti	11.133	125
Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore	-	53
Privredna društva u privatnom vlasništvu, rezidenti	11.597	13.814
Privredna društva, nerezidenti	702	702
Fizička lica, rezidenti	17.992	17.641
Fizička lica, nerezidenti	13.752	14.379
Nevladine i druge neprofitne organizacije, rezidenti	1	1
Društva za osiguranje/reosiguranje u privatnom vlasništvu, rezidenti	-	500
	55.176	47.214
Ukupni depoziti	341.329	382.674
Fakturisana kamata: depoziti	1.594	1.675
	342.923	384.348

24. FINANSIJSKE OBAVEZE KOJE SE ISKAZUJU PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI (NASTAVAK)**24.2. Depoziti klijenata (nastavak)**

Depoziti po viđenju u EUR stanovništva su deponovani po kamatnoj stopi od 0,0- 0,02% na godišnjem nivou dok su depoziti po viđenju u stranoj valuti stanovništva deponovani na beskamatnim računima. Na depozite po viđenju preduzeća u EUR kamatna stopa se kretala u rasponu od 0,00% do 0,01% godišnje. Depoziti po viđenju u stranoj valuti preduzeća su deponovani na beskamatnim računima.

Depoziti stanovništva u EUR bez namjene su deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 0,05% do 3,10% na godišnjem nivou u zavisnosti od perioda oročavanja i tipa oročene štednje. Za oročene iznose na rok duži od 36 mjeseci ili iznos preko EUR 100 hiljada kamatna stopa može biti ugovorena za svaki konkretni slučaj.

Kratkoročni depoziti preduzeća u EUR bez namjene su deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 0,02% do 0,90% na godišnjem nivou u zavisnosti od perioda oročavanja i iznosa koji se oročava. Dugoročni depoziti preduzeća u EUR bez namjene su deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 0,80% do 1,70% na godišnjem nivou u zavisnosti od perioda oročavanja i iznosa koji se oročava. Za oročene iznose na rok duži od 36 mjeseci ili iznos preko EUR 100 hiljada kamatna stopa može biti ugovorena za svaki konkretni slučaj.

Kratkoročni depoziti preduzeća u stranoj valuti su deponovani po kamatnim stopama u rasponu od 0,01 % do 0,03% na godišnjem nivou u zavisnosti od perioda oročavanja. Dugoročni depoziti preduzeća u stranoj valuti su deponovani po kamatnoj stopi od 0,04% na godišnjem nivou.

24.3. Krediti klijenata koji nijesu banke

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	2018.	2017.
Namjenski krediti od Vladinih agencija:		
- Investiciono - razvojni fond Crne Gore	5.180	8.207
- Vlada Crne Gore	651	651
	5.831	8.858
Vremenska razgraničenja: krediti	1.287	727
	7.118	9.585

Pozajmljena sredstva od Vlade Crne Gore odnose se na sredstva primljena u skladu sa ugovorom o saradnji na sprovođenju projekta 1.000+ stanova. Banka je primila sredstva po kamatnoj stopi 0,75% na godišnjem nivou sa rok od dospijeaća od 240 mjeseci i grejs periodom od 3 godine.

Dospijeaće po godinama prikazano je u sljedećim tabelama:

*Investiciono - razvojni fond Crne Gore***(U hiljadama EUR)**

	2018	2017
Do 1 godine	43	40
Do 2 godine	206	808
Do 3 godine	311	529
Do 4 godine	69	500
Do 5 godine	75	218
Preko 5 godina	7,503	3085
	8,207	5,180

25. SUBORDINISANI DUG

	Datum dospijeća	Kamatna stopa na godišnjem nivou	U hiljadama eura	
			Godina koja se završava 31. decembra	
			2018	2017
Elektroprivreda Crne Gore Ad Nikšić	01.april 2024. godine	7.50%	6.000	6.000
Bemax d.o.o. Podgorica	20. april 2023. godine	6.00%	1.100	1.100
Nicović Đorđije	18. april 2020. godine	8.50%	720	720
<i>Fakturisana kamata</i>			115	129
			7.935	7.949

Dana 31. marta 2010. godine Banka je zaključila Ugovor o subordinisanom dugu sa Elektroprivredom Crne Gore AD Nikšić u iznosu od EUR 10.000 hiljada sa rokom dospijeća od 5 godina i kamatnom stopom od 10% godišnje. Kredit se vraća u cjelosti na dan dospijeća. U slučaju neblagovremene isplate kamate kamatna stopa će iznositi 15% godišnje. Dana 19. aprila 2011. godine potpisan je Aneks I Ugovora kojim se utvrđuje prijevremena isplata od EUR 3.000 hiljada pretvaranjem u akcije Banke.

U maju 2012. godine Banka je sa Elektroprivredom potpisala Aneks II Ugovora o subordinisanom dugu od 31. marta 2010. godine kojim je definisano da se dio subordinisanog duga u iznosu od EUR 1.000 hiljada uz saglasnost Centralne Banke Crne Gore isplati zajmodavcu prije roka dospijeća, a da se za preostali iznos subordinisanog duga nakon izvršene isplate u iznosu od EUR 6.000 hiljada prolongira rok dospijeća do kraja februara 2018. godine uz ugovorenu godišnju kamatnu stopu od 8,5%.

Dana 30. decembra 2011. godine i 20. januara 2012. godine Banka je sa Bemax d.o.o. Podgorica zaključila Ugovore o subordinisanom dugu u iznosu od EUR 800 hiljada odnosno EUR 1.000 hiljada sa rokom dospijeća od 64 mjeseca i kamatnom stopom od 8% godišnje.

Banka je 30. juna 2013. godine smanjila obaveze prema firmi Bemax d.o.o. po osnovu subordinisanog duga za EUR 700 hiljada. Dalje, Banka je nakon dobijenog odobrenja CBCG zaključila sa Bemaxom Aneks I Ugovora o subordinisanom dugu u septembru 2013. godine na bazi kojeg ukupan iznos duga od EUR 1.100 hiljada dospijeva 20. aprila 2019. godine.

Banka je 09. februara 2017.godine zaključila sa Bemaxom Aneks II Ugovora o subordinisanom dugu u kome su se saglasili o izmjeni visine kamatne stope na 6% i datuma dospijeća subordinisanog duga do 20. aprila 2023.godine.

Banka je u 2014. godini zaključila Aneks III Ugovora o subordinisanom dugu sa Elektroprivredom Crne Gore AD Nikšić na rok dospijeća 31. mart 2020. godine i Ugovor o subordinisanom dugu sa Nicović Đorđijem na rok dospijeća 18. april 2020. godine.

Banka je u februaru 2016. godine zaključila Anex IV Ugovora o subordinisanom dugu sa Elektroprivredom Crne Gore AD Nikšić uz ugovorenu godišnju kamatnu stopu od 7,5% na rok dospijeća 01. april 2024. godine.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala („Sl.list CG“ br. 38/11. 55/12 i 82/17), subordinisani krediti se uključuju u dopunski kapital prilikom obračuna koeficijenta solventnosti.

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
Napomene uz finansijske iskaze
31. decembar 2018. godine

26. REZERVE

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu:		
- vanbilansna aktiva	66	-
- MRS 19 - otpremnine	87	106
- sudski sporovi	135	135
	<u>288</u>	<u>241</u>

27. OSTALE OBAVEZE

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31. decembra	
	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Obaveze prema dobavljačima	416	400
Obaveze po osnovu poreza	570	720
<i>Obaveze po osnovu primljenih avansa:</i>		
- avansi po osnovu uplate kredita	1.153	1.526
- avansi po osnovu uplate kartica	573	589
- avans Vlade CG po osnovu subvencionisane kamate	173	215
Obaveze prema zaposlenima	72	80
Ostale obaveze	228	283
	<u>3.185</u>	<u>3.813</u>

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
Napomene uz finansijske iskaze
31. decembar 2018. godine

28. KAPITAL

Akcijski kapital Banke na dan 31. decembra 2018. godine sastoji se od 410.168 običnih akcija (31. decembra 2017. godine: 410.168 akcija) pojedinačne nominalne vrijednosti od EUR 127.82 (31. decembra 2017. godine: EUR 127.82).

Banka na dan 31. decembra 2018. godine ima ukupno 279 akcionara (2017. godine: 283 akcionara).

Naziv akcionara	2018				2017			
	Broj akcija	Obične (u hiljadama EUR)	Prioritetne (u hiljadama EUR)	% učešća	Broj akcija	Obične (u hiljadama EUR)	Prioritetne (u hiljadama EUR)	% učešća
DJUKANOVIĆ ACO	170.073	21.739	-	41,46%	170.073	21.739	-	41,46%
ELEKTROPRIVREDA CRNE GORE A.D NIKŠIĆ	81.035	10.358	3.000	19,76%	81.035	10.358	3.000	19,76%
HIPOTEKARNA BANKA A.D Podgorica/HB - Zbirni Kastodi račun 1	18.387	2.350	-	4,48%	18.387	2.350	-	4,48%
PRVA BANKA CRNE GORE AD PODGORICA/PA - Zbirni kastodi račun 1	14.399	1.840	-	3,51%	14.305	1.828	-	3,49%
CRNOGORSKA KOMERCIJALNA BANKA A.D/CK - Zbirni kastodi račun 1	12.695	1.623	-	3,10%	12.695	1.623	-	3,10%
LOVČEN OSIGURANJE PODGORICA	9.508	1.215	-	2,32%	9.508	1.215	-	2,32%
P & G AGENCY	7.821	1.000	-	1,91%	7.821	1.000	-	1,91%
IVANOVIĆ MIODRAG	7.041	900	-	1,72%	7.041	900	-	1,72%
STADION	5.794	741	-	1,41%	5.794	741	-	1,41%
ČUPIĆ BRANKO	5.042	644	-	1,23%	5.042	644	-	1,23%
MONIINVEST	4.675	598	-	1,14%	4.675	598	-	1,14%
HP " FJORD" A.D KOTOR	3.952	505	-	0,96%	3.952	505	-	0,96%
Petričević Jelica	3.919	501	-	0,96%	3.919	501	-	0,96%
Otvoreni investicioni fond "TREND"	3.277	419	-	0,80%	3.277	419	-	0,80%
TABACCO SHOP	2.998	383	-	0,73%	2.998	383	-	0,73%
OSTOJIĆ ŽELJKO	2.893	370	-	0,71%	2.893	370	-	0,71%
"MEGATREND CO" sa p.o. Preduzeće za intelektualne usluge	2.806	359	-	0,68%	2.806	359	-	0,68%
COMERSA d.o.o.	2.749	351	-	0,67%	2.749	351	-	0,67%
ŽUGIĆ VOJIN	2.640	337	-	0,64%	2.640	337	-	0,64%
RUDNICI BOKSITA U STEČAJU A.D. Nikšić	2.621	335	-	0,64%	2.621	335	-	0,64%
LALIĆ ZORAN	2.547	326	-	0,62%	2.547	326	-	0,62%
Ostali	43.296	5.534	-	10,56%	43.390	5.546	-	10,58%
Ukupno	410.168	52.428	3.000	100,00%	410.168	52.428	3.000	100,00%

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
Napomene uz finansijske iskaze
31. decembar 2018. godine

29. VANBILANSNA EVIDENCIJA

	U hiljadama eura	
	Godina koja se završava 31.	
	decembra	
	2018.	2017.
Neopozive obaveze za davanje kredita	22.489	13.190
Neopozivi dokumentarni akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	-	422
<i>Izdate garancije:</i>		
- Izdate plative garancije	24.393	22.538
- Izdate činidbene garancije	34.827	43.268
Kolateral po osnovu potraživanja	336.289	333.711
Ostale stavke vanbilansne izloženosti banke	10.516	9.539
	428.514	422.668

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Zakonom o bankama („Sl. list CG” br. 17/08, 44/10, 40/11 i 73/17) je definisano da značajan uticaj na poslovanje Banke imaju lica koja postavljaju najmanje jednog predstavnika u Upravni odbor ili sličan organ, bilo kroz vlasništvo nad akcijama na osnovu saglasnosti sa vlasnicima ili na bilo koji drugi način.

Pregled potraživanja i obaveza prema povezanim licima na dan 31. decembra 2018. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

	31. decembar 2018.	U hiljadama EUR 31. decembar 2017.
Kredit i potraživanja		
MONTENEGRO INVESTMENTS		
CREDIT	4.848	3.121
AD RUDNIK UGLJA PLJEVLJA	2.852	3.733
GARMIN DOO	1.271	1.466
MARTEX DOO	610	681
KLIKOVAC	546	568
VENOM	203	225
JOKOVIĆ-PRESTIGE	164	154
RANIKOM DOO	144	137
AD RUDNICI BOKSITA NIKŠIĆ	95	95
MONTEX AD	82	39
Ostali	2.380	4.926
Ukupno	13.194	15.145
Vanbilansne pozicije		
ELEKTROPRIVREDA CG	3.643	9
BAMBI-99	1.100	1.100
MESNA INDUSTRIJA "GORANOVIĆ"	453	103
MARTEX DOO	358	373
"KRUŠO" DOO	331	291
Ostali	2.181	3.340
Ukupno	8.066	5.216

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (NASTAVAK)

Depoziti klijenata	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
<i>Depoziti po viđenju</i>		
ELEKTROPRIVREDA	4.472	4.971
CRNOGORSKI ELEKTRODISTRIBUTIVNI SISTEM	3.852	5.361
Zeta Energy	2.900	947
AD RUDNIK UGLJA PLJEVLJA	2.895	4.884
ACO ĐUKANOVIĆ	2.702	7.897
Ostali	7.219	6.805
Ukupno	24.040	30.865
<i>Oročeni depoziti</i>		
ELEKTROPRIVREDA	20.145	35.010
CRNOGORSKI ELEKTRODISTRIBUTIVNI SISTEM	16.500	15.000
INDUSTRIJA PIVA I SOKOVA "TREBJESA" D.O.O. NIKŠIĆ	380	380
"SPORTSKI OBJEKTI" DOO	175	120
DOM UČENIKA I STUDENATA "B. VUČINIĆ"	95	95
Ostali	636	2.866
Ukupno	37.931	53.471
Ukupno depoziti klijenata	61.971	84.336
 <i>Subordinisani dug</i>		
ELEKTROPRIVREDA	6.000	6.000
BEMAX	1.100	1.100
NICOVIĆ ĐORĐE	720	720
Ostali	-	-
Ukupno	7.820	7.820

PRVA BANKA CRNE GORE AD, PODGORICA – OSNOVANA 1901. GODINE
Napomene uz finansijske iskaze
31. decembar 2018. godine

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (NASTAVAK)

	<u>31. decembar 2018.</u>	<u>31. decembar 2017.</u>
Prihodi od kamata		
MARTEX DOO	234	41
MONTENEGRO INVESTMENTS CREDIT	142	142
AD RUDNIK UGLJA PLJEVLJA	129	87
GARMIN DOO	90	103
KLIKOVAC	35	50
VENOM	14	15
MONTEX AD	6	3
DOO "TEMKO"	6	2
I.I.R	4	-
"I.C.M." AD	4	4
Ostali	117	422
Ukupno	782	869
Prihodi od naknada		
MARTEX DOO	23	9
ELEKTROPRIVREDA CG	22	11
BAMBI-99	11	10
MONTENEGRO INVESTMENTS CREDIT	8	1
DOO "PROGRES & CO"	6	4
KLIKOVAC	5	5
AG INFOPLAN DOO	4	8
"KAPITAL TRADE" DOO	4	4
"KRUŠO" DOO	4	4
NOVI VOLVOX	4	6
Ostali	26	40
Ukupno	118	102
Ukupno prihodi	901	970

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (NASTAVAK)

	31. decembar 2018.	31. decembar 2017.
Rashodi		
ELEKTROPRIVREDA	756	943
ACO ĐUKANOVIĆ	350	397
CRNOGORSKI ELEKTRODISTRIBUTIVNI SISTEM	187	75
INDUSTRIJA PIVA I SOKOVA "TREBJESA" D.O.O. NIKŠIĆ	26	26
V&V INVESTMENT GROUP D.O.O. BUDVA	6	-
Ostali	20	128
Ukupno	1.344	1.569
Prihodi/rashodi neto	(444)	(599)

Isplate članovima glavnih odbora Banke prikazane su u narednoj tabeli:

	2018.		2017.	
	<i>neto</i>	<i>bruto</i>	<i>neto</i>	<i>bruto</i>
Odbor direktora	70	100	87	120
Odbor za reviziju	21	23	25	27
Glavni izvršni direktor, izvršni direktori i direktori sektora	242	370	270	412
	333	493	382	559

31. SUDSKI SPOROVI

Na dan 31. decembra 2018. godine protiv Banke se vodi više sudskih postupaka od strane pravnih i fizičkih lica. Po procjeni advokatske kancelarije i pravne službe Banke ukupna utvrđena vrijednost ovih postupaka iznosi EUR 5.297 hiljade, a koja ne uključuje sljedeće iznose:

- Tužbe Zavoda za izgradnju Bara d.o.o. u stečaju u iznosu EUR 4.300 hiljada i Opštine Bar u iznosu EUR 2.344 hiljada za koje Banka smatra da ne mogu imati finansijski efekat i posljedice za Banku za slučaj uspjeha tužioca u sporu koji je malo vjerovatan osim efekta povraćaja datog shodno članu 102 Zakona o obligacionim odnosima (Sl.list CG "br.47/08 I 04/11).

Navedeni iznos ne uključuje eventualne zatezne kamate koje mogu biti utvrđene po okončanju sudskih sporova obzirom da rukovodstvo nije u mogućnosti da utvrdi potencijalne efekte zateznih kamata koji mogu nastati po osnovu ovih sporova do datuma izdavanja ovih finansijskih iskaza. Po procjeni rukovodstva Banke iako sa sigurnošću nije moguće predvidjeti konačan ishod sporova Banka neće biti izložena materijalno značajnim potencijalnim gubicima po navedenom osnovu.

Na dan 31. decembar 2018. godine izvršena su rezervisanja za potencijalne gubitke po osnovu sudskih sporova u iznosu od EUR 135 hiljada.

Banka vodi 24 sudska postupka protiv trećih lica. Po procjeni advokatske kancelarije i pravne službe Banke ukupna vrijednost ovih postupaka iznosi EUR 9.481 hiljada.

32. USAGLAŠENOST SA POKAZATELJIMA CENTRALNE BANKE CRNE GORE

Banka je dužna da svoje poslovanje obavlja u skladu sa odredbama Zakona o bankama i podzakonskim aktima donijetim na osnovu tog Zakona.

Usaglašenost sa pokazateljima poslovanja propisanim od strane Centralne banke Crne Gore na dan 31. decembra 2018. godine je prikazana kao što slijedi:

	<i>Propisani limit CBCG</i>	Ostvareni pokazatelji poslovanja	
		31. decembra 2018.godine	31. decembra 2017.godine
Uplaćeni akcionarski kapital	MEUR 5	55.428	55.428
Osnovni kapital		23.990	24.269
Sopstvena sredstva Banke		30.686	30.753
Ponderisana bilansna aktiva		178.537	178.937
Ponderisane vanbilansne stavke		36.288	37.112
Koeficijent solventnosti Banke	min 10%	12,84%	12,84%
Zbir velikih izloženosti	max 800%	316,12%	279,91%
Ukupna izloženost prema licima koja imaju kvalifikovano učešće u banci	max 20%	0,00%	0,05%
Ukupna izloženost prema licima povezanim sa Bankom	max 200%	34,29%	44,13%
Ukupna izloženost prema zaposlenim licima u Banci	max 1%	0,21%	0,23%
Koeficijent ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva	max 100%	81,61%	68,00%
Pokazatelj likvidnosti Banke	min 1	1,44	1,91

33. PORESKE RIZICI

Poreski zakoni Crne Gore se često različito tumače i predmet su čestih izmjena. Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva Banke. Kao rezultat iznijetog transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza kazni i kamata. Period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina. To praktično znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih obaveza u roku od pet godina od kada je obaveza nastala.

34. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Do kraja 2019. godine Banka planira smanjenje potraživanja po faktoringu za EUR 2.335 hiljada kroz postupak zatvaranja potraživanja putem gotovinske naplate i kroz kreditne aranžmane tako da bi ukupno potraživanje po faktoringu iznosilo EUR 15.717 hiljada (na 31. decembra 2018. godine iznosi EUR 18.052 hiljada). Ova potraživanja će Banka reotkupiti po cijenama i uslovima definisanim u ugovorima sa faktoring preduzećima zaključenim u 2018. godini kako bi samostalno odrađivala naplatu i time postigla bolje efekte u sopstvenom portfoliju. Projektovana je naplata sljedećih potraživanja:

a. TERA ING DOO PLJEVLJA

- Bruto dug iznosi EUR 3.127 hiljada, a otkupna cijena EUR 2.218 hiljada
- Naplatom bi se umanjila izloženost po faktoringu za EUR 2.218 hiljada

Do sada u februaru i martu 2019. godine je gotovinski naplaćeno od Tera Ing EUR 1.015 hiljada, a za ostatak potraživanja do bruto duga od EUR 3.127 hiljada Banka će klijentu odobriti kredit sa visoko kvalitetnim sredstvima obezbjeđenja. Zaključenje kredita se očekuje do 30. juna 2019. godine.

b. GOLD ELEPHANT DOO CETINJE

- Bruto dug iznosi EUR 373 hiljada, a otkupna cijena EUR 117 hiljada
- Naplatom bi se umanjila izloženost po faktoringu za EUR 117 hiljada

Naplata ovog potraživanja će se realizovati kroz dva kredita od kojih je jedan već zaključen na iznos od EUR 300 hiljada, a do kraja maja 2019. godine zaključuje se drugi kredit od EUR 72 hiljade.

Kod oba dužnika projektovana je naplata cjelokupnog bruto duga što će pozitivno uticati na kapital Banke kroz smanjenje pozicije akumuliranog gubitka iz ranijih godina.

Po javnom pozivu Vlade Crne Gore - Ministarstvo finansija, Banka je 23. aprila 2019. godine kupila 7.000 obveznica nominalne vrijednosti EUR 1 hiljada po obveznici, i ukupne vrijednosti EUR 7.000 hiljada. Radi se o dužničkim dugoročnim obveznicama, sa jednokratnom otplatom glavnice na dan dospjeća, godišnjom isplatom kamate, sa stopom prinosa od 3% godišnje, i rokom dospjeća 5 godina. Ovom transakcijom Banka je uvela portfelj državnih dugoročnih obveznica koje su likvidne prodabilne i prihodonosne, i iste sada iznose EUR 23 hiljade. Godisnji prihod Banke po osnovu novo kupljenih obveznica od EUR 7.000 hiljada će iznositi EUR 210 hiljada.

Takođe, planirani dodatni subordinirani dug je oko EUR 3,000 hiljada.

35. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2018. i 2017. godine bili su:

	31. decembar	31. decembar
	2018.	2017.
USD	0.8730	0.8338
CHF	0.8907	0.8546
GBP	1.1077	1.1271

36. OPŠTI PODACI O BANCI

U skladu sa Odlukom o sadržaju rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG“ br. 15/12 i 18/13) opšti podaci o Banci su prezentirani kako slijedi:

Naziv Banke: Prva Banka Crne Gore AD Podgorica osnovana 1901. godine

Adresa: Bulevar Sv. Petra Cetinjskog br. 141

Matični broj: 02096099

Telefon/Fax: +382 20 409 149

Broj upisa u registar: 4-0000732/001

Datum osnivanja: Banka je osnovana 1901. godine, a 2002. godine je upisana kao akcionarsko društvo kod Privrednog suda u Podgorici.

Opis strukture vlasništva: Akcionarsko društvo

Opis djelatnosti: Ostalo monetarno posredovanje

Šifra djelatnosti: 6419

Adresa internet stranice: www.prvabankacg.com

Adresa elektronske pošte: info@prvabankacg.com

Banka ima centralu u Podgorici 14 filijala i 19 šaltera na teritoriji Crne Gore.

Broj zaposlenih: Na dan 31. decembar 2018. godine Banka je imala 99 zaposlenih radnika i 117 radnika koja su preuzeta od Agencija za zapošljavanje: Montenegro staff 1 zaposlenih i Nice Job 116 zaposlenih.

Žiro račun: 535-1-76 kod Centralne Banke Crne Gore.

Podaci o predsjedniku i članovima odbora direktora:

	Ime i prezime	Datum rođenja	Podaci o prebivalištu	
			Mjesto	Adresa (ulica i broj)
1. Predsjednik	Dr. Neda Ivović	21.08.1977.	Podgorica	Ul.Cvijetna 9
2. član	Zoran Djukanovic	07.11.1964.	Podgorica	Dzordza Vasingtona 57
3. član	Milan Perovic	20.08.1971.	Podgorica	Bul. Blaža Jovanovića br.27
4. član	Slavoljub Popadić	04.12.1965.	Podgorica	Vijenac Kosovskih junaka
6. član	Đoko Krivokapić	24.10.1962.	Nikšić	IV Crnogorske
Glavni izvršni direktor	Tarik Telačević	12.05.1975.	Podgorica	Ul.Aerodromska br.3.
Izvršni direktor ovlašćen za potpisivanje	Nataša Martinović			

*IZVJEŠTAJ
MENADŽMENTA*

SADRŽAJ

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE	3
1.1 Opšte informacije	3
1.2 Informacije o registraciji, na koje se oblasti poslovanja licenca dobijena od CBCG odnosi	3
1.3 Organizaciona struktura	4
1.4 Djelatnost	6
1.5 Vlasništvo i struktura kapitala	6
1.6 Radna snaga	6
2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA	7
BILANS STANJA	7
BILANS USPJEHA	9
RACIO POKAZATELJI	10
3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	14
4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ	15
5. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA	17
6. POSLOVNE JEDINICE	17
7. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM	18
8. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA	22
9. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA	26
10. SISTEM UNUTRAŠNJE KONTROLE	27
11. AKCIJE BANKE SA I BEZ PRAVA GLASA	29
12. PODACI O SASTAVU I RADU IZVRŠNIH, UPRAVLJAČKIH I NADZORNIH TIJELA I NJIHOVIH ODBORA	29

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE

1.1 Opšte informacije

PRVA BANKA CRNE GORE AKCIONARSKO DRUŠTVO PODGORICA - osnovana 1901. godine (u daljem tekstu "Banka") registrirana je kod Centralnog registra privrednih subjekata u Podgorici pod brojem: 4-0000732, PIB: 02096099.

Skraćeni naziv Banke je: **PRVA BANKA CG AD – osnovana 1901.godine.**

Sjedište Banke je: Podgorica, bulevar Svetog Petra Cetinjskog 141.

Šifra djelatnosti Banke: 6419 – ostalo monetarno posredovanje.

Konatakti : 020 409 149, kabinet@prvabankacg.com, www.prvabankacg.com

1.2 Informacije o registraciji, na koje se oblasti poslovanja licenca dobijena od CBCG odnosi

PRVA BANKA CG AD – osnovana 1901.godine u skladu sa registrovanom djeljnošću kod Centralnog registra privrednih subjekata br. 4-0000732, Rješenjem Centralne banke Crne Gore br.36 od 25.03.2002.godine o odobrenju rada (licenca za rad banke); Rješenjem Centralne banke o odobrenju za obavljanje kastodi poslova br.0102-245/2-2008 od 18.03.2008. godine i Rješenjem Centralne banke o odobrenju za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju br. 03-7387-4/2017 od 26.09.2017.godine, obavlja bankarske i druge poslove, i to:

- bankarske poslove;
- izdavanje garancija i preuzimanje drugih vanbilansnih obaveza,
- kupovinu, prodaju i naplatu potraživanja (faktoring, forfeiting i dr.),
- izdavanje, obradu i evidentiranje platnih instrumenata,
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom, u skladu sa posebnim propisima,
- finansijski lizing,
- oslove sa hartijama od vrijednosti, u skladu zakonom kojim se uređuju hartije od vrijednosti,
- trgovanje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenta:
- stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove,
- finansijskim derivatima,
- kastodi poslove,
- depo poslove,
- iznajmljivanje sefova,
- poslove koji su dio bankarskih poslova, pomoćne poslove iz domena poslovanja Banke i poslove neposredno povezane sa poslovima Banke,
- poslove zastupanja u osiguranju,
- druge poslove uz prethodno odobrenje Centralne banke Crne Gore.

1.3 Organizaciona struktura

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji sa sistematizacijom radnih mjesta Prve banke CG AD - osnovane 1901. godine, uređena je unutrašnja organizacija, utvrđena su i sistematizovana radna mjesta, sa opisom poslova i uslovima radnih mjesta: vještine i radno iskustvo, vrsta i stepen stručne spreme, odnosno nivo obrazovanja i zanimanja.

Pravilnikom je utvrđena organizaciona struktura Banke, poslovni domen organizacionih djelova, obaveze i odgovornosti rukovodilaca organizacionih jedinica i izvršilaca.

Prva Banka Crne Gore svoje poslovanje obavlja kroz:

- Ključna poslovna područja
- Sektore
- Samostalne službe
- Službe
- Filijale
- Odjeljenja

Banka ima tri (3) ključna područja poslovanja, kojima rukovode izvršni direktori, i to:

1. Upravljanje poslovnim odnosom s klijentima

koje se sastoji od jednog sektora - Sektor upravljanja poslovnim odnosom s korporativnim klijentima, koji ima tri službe, i to:

- Upravljanje poslovnim odnosom s korporativnim klijentima
- Tržište kapitala i investiciono bankarstvo
- Upravljanje poslovnim odnosom s javnim sektorom

2. Upravljanje poslovnom mrežom

koje se sastoji od jednog sektora: - Sektor poslovne mreže.
Sektor poslovne mreže sastoji se od:

- Call centra
- 14 Filijala

3. Upravljanje rizicima i podrška poslovanju

koje se sastoji od četiri sektora:

- Sektor finansija
- Sektor podrške poslovanju
- Sektor razvoja IT
- Sektor upravljanja rizicima

Sektor finansija sastoji se od dvije službe:

- Služba za finansije i računovodstvo, i
- Služba za kontroling i izvještavanje

Sektor podrške poslovanju sastoji se od pet službi:

- Služba za platni promet u zemlji
- Služba za platni promet s inostranstvom
- Služba za operacije i administraciju odnosa s klijentima
- Služba za kartično poslovanje i elektronsko bankarstvo
- Služba za tehničke i opšte poslove

Sektor razvoja IT-a sastoji se od dvije službe:

- Služba za IT infrastrukturu
- Služba za razvoj poslovnih rješenja

Sektor upravljanja rizicima sastoji se od dvije službe:

- Služba za upravljanje rizicima
- Služba kreditne kontrole

Pored ključnih područja poslovanja Banka ima samostalne službe koje su direktno odgovorne Glavnom izvršnom direktoru, i to:

- Kabinet
- Interna revizija
- Praćenje usklađenosti poslovanja
- Sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma
- Sigurnost
- Ljudski resursi
- Istraživanje tržišta i marketing
- Pravni poslovi
- Upravljanje nekvalitetnom aktivom Banke
- Upravljanje sredstvima i trezorom

Samostalna radna mjesta su Sekretar Banke, Savjetnik Odbora direktora i Savjetnik Glavnog izvršnog direktora.

1.4 Djelatnost

U skladu sa Zakonom o bankama i Statutom, Banka obavlja **bankarske poslove**, kao i sljedeće poslove:

- izdaje garancije i preuzima druge vanbilansne obaveze;
- kupuje, prodaje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja, uključujući mjenjačke poslove i finansijskim derivatima;
- kastodi poslove;
- vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava ipreduzetnika;
- depo poslove;
- usluge čuvanja u sefovima i
- poslove zastupanja u osiguranju
- druge poslove u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore

1.5 Vlasništvo i struktura kapitala

Akcijski kapital Banke na dan 31. decembar 2018. godine iznosio je 55.427.736,98 eura, i podijeljen je na ukupno **433.639 akcija**, pojedinačne nominalne vrijednosti 127,82 eura, od čega su 410.168 obične akcije sa pravom glasa i 23.471 povlašćene nekumulativne akcije bez prava glasa.

Banka je na dan 31.12.2018. godine imala ukupno 280 akcionara.

Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembar 2018. godine je sljedeća:

<i>Naziv akcionara</i>	<i>Broj akcija</i>	<i>U hiljadama eura</i>	<i>% učešća u kapitalu</i>
ĐUKANOVIĆ ACO	170.073	21.739	39,22%
ELEKTROPRIVREDA CRNE GORE AD NIKŠIĆ	104.506	13.358	24,10%
HIPOTEKARNA BANKA AD Podgorica/HB - Zbirni Kastodi račun 1	18.387	2.350	4,24%
PRVA BANKA CRNE GORE AD PODGORICA/PA - Zbirni kastodi račun 1	14.399	1.840	3,32%
CRNOGORSKA KOMERCIJALNA BANKA A.D/CK - Zbirni kastodi račun 1	12.695	1.623	2,93%
LOVČEN OSIGURANJE PODGORICA AD PODGORICA	9.508	1.215	2,19%
P & G AGENCY DOO PODGORICA	7.821	1.000	1,80%
IVANOVIĆ MIODRAG	7.041	900	1,62%
STADION DOO PODGORICA	5.794	741	1,34%
ČUPIĆ BRANKO	5.042	644	1,16%
Ostali	78.373	10.018	18,07%

1.6 Radna snaga

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka je imala ukupno 222 zaposlena, 99 zaposlenih radnika Banke, 116 radnika koja su preuzeta od Agencije za zapošljavanje Nice Job, 1 radnika koji je preuzet od Agencije za zapošljavanje MNE Staff i 6 radnika angažovanih po Ugovoru o djelu.

2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA

BILANS STANJA

Red. br.	SREDSTVA	2018.	2017.
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	99.563	140.634
2.	Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	227.338	234.144
2.a.	Kredit i potraživanja od banaka	6.361	7.054
2.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	208.946	204.599
2.c.	Hartije od vrijednosti	10.323	21.563
2.d.	Ostala finansijska sredstva	1.709	929
3.	Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	16.070	5.656
3.a.	Kredit i potraživanja od banaka	-	-
3.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	-	-
3.c.	Hartije od vrijednosti	16.070	5.656
3.d.	Ostala finansijska sredstva	-	-
4.	Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	18	19
4.a.	Kredit i potraživanja od banaka	-	-
4.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	-	-
4.c.	Hartije od vrijednosti	18	19
4.d.	Ostala finansijska sredstva	-	-
5.	Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	-	-
5.a.	Kredit i potraživanja od banaka	-	-
5.b.	Kredit i potraživanja od klijenata	-	-
5.c.	Hartije od vrijednosti	-	-
5.d.	Ostala finansijska sredstva	-	-
6.	Derivati koji se drže zbog zaštite od rizika	-	-
7.	Promjene u fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	-
8.	Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	7.890	7.910
9.	Investicione nekretnine	-	-
10.	Nekretnine, postrojenja i oprema	1.289	1.045
11.	Nematerijalna sredstva	148	112
12.	Tekuća poreska sredstva	1	1
13.	Odložena poreska sredstva	202	211
14.	Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-	38
15.	Ostala sredstva	43.566	50.208
16.	UKUPNA SREDSTVA:	396.085	439.978

Godišnji izvještaj o poslovanju za 2018. godinu

	OBAVEZE	-	
17.	Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	350.043	393.934
17.a.	Depoziti banaka i centralnih banaka	1	1
17.b.	Depoziti klijenata	342.923	384.348
17.c.	Kreditni banaka i centralnih banaka	-	-
17.d.	Kreditni klijenata koji nijesu banke	7.118	9.585
17.e.	Hartije od vrijednosti	-	-
17.f.	Ostale finansijske obaveze	-	-
18.	Finansijske obaveze koje se drže radi trgovanja	-	-
18.a.	Depoziti banaka i centralnih banaka	-	-
18.b.	Depoziti klijenata	-	-
18.c.	Kreditni banaka i centralnih banaka	-	-
18.d.	Kreditni klijenata koji nijesu banke	-	-
18.e.	Hartije od vrijednosti	-	-
18.f.	Ostale finansijske obaveze	-	-
19.	Finansijske obaveze kojima se ne trguje i koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	-
19.a.	Depoziti banaka i centralnih banaka	-	-
19.b.	Depoziti klijenata	-	-
19.c.	Kreditni banaka i centralnih banaka	-	-
19.d.	Kreditni klijenata koji nijesu banke	-	-
19.e.	Ostale finansijske obaveze	-	-
20.	Derivatne finansijske obaveze kao instrument zaštite	-	-
21.	Promjene fer vrijednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	-
22.	Rezerve	288	241
23.	Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-	-
24.	Tekuće poreske obaveze	-	-
25.	Odložene poreske obaveze	-	-
26.	Ostale obaveze	3.185	3.813
27.	Subordinisani dug	7.935	7.949
28.	UKUPNE OBAVEZE:	361.450	405.937
	KAPITAL		
29.	Akcijski kapital	55.428	55.428
30.	Emisione premije	-	-
31.	Neraspoređena dobit	(32.081)	(32.487)
32.	Dobit/gubitak tekuće godine	338	252
33.	Ostale rezerve	10.950	10.848
34.	Interesi bez kontrolnog uticaja u kapitalu	-	-
35.	UKUPAN KAPITAL: (29. do 34.)	34.634	34.041
36.	UKUPNI KAPITAL I OBAVEZE: (28. + 35.)	396.085	439.978

Godišnji izvještaj o poslovanju za 2018. godinu

BILANS USPJEHA

	POZICIJA		
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	11.201	14.253
2.	Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane	1.370	1.124
3.	Rashodi od kamata i slični rashodi	4.074	4.718
I.	NETO PRIHODI OD KAMATA (1 + 2 - 3)	8.497	10.659
4.	Prihodi od naknada i provizija	5.519	5.040
5.	Rashodi naknada i provizija	3.581	3.279
II.	NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA (4 - 5)	1.938	1.761
6.	Neto dobitak / gubitak usled prestanka priznavanja finansijske instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	-	15
7.	Neto dobitak/gubitak po osnovu finansijskih instrumenata koji se drže radi trgovanja	86	91
8.	Neto dobitak / gubitak od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, a koji se ne drže radi trgovanja	-	-
9.	Promjena fer vrijednosti u računovodstvu zaštite od rizika (hedžing)	-	-
10.	Neto gubici/dobici od kursnih razlika	406	140
11.	Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	483	1.240
12.	Ostali prihodi	753	2.901
13.	Troškovi zaposlenih	3.301	4.382
14.	Troškovi amortizacije	255	258
15.	Opšti i administrativni troškovi	5.592	5.744
16.	Neto dobiti/gubici po osnovu modifikacije i reklasifikacije finansijskih instrumenata	-	-
17.	Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	1.433	2.370
18.	Troškovi rezervisanja	21	66
19.	Ostali rashodi	1.175	1.296
III.	DOBITAK/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA : I+II+6+7+8+9+10+11+12-13-14-15-16-17-18-19	388	265
21.	Porez na dobit	50	13
22.	NETO PROFIT/GUBITAK (III - 21)	338	252

RACIO POKAZATELJI

Pokazatelji prinosa

<i>Najbitnije stavke bilansa uspjeha</i>	<i>Prihodi od kamata i slični prihodi</i>	<i>Prihod od naknada i provizija</i>	<i>Rashodi od kamata i slični rashodi</i>	<i>Troškovi rezervisanja</i>	<i>Neto dobit od kamata i naknada</i>
2018	12.571	5.519	4.074	21	10.435
2017	15.377	5.040	4.718	66	12.420
2018/2017	82%	109%	86%	32%	84%

<i>ROE (Return on Equity) - Prinos na kapital</i>	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Neto profit nakon oporezivanja</i>	545	382	168	252	338
<i>Akcionarski kapital</i>	55.428	55.428	55.428	55.428	55.428
Neto profit nakon oporezivanja / Akcionarski kapital	0,98%	0,69%	0,30%	0,46%	0,61%

<i>ROA (Return on assets) - Prinos na aktivu</i>	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Neto profit nakon oporezivanja</i>	545	382	168	252	338
<i>Ukupna aktiva</i>	276.338	322.404	376.114	439.978	396.085
Neto profit nakon oporezivanja / Ukupna aktiva	0,20%	0,12%	0,04%	0,06%	0,09%

<i>Kamatna marža</i>	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Prihodi po osnovu kamata</i>	15.971	12.908	13.503	15.377	12.571
<i>Rashodi po osnovu kamata</i>	7.115	6.457	5.761	4.718	4.074
<i>Ukupna aktiva</i>	276.338	322.404	376.114	439.978	396.085
(Prihodi po osnovu kamata - Rashodi po osnovu kamata) / Ukupna aktiva	3,20%	2,00%	2,06%	2,42%	2,15%

<i>Koeficijent operativnog profita</i>	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Operativni profit</i>	10.822	8.696	9.950	12.420	10.435
<i>Ukupna aktiva</i>	276.338	322.404	376.114	439.978	396.085
Operativni profit / Ukupna aktiva	3,92%	2,70%	2,65%	2,82%	2,63%

<i>Neto profit po zaposlenom</i>	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Neto profit</i>	545	382	168	252	338
<i>Broj zaposlenih</i>	248	254	253	230	216
Neto profit / Broj zaposlenih	220%	151%	66%	110%	156%

Godišnji izvještaj o poslovanju za 2018. godinu

Pokazatelji finansijskog položaja

S1	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Akcionarski kapital</i>	55.428	55.428	55.428	55.428	55.428
<i>Ukupna aktiva</i>	276.338	322.404	376.114	439.978	396.085
<i>Akcionarski kapital / Ukupna aktiva</i>	20,06%	17,19%	14,74%	12,60%	13,99%

S2	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Ukupne obaveze</i>	243.909	289.735	343.128	405.937	361.450
<i>Ukupna aktiva</i>	276.338	322.404	376.114	439.978	396.085
<i>Ukupne obaveze / Ukupna aktiva</i>	88,26%	89,87%	91,23%	92,26%	91,26%

S3	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Poslovni prihodi</i>	20.108	17.486	18.478	20.417	18.090
<i>Poslovni rashodi</i>	9.286	8.790	8.528	7.997	7.655
<i>Poslovni prihodi / Poslovni rashodi</i>	216,55%	198,94%	216,67%	255,30%	236,32%

S4	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Ukupni prihodi</i>	20.894	21.254	21.661	23.564	19.818
<i>Poslovni rashodi na ime kamata</i>	7.115	6.457	5.761	4.718	4.074
<i>Ukupni prihodi / Poslovni rashodi na ime kamata</i>	293,66%	329,14%	376,00%	499,44%	486,45%

Pokazatelji likvidnosti

L1	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Novčana sredstva</i>	52.007	87.999	114.733	147.687	105.924
<i>Dospjele obaveze</i>	25.861	37.063	51.827	70.235	65.358
Novčana sredstva / Dospjele obaveze	2,01	2,37	2,21	2,10	1,62
L2	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Likvidna sredstva</i>	45.713	81.356	106.223	132.956	93.047
<i>Kratkoročne obaveze</i>	214.006	222.243	297.96	363.036	311.601
Likvidna sredstva / Kratkoročne obaveze	0,21	0,37	0,36	0,37	0,30
L3	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Plasmani u domaćoj valuti</i>	196.129	183.640	197.693	212.386	221.937
<i>Depoziti u domaćoj valuti</i>	214.850	250.973	303.461	367.212	309.531
Plasmani u domaćoj valuti / Depoziti u domaćoj valuti	0,91	0,73	0,65	0,58	0,72
L4	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Kratkoročni plasmani</i>	102.231	106.561	92.812	124.169	85.223
<i>Kratkoročne obaveze</i>	214.006	222.243	297.96	363.036	311.601
Kratkoročni plasmani / Kratkoročne obaveze	0,48	0,48	0,31	0,34	0,27

Godišnji izvještaj o poslovanju za 2018. godinu

Pokazatelji ekonomičnosti

E1	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Ukupni prihodi</i>	20.894	21.254	21.661	23.564	19.818
<i>Ukupni rashodi</i>	20.370	20.878	21.293	23.299	19.432
<i>Ukupni prihodi / Ukupni rashodi</i>	102,6%	101,8%	101,7%	101,1%	101,98%

E2	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Poslovni rashodi</i>	9.286	8.790	8.528	7.997	7.655
<i>Poslovni prihodi</i>	20.108	17.486	18.478	20.417	18.090
<i>Poslovni rashodi / Poslovni prihodi</i>	46,18%	50,27%	46,15%	39,17%	42,32%

E3	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Materijalni troškovi i zarade</i>	9.222	9.527	10.193	10.072	8.893
<i>Ukupni rashodi</i>	20.370	20.878	21.293	23.299	19.432
<i>Materijalni troškovi i zarade / Ukupni rashodi</i>	45,27%	45,63%	47,87%	43,22%	45,57%

E4	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Poslovni rashodi od kamata</i>	7.115	6.457	5.761	4.718	4.074
<i>Ukupni rashodi</i>	20.370	20.878	21.293	23.299	19.432
<i>Poslovni rashodi od kamata / Ukupni rashodi</i>	34,93%	30,93%	27,05%	20,25%	20,96%

3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Finansijska institucija Prva Banka Crne Gore –Osnovana 1901 AD Podgorica vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016) i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 080/05 od 28.12.2005, Službeni list Crne Gore", br. 040/10 od 22.07.2010, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 027/13 od 11.06.2013, 052/16 od 09.08.2016).

U skladu sa članom 9 Zakona o životnoj sredini, obavljamo sledeće aktivnosti na obezbijeđenju zaštite životne sredine:

- Održivo korišćenje prirodnih resursa, dobara i energije;
- Uvođenje energetski efikasnijih tehnologija i korišćenje obnovljivih prirodnih resursa;
- Upotreba proizvoda, procesa, tehnologija koji manje ugrožavaju životnu sredinu;
- Preduzimanje mjera prevencije i otklanjanja posljedica ugrožavanja i štete po životnu sredinu;
- Druge mjere u skladu sa zakonom.

Banka nije, shodno kriterijumima definisanim Zakonom, prepoznata kao zagađivač, i po tom osnovu ne plaća nikakve kazne ili penale. Takođe, u doglednoj budućnosti ne planira nikakav projekat koji bi mogao da ima negativanm uticaj na životnu sredinu.

U skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, ukoliko budemo smatrali da određeni projekat ili poslovna aktivnost koju budemo planirali, može ili će imati uticaj na životnu sredinu, tražićemo saglasnosti nadležnog organa na elaborat o procjeni uticaja ili odluke da nije potrebna procjena uticaja na životnu sredinu.

Tokom 2018. godine Prva banka CG je podržala više projekata iz različitih oblasti:

- Podršku sportu, Banka je pružila kroz sponzorstvo Košarkaškog kluba "Sutjeska" iz Nikšića, za takmičarsku sezonu 2018/2019. godine, u iznosu od 25.000eura.
- NVO organizaciji "Crnogorska kulturna mreža", pružena je finansijska podrška povodom organizacije proslave Dana nezavisnosti u iznosu od 5.000 eura.
- NVO "Istraživački medijski centar" imala je finansijsku podršku Banke u organizovanju međunarodnog naučnog skupa "11.crnogorski medijski dijalozi" u vrijednosti od 1.600 eura.
- U glavnom gradu, Banka je finansijski podržala održavanje manifestacije "Podgorički praznični pazar", u organizaciji doo "Brca", u iznosu od 2.000 eura.
- Za kupovinu audiometrijske kabine, Domu zdravlja Kotor, Banka je donirala 300 eura.

4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

Planirano poslovanje

Banka planira smanjenje bilansne sume kao neto efekat sledećih pomjeranja bilansnih pozicija: povećanja kredita i potraživanja od klijenata, povećanja ukupnog kapitala i umanjenja pozicija: ostala sredstva (stečena aktiva), krediti klijenata koji nijesu banke, investicije u pridružena društva, depoziti klijenata, potraživanja po faktoring aranžmanu; smanjenje NPL-a.

Planirane aktivnosti:

1. Rast kredita i potraživanja od klijenata
 - Stambeni krediti koji će biti realizovani iz bančine ponude (dominantno projekat „Adadjo”, stečena aktiva KO Momišići)
 - Uvodjenje nove kartice (započet projekat sa MasterCardom), proširenje postojeće ponude kartica. Novi *Installment Payment Card Solution*/kartični proizvod na rate - implementacija projekta završena, prodaja kartica je u toku.
 - U domenu pravnih lica banka planira da kod postojećih klijenata refinansira obaveza u drugim bankama, kao i "agresivniji" pristup novim klijentima.
2. Smanjenje učešća NPL u bruto kreditima ispod 15%, sanacijom portfolija kroz opcije „oporavka” i „prinudnog rješavanja”;
3. Nastavak smanjenja i promjena strukture depozitne baze u cilju:
 - smanjenja rashoda u pasivi;
 - obezbjedjenja adekvatnijeg racija krediti/depoziti;
 - daljeg smanjenja koncentracije najvećih deponenata i depozita;
 - poboljšanja ročne usklađenosti sa posebnim naglaskom na povećanje roka dospijeaća oročenih depozita
 - poboljšanje diversifikacija depozita.
4. Smanjenje visokolikvidnih sredstava i održavanje pokazatelja likvidnosti na nižem nivou od dosadašnjeg, a sa ciljem smanjenja troškova obezbjedjenja i održavanja visokolikvidnih sredstava;
5. Smanjenje iznosa stečene aktive, kako ista ne bi bila odbaćena stavka pri izračunu sopstvenih sredstava banke i koeficijenta adekvatnosti kapitala;
6. Održavanje adekvatne ročnosti subordinisanog duga kako bi se isti u što većem iznosu mogao koristiti kao dopunski element kapitala;
7. Povećanje neto kamatonosnih prihoda, kroz uvećanje prihoda od kamata po kreditima i daljeg smanjenja rashoda od kamata u pasivi po osnovu depozita.
8. Povećanje nekamatonosnih prihoda od naknada i provizija za postojeće i nove bankarske usluge (smanjenje tarifa po osnovu naknada i provizija u aktivni zbog tržišnog prilagodjavanja se planira nadomjestiti obezbjedjenjem veće masovnosti plasiranja i obavljanja platnih transakcija; istovremeno se planira proširenje prodaje usluga u okviru plaćanja – kartice, mobilno i elektronsko bankarstvo)

9. Smanjenje opštih i administrativnih troškova, kroz racionalizaciju poslovanja, umanjnjem sledećih stavki:
- troškovi popravke i održavanja osnovnih sredstava
 - troškovi električne energije
 - troškovi konsultantskih usluga
 - troškovi telefona
 - troškovi poreza na stečenu imovinu
 - troškovi kancelarijskog i potrošnog materijala
10. Održavanje troškova zaposlenih na optimalnom nivou
11. Održavanje koeficijenta solventnosti iznad zakonom propisanog nivoa.
12. Planiranje implementacije projekata iz domena Informatičnih tehnologija, Kartičarstva, Tehničke podrške:

Informaciona tehnologija, novi projekti

- **Barracuda NG firewall za potrebe filijala - Migracija filijala sa MPLS linkova** (godišnje 121.000e sa DRS lokacijom). Implementacijom uređaja u filijalima zaobilaze se skupa rješenja operatera, jer možemo da koristimo ADSL, 4G, Bakar po znatno nižoj cijeni, to jest bolje VPN (sigurnosne protokole). Ujedno, uređaji podržavaju network balans u slučaju ispada prelazimo na drugog operatera bez prekida i gubljenja komunikacije. Implementacijom ovog rješenja godišanja ušteda OPEX-a bi se smanjila za minimum 41.000e. U svakom slučaju komunikacioni uređaji u filijalima su stari preko 8 godina, tako da je došlo vrijeme za zamjenu.
- **Migracija procesing centra sa Frist Data na CKB** - zamjena procesing centra kako bi se odradila značajna ušteda (budžet se nalazi u IT-u zbog izmjena na PUB2000).
- **Zamjena servera za Core System (PUB2000) + Migracija na novi sistem+Licence za Windows OS, Licence za SQL-** Zamjena već postojećih HP servera koji su u funkciji od 2012. na kojima se nalazi glavna bankarska aplikacija (20.000e), Migracija (15.000e), Licence SQL + MS OS 2016 (15.000e), sve ovo kako bi sistem funkcionisao bez problema, jer svaki Hardware koji radi neprestano preko 5 godina postaje nestabilan. Licence koje sada koristimo su end of life, end of support i mandati su takvi da moramo da radimo upgrade.
- **Izmjena Swift standarda za razmjenu poruka u PUB2000** (obaveza od Swifta da devizna aplikacija automatski upisuje referencu u novoformiranom polju 121 prema predefinisanim formatu i istu prenosi u SWIFT aplikaciju). Pored navedne izmjene dodatne izmjene za SWIFT poruke se odnose na klasu MT 3xx i klasu MT7xx.

Kartičarstvo, novi projekti

- **Migracija na drugog procesora, Mastercard** –U skladu sa Ugovorom o procesuiranju transakcija u sistemima Mastercard/VISA international, zaključenog između CKB i PBCG, a sve u cilju smanjenja troškova procesinga kartičnih operacija, neophodno je pokrenuti niz pratećih projekata i to: projekat kod kartičnih organizacija, kako bi umjesto First Data registrovali procesing centar CKB.
- **3D Secure** - dodatni nivo sigurnosti za transakcije plaćanja karticom u internet okruženju. Nameće se kao imperativ i smanjuje mogućnost zloupotrebe, direktno utičući na potencijalnu štetu koja može da nastupi na strani korisnika kartice, a posljedično i Banke izdavaoca kartice.

- **Business Debit Mastercard - Mastercard** - Uvođenje novog kartičnog proizvoda namijenjenog korporativnim klijentima, koji omogućava ovlaštenim korisnicima raspolaganje sredstvima sa računa firme. Proizvod se već nalazi na tržištu, tako da Banka želi omogućiti istu i svojim klijentima, uz mogućnost "pakovanja" sa ostalim proizvodima, koji su namijenjeni krajnjim korisnicima (e - banking, osiguranje i td, benefiti u pogledu tarifa itd).
- **Nadogradnja postojećih Visa kartica sa novom funkcionalnošću - contactless** - Projekat je Visin mandat prema kojem sve Visa kartice moraju biti contactless tj. sve kartice moraju imati funkcionalnost beskontaktnog plaćanja. Projekat mora biti završen do kraja juna 2019.
- **Nadogradnja postojeće Visa electron u Visa Classic Debit** - Projekat je Visin mandat prema kojem sve Visa electron kartice moraju preći na napredniji brand Visa classic debit kartice. Projekat mora biti završen do kraja juna 2019 godine.

Tehnička podrška, novi projekti

- **Radovi u zgradi Banke u Bulevaru Svetog Petra Cetinjskog** - preseljenje Data centra, krečenje, nabavka trezorskih vrata za sefove građana, izrada ojačanja, izrada pregradnog zida i izrada zaštitne rešetke u suturenu, zavjese u kancelarijama i razni radovi.
- **Novi sistem video nadzora za prostore Banke** - banka je u 2018. godini planirala zamjenu i centralizaciju kompletnog video nadzora na svim poslovnicaama i odradila dio projekta. Preostala procijenjena vrijednost ovog projekta koja je planirana za realizaciju u 2019.godini iznosi cca 58,1 hilj EUR.
- **Radovi u filijali Nikšić** - zamjena prozora, nabavka rampe za invalide, zamjena zavjesa, krečenje i sređivanje ograde i razni radovi. Za ovu svrhu je predviđeno 80 hilj EUR.
- **Nabavka duplih ulazih vrata SAS za poslovnice gdje je neophodna zamjena:** Ulcinj, Bar, Bijelo Polje, Mojkovac i Kolašin. Budžetom za 2019. je predviđeno za tu svrhu cca 70 hilj EUR.

5. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA

Prva bankaCG – Osnovana 1901 (naziv) na dan 31.12.2018.godine, nije otkupljivala tokom 2018.godine sopstvene akcije/udjele.

6. POSLOVNE JEDINICE

Sjedište Prva bankaCG – Osnovana 1901 je u Podgorici i obavlja svoje aktivnosti kroz mrežu filijala (14), u Podgorici, Danilovgradu, Nikšiću, Kotoru, Cetinju, Budvi, Tivtu, Baru, Herceg Novom, Ulcinju, Bijelom Polju, Pljevljima, Rožajama i Beranama.

7. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

Banka je razvila Metodologiju procesa identifikovanja i ocjene značaja (materijalnosti) rizika kojom definiše proces identifikovanja svih rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju i ocjene značaja odnosno materijalnosti pojedinačnih rizika.

U cilju adekvatne procjene rizika na nivou Banke i određivanja rizičnog profila Banke, Banka sprovodi sljedeće aktivnosti definisane Metodologijom, po osnovu kojih razvija matricu rizika koja sadrži informacije o rizičnom profilu Banke i predstavlja procjenu rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

Upravljanje, kontrola i ublažavanje materijalnih rizika regulisano je internim aktima koji se ogledaju kroz sljedeći set dokumenata:

- Strategija upravljanja rizicima
- Strategija postupanja sa nekvalitetnim kreditima
- Strateški plan kapitala
- Limiti u poslovanju;
- Godišnji plan poslovanja
- Metodologija procesa identifikovanja i ocjene značaja (materijalnosti) rizika;
- Postupak procjenjivanja adekvatnosti internog kapitala.

Set dokumenata vezanih za upravljanje kreditnim rizikom su :

- Politika upravljanja kreditnim rizikom;
- Procedura identifikacije i praćenja lica povezanih sa bankom;
- Procedura naplate dospjelih potraživanja i problematičnih plasmana – pravila postupanja;
- Kreditna politika
- Procedura odobravanja kredita fizičkim licima;
- Procedura odobravanja plasmana pravnim licima;
- Procedura procjene vrijednosti kolaterala;
- Procedura upravljanja kreditnim rizikom (stres test);
- Tehnike ublažavanja kreditnog rizika;
- Odluka o detaljnoj kategorizaciji viskokorizičnih izloženosti;
- Metodologija utvrđivanja kreditne sposobnosti fizičkih lica;
- Metodologija utvrđivanja kreditne sposobnosti korporativnog klijenta i rizika neispunjenja finansijske obaveze;
- Katalog kolaterala.

Rezidualni rizik:

- Metodologija obračuna potrebnog kapitala za rezidualni rizik (dodatni kapital u skladu sa ICAAP-om)

Rizik koncentracije:

- Metodologija obračuna internog kapitala za rizik koncentracije (dodatni kapital u skladu sa ICAAP-om)

Rizik upravljanja stečenom aktivom:

- Metodologija obračuna internog kapitala za rizik upravljanja stečenom aktivom (dodatni kapital u skladu sa ICAAP-om)

Set dokumenata vezanih za upravljanje tržišnim rizicima:

- Politika upravljanja tržišnim rizicima

Set dokumenata vezanih za upravljanje operativnim rizikom:

- Politika upravljanja operativnim rizikom;
- Procedura upravljanja operativnim rizikom;
- Plan nastavka funkcionisanja poslovnih djelova;
- Plan nastavka funkcionisanja informacione tehnologije (IT);
- Strategija upravljanja kontinuitetom poslovanja;
- Politika upravljanja kontinuitetom poslovanja.
- Strategija sigurnosti informacionog sistema
- Strategija razvoja informacione tehnologije IT

Set dokumenata vezanih za upravljanje rizikom zemlje:

- Politika upravljanja rizikom zemlje;
- Procedura upravljanja rizikom zemlje.

Set dokumenata vezanih za upravljanje rizikom likvidnosti:

- Strategija upravljanja rizikom likvidnosti;
- Plan upravljanja likvidnošću;
- Politika upravljanja rizikom likvidnosti i procjena zahtjeva za internim kapitalom Banke za rizik likvidnosti;
- Procedura za testiranje likvidnosti primjenom stres scenarija;
- Metodologija utvrđivanja stabilnog nivoa depozita po viđenju i oročenih depozita.

Set dokumenata vezanih za upravljanje rizikom kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti banke:

- Procedura za upravljanje rizikom kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti banke i metodologija obračuna internog kapitala.

Set dokumenata vezanih za upravljanje reputacionim rizikom:

- Politika upravljanja reputacionim rizikom;

Set dokumenata vezanih za upravljanje rizikom usklađenosti:

- Politika Compliance;
- Procedura Compliance.

Organizacioni djelovi i organizacione jedinice Banke, kao i dodijeljena ovlašćenja i odgovornosti licima koja su uključena u postupak ocjenjivanja adekvatnosti kapitala, opisani su u daljem tekstu:

- **Služba upravljanja rizicima (u okviru Sektora upravljanja rizicima)** je odgovorna da vrši kontrolu i analizu izloženosti Banke rizicima (kreditnom, operativnom, tržišnom i ostalim rizicima kojima je Banka izložena) na bazi identifikacije, mjerenja, kontrole i regularnog i blagovremenog izvještavanja o uticaju pomenutih rizika na adekvatnost kapitala Banke.

Služba upravljanja rizicima je odgovorna za razvoj, održavanje i unapređivanje modela i metoda identifikacije i mjerenja rizika u svrhu procjene adekvatnosti kapitala.

Služba upravljanja rizicima je odgovorna da vrši analizu i mjerenje izloženosti Banke gore pomenutim rizicima na bazi različitih scenarija i stres testova kao i obračun internog kapitala za materijalno značajne rizike.

U funkciji kontrole rizika Banke, Služba upravljanja rizicima je zadužena za sprovođenje sljedećih aktivnosti:

- Predlaganje Odboru direktora Banke Strategije, politike i procedure za upravljanje rizicima (uključujući postupak procjenjivanja adekvatnosti internog kapitala – ICAAP);
- Donošenje metodologija iz područja upravljanja rizicima uz saglasnost Odbora direktora;
- Predlaganje Odboru direktora pristup za obračun adekvatnosti potrebnog kapitala;
- Predlaganje Odboru direktora odluke o limitima izloženosti u skladu sa Strategijom i politikama upravljanja rizicima;
- Predlaganje Odboru direktora Banke, izvršnom menadžmentu i ALCO-u integrisanje upravljanja rizicima u svakodnevno poslovanje Banke;
- Sprovođenje aktivnosti identifikovanja rizika, mjerenja/procjenjivanja rizika, testiranja otpornosti na test i savladavanja rizika;
- Obračun adekvatnosti kapitala;
- Praćenje izloženosti rizicima, profila rizičnosti i adekvatnosti kapitala;
- Provjeravanje primjene i djelotvornosti metoda i postupaka za upravljanje rizicima;
- Inicijalno procjenjivanje kreditnog rizika prilikom odobravanja novih plasmana pravnim licima primjenom Analize izloženosti i finansijskog položaja Klijenta, utvrđivanje kreditne sposobnosti.

Služba upravljanja rizicima o izloženosti rizicima i adekvatnosti kapitala izvještava izvršni menadžment Banke, Odbor za reviziju, Odbor direktora i ALCO, te po potrebi i Compliance.

Služba upravljanja rizicima će revidirati ICAAP najmanje na godišnjem nivou, te će redovno usklađivati taj proces i razvijati ga na nivou Banke u skladu sa svim zakonskim propisima i načelima dobrog poslovanja.

Služba upravljanja rizicima u sklopu ICAAP procesa saraduje i sa drugim organizacionim jedinicama relevantnim za cjelokupni proces.

Pored navedenih poslova, Služba upravljanja rizicima obavlja sve propisane aktivnosti u skladu sa pozitivnim propisima, kao i internim aktima Banke.

- **Služba upravljanja nekvalitetnom aktivom Banke** je odgovorna za upravljanje problematičnim i neprihodujućim potraživanjima Banke od pravnih lica i individualnih klijenata, kao i za upravljanje stečenom imovinom Banke.
- **Služba finansija, računovodstva, izvještavanja i kontrolinga (u okviru Sektora finansija i trezora)** je odgovorna da obezbijedi tačnost i blagovremenost svih relevantnih finansijskih informacija, izvještaja i analiza za rukovodstvo Banke, kao i da dostavi sve neophodne podatke za izračunavanje iznosa kako regulatornog tako i internog kapitala za različite tipove rizika.

Godišnji izvještaj o poslovanju za 2018. godinu

- **Služba za operacije i administraciju odnosa sa klijentima (u okviru Sektora podrške poslovanju)** je odgovorna za vođenje i ažuriranje, te nadziranje evidencija i obračuna koji proizlaze iz poslovnog odnosa s klijentima.
- **Sektor Razvoja IT (Upravljanje rizicima i podrška poslovanju)** je odgovoran da osigura kontinuiran i pouzdan rad informacionog sistema Banke, koji omogućava da procjena i obračunadekvatnosti kapitala budu tačni i pouzdani.
- **Interna revizija** je odgovorna za ocjenu efikasnosti i efektivnosti internih kontrola vezanih za proces obračuna regulatornog kapitala i interne procjene adekvatnosti kapitala.

Ciljevi

Osnovna uloga strategije kao komponente upravljanja rizicima je da iznađe optimalni odnos između prinosa i rizika, sa stanovišta raspoloživih resursa i drugih kompetentnosti banke, odnosno da iznađe najbolje načine za ostvarivanje misije i ciljeva banke, uvažavajući pri tome principe upravljanja rizicima, definisanje kapaciteta rizika, sklonosti rizicima i profil rizika banke.

Preuzimanje rizika je sastavni dio poslovanja Banke. Efikasan i fleksibilan sistem upravljanja rizicima predstavlja ključ dugoročnog uspjeha i razvoja Banke, što predstavlja interes akcionara, menadžmenta i klijenata.

Strategijom upravljanja rizicima se utvrđuju:

- a) Ciljevi koje Banka želi da ostvari
- b) opredjeljenje za poslovne aktivnosti i proizvode koji će biti dominantni u poslovanju Banke;
- c) očekivani odnos prinosa i rizika za djelove portfolija Banke i ukupnu aktivu;
- d) opšte kriterijume i metode koji su relevantni za kreiranje politika i procedura za upravljanje rizicima.

U dijelu implementacije međunarodnih računovodstvenih standarda, Banka počev od 01.01.2018. godine će primjenjivati MSFI 9.

8. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA

Na osnovu sprovedene procjene značaja rizika, Banka je kao materijalno značajne rizike po linijama poslovanja identifikovala sljedeće rizike:

- Kreditni rizik
- Rizik likvidnosti
- Rizik koncentracije
- Operativni rizik
- Rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi
- Rizik upravljanja stečenom aktivom

Značaj pojedinih poslovnih linija se procjenjuje na bazi uticaja koji pojedina poslovna linija ima na ukupno poslovanje Banke, odnosno na bazi sljedećih kriterijuma:

- Značaja poslovnih procesa vezanih za određenu poslovnu liniju sa aspekta ukupnog poslovanja Banke;
- Uticaja poslovnih procesa vezanih za određenu poslovnu liniju na uspješnost/ostvareni rezultat i stabilnost poslovanja Banke;
- Uticaja na adekvatnost kapitala koji se sagledava preko rizikom ponderisanih rizičnih stavki koje ulaze u obračun adekvatnosti.

Izloženost kreditnom riziku je visoka. U tabeli u nastavku prikazana je struktura bilansne i vanbilansne izloženosti Banke po kvartalima tokom 2018.godine:

	u hilj. €			
	31.12.2018.		31.12.2017.	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
I. Pregled aktive				U hiljadama EUR
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	99.579	99.563	140.634	140.634
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	245.429	227.338	246.972	234.144
<i>Kreditni i potraživanja od banaka</i>	6.400	6.361	7.054	7.054
<i>Kreditni i potraživanja od klijenata</i>	224.511	208.946	215.796	204.599
<i>Hartije od vrijednosti</i>	10.328	10.323	21.563	21.563
<i>Ostala finansijska sredstva</i>	4.190	1.709	2.560	929
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	16.070	16.070	5.656	5.656
<i>Hartije od vrijednosti</i>	16.070	16.070	5.656	5.656
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	18	18	19	19
<i>Hartije od vrijednosti</i>	18	18	19	19
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	7.890	7.890	7.910	7.910
Ostala sredstva na koja se izdvajaju rezervacije (dio iz pozicije Ostala sredstva u BS)	174	174	159	159
Ukupno aktiva	369.161	351.053	401.350	388.522
II. Vanbilansne stavke				
Plative garancije	24.393	24.381	22.538	22.538
Činidbene garancije	34.827	34.810	43.268	43.268
Preuzete neopozive obaveze	22.489	22.454	13.190	13.190
Akreditivi	-	-	422	422
Ukupno vanbilans	81.710	81.644	79.418	79.418
Ukupno (I+II)	450.871	432.698	480.768	467.940

Godišnji izvještaj o poslovanju za 2018. godinu

U sljedećim tabelama prikazana je klasifikacija po stavkama aktive bilansa i vanbilansa Banke, shodno Odluci o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama, za izvještajni datum 31.12. 2018.godine:

u hilj. €

Stavke aktive bilansa	Novčani kolaterali	Ostali kolaterali	Klasifikacija					Ukupno
			A	B	C	D	E	
	1	2	3	4	5	6	7	8=3+4+5+6+7
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	1.558	270.097	165.027	34.901	6.363	425	27.738	234.454
kredit i potraživanja od banaka	-	-	6.400	-	-	-	-	6.400
kredit i potraživanja od klijenata	1.558	270.097	147.473	34.901	6.363	425	24.706	213.868
hartije od vrijednosti	-	-	9.996	-	-	-	-	9.996
ostala finansijska sredstva	-	-	1.159	-	-	-	3.032	4.190
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-	-	16.070	-	-	-	-	16.070
hartije od vrijednosti	-	-	16.070	-	-	-	-	16.070
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	-	-	18	-	-	-	-	18
hartije od vrijednosti	-	-	18	-	-	-	-	18
Ukupni bruto krediti	-	-	147.438	16.850	6.364	425	24.465	195.542
Kamatna potraživanja i vremenska razgraničenja	-	-	852	215	149	65	9.866	11.148
kamata na kredite i potraživanja	-	-	149	212	149	65	9.830	10.406
kamata na hartije od vrijednosti	-	-	332	-	-	-	-	332
vremenska razgraničenja na kredite i potraživanja	-	-	236	-	-	-	-	236
vremenska razgraničenja na ostala finansijska sredstva	-	-	135	3	-	-	36	174
Ukupni iznos bruto kredita i potraživanja (1.a+1.b+2.a+2.b+3.a+3.b+4.a+4.b+6.a+6.d)	1.558	270.097	154.258	35.113	6.512	490	34.536	230.909
Ukupni iznos hartija od vrijednosti (1.c+2.c+3.c+4.c+6.c+6.e)	-	-	26.416	-	-	-	-	26.416
Ukupni iznos ostalih finansijskih sredstava (1.d+2.d+3.d+4.d+6.d+6.f)	-	-	1.294	3	-	-	3.068	4.364
Investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala	-	-	5.521	-	2.370	-	-	7.890
Ostale stavke aktive na koje se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	-	-	25.866	-	-	-	-	25.866
Ukupna aktiva na koju se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke (1+2+3+4+6+10+11)	1.558	270.097	213.353	35.116	8.881	490	37.604	295.446
Rezervacije za potencijalne gubitke			-	979	2.375	343	37.682	41.379
kredit i potraživanja od klijenata			-	979	2.375	343	34.614	38.311
ostala finansijska sredstva			-	-	-	-	3.068	3.068
ukupni bruto krediti			-	618	2.375	343	34.235	37.571
Ispravka vrijednosti			609	166	895	192	16.231	18.093
kredit i potraživanja od klijenata			601	166	895	192	13.750	15.604
hartije od vrijednosti			5	-	-	-	-	5
ostala finansijska sredstva			3	-	-	-	2.481	2.484
ukupni bruto krediti			600	155	879	170	10.127	11.931

Godišnji izvještaj o poslovanju za 2018. godinu

Razlika između rezervacija i ispravki - neto princip (13-14)			-609	813	1.480	151	21.451	23.286
kredit i potraživanja od klijenata			-601	813	1.480	151	20.864	22.707
hartije od vrijednosti			-5	-	-	-	-	-5
ostala finansijska sredstva			-3	-	-	-	587	585
ukupni bruto krediti			-600	462	1.497	174	24.108	25.641
Pozitivna razlika između rezervacija i ispravki (13-14) - pojedinačno po partijama			-	869	1.694	155	21.453	24.170
kredit i potraživanja od klijenata			-	869	1.694	155	20.900	23.618
ostala finansijska sredstva			-	-	-	-	552	552
ukupni bruto krediti			-	869	1.694	155	20.900	23.618
Rezervacije za potencijalne gubitke za investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala			-	-	474	-	-	474
Razlika između rezervacija i ispravki za investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala - neto princip (17-18)			-	-	474	-	-	474
Pozitivna razlika između rezervacija i ispravki za investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala (17-18) - pojedinačno po partijama			-	-	474	-	-	474
Ispravka vrijednosti za ostale stavke aktive			16	-	-	-	-	16
Razlika između rezervacija i ispravki za ostale stavke aktive - neto princip (21-22)			-16	-	-	-	-	-16
Ukupni iznos rezervacija za potencijalne gubitke za sve pozicije aktive na koje se izdvajaju rezervacije (13+17+21)			-	979	2.849	343	37.682	41.853
Ukupni iznos ispravki vrijednosti za sve pozicije aktive na koje se izdvajaju rezervacije (14+18+22)			625	166	895	192	16.231	18.109
Ukupni iznos razlike između rezervacija i ispravki - neto princip (25-26)			-625	813	1.954	151	21.451	23.744
Posebne regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke u aktivi (3025)			-	517	2.015	155	20.900	23.587
Ukupni iznos nedostajućih rezervi			-	352	153	-	552	1.057
kredit i potraživanja od klijenata			-	352	-	-	-	352
ostala finansijska sredstva			-	-	-	-	552	552
ukupni bruto krediti			-	352	-	-	-	352
investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala			-	-	153	-	-	153
Bilansna aktiva na koju se ne izdvajaju rezerve za potencijalne gubitke								118.748
UKUPNA BRUTO AKTIVA (12+30)								414.193
UKUPNA NETO AKTIVA (31-26)								396.085

Godišnji izvještaj o poslovanju za 2018. godinu

u hilj. €

Stavke aktive vanbilansa	Novčani kolateral	Ostali kolaterali	Klasifikacija					Ukupno
			A	B	C	D	E	
	1	2	3	4	5	6	7	8 (3+4+5+6+7)
Izdane garancije	14.613	24.753	52.000	7.050	-	-	171	59.220
Date kreditne obligacije (odobreni, a neiskorišćeni krediti)	-	-	22.410	43	15	9	13	22.489
Vanbilans na koji se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke (1+2+3+4+5+6)	14.613	24.753	74.409	7.093	15	9	183	81.710
Rezervacije za potencijalne gubitke po vanbilansnim stavkama		-	-	142	3	6	183	335
Rezervisanja za gubitke po vanbilansu		-	53	4	3	2	3	65
Razlika između rezervacija za pot. gubitke i rezervisanja za gubitke po vanbilansu - neto princip (8-9)		-	-53	138	0	4	181	270
Pozitivna razlika između rezervacija i rezervisanja - pojedinačno po partijama		-	-	138	1	4	181	324
Potrebne regulatorne rezerve za gubitke po vanbilansu (konto 3025)		-	-	138	1	4	181	324
Vanbilansna aktiva na koje se ne izdvajaju rezerve za potencijalne gubitke								382.537
Ukupno vanbilans (7+13) *								464.247

9. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Prva banka nema Kodeks korporativnog upravljanja kao poseban akt. Prva banka dobrovoljno (nezvanično)primjenjuje Kodeks korporativnog upravljanja u Crnoj Gori iz 2009.godine.

Pravila korporativnog upravljanja koja su obavezujuća za Prvu banku uređena su Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima, Statutom Prve banke, Poslovnikom o radu skupštine akcionara, Poslovnikom o radu Odbora direktora, Poslovnikom o radu Odbora za reviziju i drugim važećim propisima i internim aktima.

Sazivanje i održavanje redovne godišnje skupštine akcionara, kao i vanrednih skupština akcionara vrši se u skladu sa važećim propisima. Pozivi se obavljaju javno dva puta u dnevnim novinama u rokovima propisanim zakonom i na veb stranici Prve banke, kako bi svi akcionari bili upoznati o sazivanju skupštine i temama o kojima će se raspravljati.

Članovi odbora direktora biraju se od strane Skupštine akcionara na mandatni period od četiri godine uz saglasnost Centralne banke Crne Gore. Odbor direktora ima 5 članova. Glavni izvršni direktor je član Odbora direktora, ostali izvršni direktori nijesu članovi Odbora direktora. Ostali članovi su lica nezavisna od banke u skladu sa čl.30 Zakona o bankama. Zaposleni u banci ne smiju biti članovi odbora direktora, osim izvršnih direktora s tim da ukupan broj izvršnih direktora u odboru direktora ne može biti veći od jedne trećine ukupnog broja članova odbora direktora.

Odbor direktora bira Izvršne direktore i eksternog revizora uz saglasnost Centralne banke Crne Gore, kao i Sekretara banke.

Odbor direktora bira slijedeća tijela: Odbor za reviziju, Komitet za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO), Odbor za upravljanje operativnim rizikom i Kreditni odbor.

Odbor direktora bira: Glavnog internog revizora, Ovlašćenog službenika i njegovog zamjenika za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma i Službenika za praćenje usaglašenosti poslovanja sa propisima (Compliance).

Prva banka dobrovoljno odstupa od primjene Kodeksa korporativnog upravljanja u Crnoj Gori iz 2009.godine, u sledećem:

- Član 22 tač.4 Banka nije prvidjela varijabilni dio nadoknade članovima Odbora direktora;
- Član 27. Banka nema Komisiju za imenovanje i Komisiju za naknade.
- kodeksu korporativnog upravljanja koji je pravno lice dužno da primjenjuje: pravila propisana Zakonom o bankama, Zakonom o privrednim društvima, Zakon o hartijama od vrijednosti (Zakon o tržištu kapitala) i druge zakonske propise; Statut Banke, Poslovnik o radu skupštine akcionara, Poslovnik o radu Odbora direktora, Poslovnik o radu Odbora za reviziju i druge interne akte o radu korporativnih organa ;
- kodeksu korporativnog upravljanja koji pravno lice dobrovoljno primjenjuje: Kodeksa korporativnog upravljanja u Crnoj Gori iz 2009.godine,;
- primijenjenim mjerama korporativnog upravljanja čija primjena nije obavezna u skladu sa ovim zakonom: nema;

10. SISTEM UNUTRAŠNJE KONTROLE

Banka je u skladu sa Zakonom o bankama i Odlukom o osnovama sistema interne kontrole u bankama, kroz sistem interne kontrole uspostavila, održava i unaprijeđuje:

- ✓ efikasnost i kvalitet izvršavanja poslova na svim nivoima nadležnosti;
- ✓ pouzdanost, blagovremenost i potpunost finansijskih i drugih informacija o poslovanju;
- ✓ procedure identifikacije svih rizika poslovanja, njihovo praćenje, kontrolu i limitiranje;
- ✓ usklađenost sa Zakonom, drugim propisima i opštim aktima Banke.

Banka je uspostavila osnove za funkcionisanje sistema interne kontrole, kojima se:

- 1) obezbjeđuje permanentna procjena i adekvatnost funkcionisanja sistema interne kontrole;
- 2) uspostavljaju i razvijaju procedure identifikacije, procjene, kontrolisanja i limitiranja svih značajnih rizika u poslovanju;
- 3) utvrđuje efikasna organizaciona struktura banke;
- 4) kroz opšta i druga akta banke precizno definišu ovlašćenja i odgovornosti na svim nivoima u banci;
- 5) uspostavlja efikasnost informacionog sistema u funkciji sistema interne kontrole;
- 6) utvrđuju smjernice za stalni nadzor i periodičnu kontrolu efektivnosti, razvoja i usavršavanja sistema interne kontrole.

Sistem interne kontrole podrazumijeva angažovanje svih poslovnih nivoa i funkcija u Banci i sprovođenje niza kontrolnih postupaka u cilju obezbjeđenja efikasnog i efektivnog sistema interne kontrole u Banci.

U skladu sa Zakonom i Statutom, Bankom upravlja Odbor direktora, koji imenuje Glavnog izvršnog direktora i Izvršne direktore zadužene za organizaciju i vođenje poslovanja Banke. Glavni izvršni direktor zastupa Banku i vrši potpisivanje dokumentacije i akata Banke, u skladu sa Pravilnikom o potpisivanju u Banci. Pravilnikom o potpisivanju utvrđen je način potpisivanja, nadležnosti i ovlašćenja za potpisivanje ugovora i druge dokumentacije koji se sačinjavaju u organizacionim djelovima, kao i naloga za određene finansijske transakcije.

Kontrolni postupci se primjenjuju kontinuirano i isti su strukturirani kao ugrađeni (definisni politikama i procedurama) ili neposredni (samokontrola nosioca poslovnih aktivnosti, kontrola od strane nadređenih i zaposlenih koji su ovlašćeni za kontrolna postupanja, direktori sektora, izvršni direktori, interna revizija). Kontrolnim postupcima obezbjeđuje se implementacija i poštovanje propisa i operativnih procedura, zaštita sredstava Banke, sprječavanje ili blagovremeno otkrivanje propusta u radu, nesavjesnog poslovanja, pogrešnog evidentiranja i iskazivanja podataka, netačnog prikazivanja finansijskog stanja i rezultata poslovanja u finansijskim i drugim izvještajima.

Rukovodioci službi, sektora i izvršni direktori dužni su nadzirati u domenu rada svog organizacionog dijela uskladenost poslovanja sa internim politikama i uputstvima iz zakonskim i podzakonskim aktima. Istovremeno su dužni, u domenu rada svog organizacionog dijela ili poslovne funkcije, pripremati, inovirati i usaglašavati sa propisima politike, procedure i uputstva obavljanja poslovnog procesa.

Evidencija poslovnih promjena je većinom automatizovana, a kontrolni postupci obezbjeđuju da se sve promjene inicijalno evidentiraju i prihvate za obradu. Inicijalno evidentiranje poslovnih promjena uključuje i manuelne kontrolne postupke koji se izvršavaju prije unošenja poslovne promjene u aplikaciju.

Sistem dvostrukih kontrola (rad jednog lica odobrava ili verifikuje drugo lice) je ugrađen u poslovne operacije koje rezultiraju finansijskim, zakonskim ili reputacionim efektima.

Računovodstveni postupci se izvršavaju u skladu sa zakonom, propisima i standardima struke. Banka, odnosno ovlašćeno lice službe u kojoj se obavljaju poslovi računovodstva, utvrđuje računovodstvene politike i operativna uputstva postupanja po računovodstvenim poslovima.

Godišnji izvještaj o poslovanju za 2018. godinu

Računovodstveni postupci, odnosno sistem postupaka za prikupljanje i obradu podataka, su automatizovani, od iniciranja poslovne promjene do njenog knjiženja i generisanja u glavnu knjigu.

Interna kontrola u području računovodstva omogućava ažurna stanja po svim transakcijama, mogućnost praćenja likvidnosti Banke, praćenje rizika i donošenja pravovremenih odluka i mjera uprave Banke.

Kontrola podataka obavlja se i sastavljanjem dnevnih, dekadnih, mjesečnih i kvartalnih izvještajakoji se dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore, prema propisanoj metodologiji.

Rukovodioci službi, sektora i izvršni direktori su odgovorni za sprovođenje postupaka obuke, nadzora i ocjene rada poslovnih funkcija i zaposlenih;

Banka u okviru sistema interne kontrole, ima i adekvatna proceduralna rješenja za zaštitu fizičke aktive.

Posebним internim aktima Banke, politikama i procedurama vezanim za upravljanje rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju, utvrđena su i postupanja u vanrednim situacijama ili okolnostima.

Rukovodioci službi, sektora, izvršni direktori i Odbor direktora u slučaju vanrednih situacija moraju djelovati sa pojačanom pažnjom i oprezom i na taj način smanjiti negativne efekte njihovog uticaja.

Informacioni sistem (IS) pokriva sve značajne aktivnosti Banke, a njegova pouzdanost se mjeri procjenjivanjem bezbjednosti sistema, nezavisnosti nadzora i adekvatnosti u podršci poslovnim operacijama. Rukovodilac službe u kojoj su organizovani informaciono komunikacioni poslovi, nadležni direktor sektora i izvršni direktor pripremaju inoviraju procedure vezane za funkcionisanje IS. Savjetnik za sigurnost je odgovoran za pripremanje internih akata, koordinaciju aktivnosti, preduzimanje mjera, planiranje i unapređenje sistema i izvještavanje menadžmenta Odbora direktora i drugih nadležnih Odbora o važnijim događajima i aktivnostima iz oblasti informacione sigurnosti.

Efikasnim sistemom interne kontrole, njegovim praćenjem, Banka ima za cilj smanjenje vjerovatnoće ostvarivanja gubitaka u poslovanju Banke, usljed neadekvatnih internih sistema, procesa i kontrola, uključujući i neadekvatnu informacionu tehnologiju, zbog angažovanja lica izvan banke za obavljanje određenih poslova za banku, slabosti i propusta u izvršavanju poslova, protivpravnih radnji i spoljnih događaja koji mogu izložiti banku gubitku, uključujući i pravni rizik.

Banka u svom poslovanju ulaže kontinuirani napor za eliminisanje odnosno minimiziranje mogućih rizika.

Procjenu kvaliteta i pouzdanosti informacionog sistema, shodno Zakonu o bankama, vrši interna revizija.

Sistematsko praćenje funkcionisanja sistema internih kontrola u Banci je proceduralno urđeno dokumentom „Pravilnik o uspostavljanju i funkcionisanju sistema interne kontrole“ verzija 4 od 29.09.2017. godine. Pojedinačne izvještaje službi o sprovedenim internim kontrolama, Glavni interni revizorkvartalno prezentuje Odboru za reviziju sa detaljnim opisima kontrola koje su sprovedene, uzorcima kontrole i komentarima nodioca kontrolnih aktivnost

11. AKCIJE BANKE SA I BEZ PRAVA GLASA

Akcijski kapital Banke na dan 31. decembar 2018. godine iznosi 55.427.736,98 eura, i podijeljen je na ukupno 433.639 akcija, pojedinačne nominalne vrijednosti 127,82 eura, od čega su 410.168 obične akcije sa pravom glasa (simbol trgovine: NKBA) i 23.471 povlašćene nekumulativne akcije bez prava glasa (simbol trgovine: PBCG).

Procenti učešća u glasačkim pravima razlikuju se od procenata učešća u kapitalu s obzirom da Banka ima 23.471 povlašćenih akcija *bez prava glasa*, koje su u cjelosti valsništvo Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić. Dakle, EPCG ima ukupno 104.506 akcija, od čega 81.035 akcija sa pravom glasa i 23.471 akcija bez prava glasa (povlašćene nekumulativne akcije bez prava glasa).

12. PODACI O SASTAVU I RADU IZVRŠNIH, UPRAVLJAČKIH I NADZORNIH TIJELA I NJIHOVIH ODBORA

IZVRŠNI DIREKTORI Banke na dan 31. decembra 2018. godine bili su:

1. Tarik Telačević	Glavni izvršni direktor
2. Mr Nataša Martinović	Izvršna direktorica poslovnog područja Upravljanje rizicima i podrška poslovanju
3. Milorad Pavlek	Izvršni direktor poslovnog područja Upravljanje poslovnim odnosom s klijentima

ODBOR DIREKTORA Banke na dan 31. decembra 2018. godine, bio je u sastavu:

1. Dr Neda Ivović, predsjednik
2. Zoran Đukanović, član
3. Mr Milan Perović, član
4. Slavoljub Popadić, član
5. Đoko Krivokapić, član

ODBOR ZA REVIZIJU Banke na dan 31. decembra 2018. godine, bio je u sastavu:

1. Zoran Todorović, Predsjednik
2. Maja Drakić-Grgur, član
3. Nađa Zidar, član

KREDITNI ODBOR Banke na dan 31. decembra 2018. godine, bio je u sastavu:

1. Milorad Pavlek, predsjednik
2. Draga Perišić, član
3. Iva Marković, član
4. Stanislava Subotić, član
5. Zajo Vojinović, član

KOMITET ZA UPRAVLJANJE AKTIVOM I PASIVOM (ALCO) Banke na dan 31. decembra 2018. godine, bio je u sastavu:

1. Tarik Telačević, predsjednik
2. Mr Nataša Martinović, član
3. Milorad Pavlek, član
4. Vladimir Duborija, član

Godišnji izvještaj o poslovanju za 2018. godinu

ODBOR ZA UPRAVLJANJE OPERATIVNIM RIZIKOM Banke na dan 31. decembra 2018. godine, bio je u sastavu:

1. Tarik Telačević, predsjednik
2. Mr Nataša Martinović, član
3. Milorad Pavlek, član
4. Vladimir Duborija, član
5. Srđa Vujošević, član
6. Olivera Grahovac, član
7. Miroslav Duborija, član

Na dan 31. decembra 2018. godine, Službenik zadužen za praćenje usklađenosti poslovanja bio je Goran Djukanović

Na dan 31. decembra 2018. godine, Glavni interni revizor bila je Žana Kasalica.

Na dan 31. decembra 2018. godine, Ovlašćeni službenik za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma bio je Goran Vukotić, a Zamjenik Ovlašćenog lica bio je Nenad Jevrić

Podgorica, 31.03.2019.godine

Tarik Telačević

Glavni izvršni direktor

Nataša Martinović

Izvršni direktor za upravljanje rizicima i podršku poslovanju

